

บทที่ ๕

ความสัมพันธ์ของญาติเกี่ยวคอง

การที่ญาติเกี่ยวคอง ได้เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของครอบครัวของสามีหรือภรรยาในฐานะเขยหรือสะใภ้ จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องของสามีหรือภรรยา นอกจากจะเข้ามามีความสัมพันธ์กับญาติสายโลหิตของฝ่ายชาย หรือฝ่ายหญิงแล้ว ยังได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในอีกลำดับหนึ่งด้วย คือ ระหว่างพี่น้องรวมบิดามารดา ลูกพี่ลูกน้องของแต่ละฝ่าย

ในคานการปฏิบัติต่อกันระหว่างญาติเกี่ยวคองนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับบทบาทตามสถานภาพของญาติแต่ละคน เช่น พี่เขย พี่สะใภ้ น้องเขย น้องสะใภ้ พอตาแม่ยาย บุตรเขย เป็นต้น นั่นก็คือมีอายุเป็นตัวกำหนดตำแหน่งของญาติอันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่พบเห็นได้ในวงสังคมไทยทั่ว ๆ ไป สิทธิและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อกันระหว่างญาตินั้น ก็ย่อมจะปฏิบัติลดหลั่นกันไปตั้งแต่ญาติที่อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่า เช่น พอตาแม่ยาย จนถึงญาติที่อยู่ในตำแหน่งต่ำกว่า ไคแก่ น้องเขย-สะใภ้ หลานชาย-สะใภ้ เป็นต้น แต่ความสัมพันธ์กันนั้นมิได้เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์เรื่องอายุแต่อย่างใด ขึ้นอยู่กับความสามารถเขากันไคของญาติแต่ละคนต่างหาก เช่น ปู่ยาหรือตายาย อาจจะสนิทสนมกับหลานเขย-สะใภ้ก็ได้ เพราะมีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจกันดีกว่าญาติคนอื่น

อย่างไรก็ดี โดยปกติแล้วหากจำนวนสมาชิกของกลุ่มญาติในครัวเรือนมีไม่มากนัก ผู้ที่เข้ามาเป็นญาติคนใหม่ในฐานะเขยหรือสะใภ้ก็ตาม ก็ย่อมไม่เกิดความลำบากใจมากเท่าคองไปอยูหามกลางญาติของครอบครัวใหม่ ที่บางครั้งคูดเสมือนเป็นคนแปลกหน้า การจะเริ่มมีสัมพันธ์ที่ดีโดยคองคองอาศัยระยะเวลาที่ทำความคุ้นเคยกันเข้าใจกัน ความรู้สึกลำบากใจในการวางตัวจะมีอยู่ในระยะแรก ๆ เมื่อคูดมาคองพยายามเรียนรู้ การดำเนินชีวิตของครอบครัวใหม่ ความรู้สึกเช่นนี้คูดพบได้ในครอบครัวขยายมากกว่าครอบครัวเดี่ยว เพราะครอบครัวเดี่ยวที่ทั้งสามีและภรรยาได้ตั้งครัวเรือนของตนต่างหาก การเรียนรู้คูดกันคูดมีอยู่อย่างใกล้ชิด มักไม่คูดมีคูดกลางเหมือนครอบครัวขยาย อาจจะมีอยู่บางบางกรณี ที่ฝ่ายไคฝ่ายหนึ่งหรือแต่ละฝ่าย ยังคูดระมัดระวังตัวในการวางตัวหรือการพูดจาไหววน เป็นต้น

ความสัมพันธ์ของญาติเกี่ยวคองที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ ไต่เน้นหนักถึงคู่สามีภรรยา เพราะนับไควว่าเป็นผู้ที่เป็นตัวกลางเชื่อมทั้งญาติสายโลหิต และญาติเกี่ยวคองด้วย ส่วนความสัมพันธ์ของญาติเกี่ยวคองผู้อื่น ๆ ปัจจุบันบางปัจจัยไม่แสดงลักษณะที่เด่นชัดในแง่ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากความสัมพันธ์ญาติ ทั้งนี้ เพราะญาติทั้งคู่มอบรับสถานภาพความเป็นญาติ ตามตำแหน่งของตน

การศึกษาความสัมพันธ์ตามบทบาททางญาติของบุคคลทั้งสองฝ่ายอันเป็นความสัมพันธ์ของญาติเกี่ยวคอง จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงในวงกว้างออกไปอีก เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพอลตาแมยาย-พอดัวแม้วกับเชย-สะโก ระหว่างพี่เชย-สะโกกับน้องสามี-ภรรยา เป็นต้น การศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวก็เพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพันธะหน้าที่และความร่วมมือกันระหว่างญาติในครัวเรือน ซึ่งแต่ละคนมีความรู้สึกผูกพันฉันท์ญาติพี่น้องของตนโดยแสดงออกต่อกันตามปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละบุคคลในลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันออกไป

ความสัมพันธ์ตามบทบาททางญาติของญาติเกี่ยวคองในแต่ละครัวเรือนทั้งของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย จะกล่าวถึงตามหัวข้อต่อไปนี้

ก. ญาติเกี่ยวคองในครัวเรือนของครอบครัวเดี่ยว เป็นการวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ของญาติเกี่ยวคอง อันเป็นความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทั้งสองฝ่าย คือ

๑. หัวหน้าครัวเรือน (สามีหรือภรรยา) ↔ คู่สมรส (ภรรยาหรือสามี)

๒. พอลตาแมยายหรือพอดัวแม้ว (ของหัวหน้าครัวเรือนหรือของคู่สมรส) ↔ เชยหรือสะโก

ข. ญาติเกี่ยวคองในครัวเรือนของครอบครัวขยาย เป็นการวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ของญาติเกี่ยวคอง อันเป็นความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทั้งสองฝ่าย คือ

๑. สาม ↔ ภรรยา หมายถึงหัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรสของเขา ซึ่งแยกออกเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

- ๑.๑ ระหว่างหัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรส
- ๑.๒ ระหว่างบุตรของหัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรส
- ๑.๓ ระหว่างบิดากับมารดาของหัวหน้าครัวเรือน
- ๑.๔ ระหว่างบุตรของบุตร (หรือบุตรของพี่น้อง) ของหัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรส

๒. พ่อตาแม่ยายและหรือพ่อผู้แม่ผู้ ↔ เขย-สะใภ้ ซึ่งแยกออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

- ๒.๑ ระหว่างหัวหน้าครัวเรือน-คู่สมรส (หรือพี่น้องของหัวหน้าครัวเรือน) กับบุตรเขย-สะใภ้
- ๒.๒ ระหว่างหัวหน้าครัวเรือน-คู่สมรส กับ พ่อตาแม่ยาย หรือ พ่อผู้แม่ผู้

๓. พี่น้องเขย และ/หรือสะใภ้ ↔ สาม-ภรรยา และ/หรือพี่น้องของสามภรรยา (พี่น้อง) เขย ↔ สะใภ้ ซึ่งแยกออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- ๓.๑ ระดับอายุของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างพี่น้องเขยหรือสะใภ้ (หัวหน้าครัวเรือน หรือคู่สมรส) กับพี่น้องของหัวหน้าครัวเรือน (หรือของคู่สมรส)
- ๓.๒ ระดับอายุของบุตรหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างพี่น้องเขยและหรือสะใภ้ (สามหรือภรรยาของบุตรของหัวหน้าครัวเรือน) กับบุตรของหัวหน้าครัวเรือน และระหว่าง (พี่น้อง) เขยกับสะใภ้ (เขย-สะใภ้ของหัวหน้าครัวเรือน)
- ๓.๓ ระดับอายุบุตรของบุตรของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างพี่น้องเขยหรือสะใภ้ กับบุตรของบุตรของหัวหน้าครัวเรือน (หรือบุตรของบุตรของพี่น้องของหัวหน้าครัวเรือน)

๔. ปู่ตายาย (บิดามารดาของหัวหน้าครัวเรือน) ↔ หลานเขยหรือสะใภ้ (บุตรเขยหรือสะใภ้ของหัวหน้าครัวเรือน หรือของพี่น้องของหัวหน้าครัวเรือน)

๕. ลุงป้านาอา (ของสามี่หรือของภรรยาของลุงเขยหรือสะโก) ↔ หลานเขยหรือสะโก ลุงป้านาอาเขยและหรือสะโก ↔ หลาน (ของสามี่และหรือของภรรยาของลุงเขยสะโก) ซึ่งแยกออกเป็น ๒ ระคับ ดังนี้

๕.๑ ระหว่างหัวหน้าครัวเรือนและหรือพี่น้องของหัวหน้าครัวเรือนกับบุตรเขยหรือสะโกของหัวหน้าครัวเรือนหรือของพี่น้องของหัวหน้าครัวเรือน

๕.๒ ระหว่างบุตรของบุตรของหัวหน้าครัวเรือนกับบุตรเขยและหรือบุตรสะโกของหัวหน้าครัวเรือน

ก. ญาติเกี่ยวดองในครัวเรือนของครอบครัวเกี่ยว

๑. สามี่/ภรรยา

เพศ

(๑) อำนาจในครัวเรือน สามี่เมื่อมีบทบาทโดยเฉพาะในเรื่องเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นหลักใหญ่ในการเลี้ยงดูครอบครัว รวมทั้งเมื่อยายและน้องของภรรยาด้วยความเกรงใจของภรรยาที่ยอมมีต่อสามี่มาก และยอมรับความเป็นผู้นำครอบครัวของสามี่แทบจะไม่เคยมีเรื่องขัดแย้งกับสามี่ รวมทั้งเรื่องของบุตรด้วย (ครัวเรือนที่ ๑) ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรมากและสามี่มีบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัว แมว่าภรรยาจะเป็นฝ่ายช่วยเหลือด้วย แต่อำนาจการตัดสินใจของสามี่ในเรื่องของบุตรมีมากกว่าทั้งที่บางครั้งสามี่และภรรยาก็มีเรื่องจิตใจเรื่องการค้าทำร่วมกัน ช่วยเหลือกัน สามี่มีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก สามารถชี้แนะชีวิตอนาคตของบุตรได้ดีกว่าภรรยา จึงมีอำนาจเห็นอกกว่าภรรยา (ครัวเรือนที่ ๒) ครอบครัวของลุงสมรสวัยหนุ่มสาวที่ทำงานนอกบ้านทั้งคู่ อำนาจในครัวเรือนไม่เด่นชัดเหมือนครอบครัวลุงสมรสที่สามี่เป็นผู้หาเลี้ยงคนเดียว อำนาจในครัวเรือนเป็นแบบเท่าเทียมกันมากกว่ายอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เป็นเพราะเพิ่งแยกครัวเรือนต่างหากจาก

บิตามารดา แมวามารดาของภรรยาคอยช่วยเหลือเรื่องการเลี้ยงดูบุตร โดยมีไค้อยู่
 ในครัวเรือนเดียวกัน ความเกรงใจของสามียอมมีต่อภรรยามากที่สุด โดยเฉพาะ
 การที่ภรรยาช่วยเหลือเรื่องผ่อนส่งบ้าน นอกจากนี้ก็เพราะไม่มีผู้อื่นมาอาศัยอยู่ด้วย
 การเสแสร้งต่อกันก็ยอมไม่มี ทั้งคู่จึงทำอะไรได้ตามความพอใจของตนอย่างเต็มที่
 ความเห็นของภรรยาในเรื่องต่าง ๆ ส่วนใหญ่สามีมักจะคล้อยตาม หากมีเรื่องโต้
 เถียงกัน สามีมักจะหาข้อยุติการโต้แย้งเอง โดยเป็นผู้ไกล่เกลี่ยและอาจจะยอมทำ
 ตามในบางครั้ง เพราะไม่ต้องการให้คนกลางมารับรู้เรื่องส่วนตัวด้วย (ครัวเรือนที่
 ๓) แต่หากครอบครัวของคุณสมรสหนุ่มสาวที่ภรรยาต้องพึ่งพาอาศัยความร่วมมือจาก
 ญาติของสามี ในเรื่องการช่วยเหลือเลี้ยงดูบุตรแล้ว สามียอมจะมีบทบาทแสดงออกซึ่งอำ-
 นาจเหนือภรรยาไค้อย่าง แมวามารดาจะทำงานนอกบ้านก็ตาม แต่การที่สามีมีความคิด
 สมัยใหม่ยอมไม่แสดงอำนาจเหนือภรรยาจนเกินไปยอมรับฟังความคิดเห็นของ
 ภรรยา แมวว่าจะมีการขัดใจกันบ้างในบางครั้งก็อาศัยความเข้าใจกันโดยภรรยาเป็น
 ฝ่ายปรับตัว การทะเลาะเบาะแว้งจึงแทบจะไม่เกิดขึ้นเลย (ครัวเรือนที่ ๔) สำหรับ
 ครอบครัวที่สามีประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ภรรยายอมละทิ้งหน้าที่แม่บ้าน
 อย่างเดียวหันมาประกอบอาชีพด้วย เมื่อประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่งกว่ากิจการของ
 สามี ภรรยายอมเป็นผู้ตัดสินใจเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการเงิน
 ยิ่งสามีล้มเจ็บจนไม่อาจประกอบอาชีพได้เช่นเดิม ภรรยาก็ทำหน้าที่ทุกอย่าง ภรรยาจึง
 มีอำนาจการตัดสินใจทุกเรื่องรวมทั้งเรื่องของบุตรด้วย (ครัวเรือนที่ ๕)

(๒) การแบ่งงาน การทำงานนอกบ้านของสามีและภรรยาทำให้
 ภรรยาทำหน้าที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากเป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว คือต้องคอยดูแลบุตร
 หลังจากกลับจากทำงานแล้วและก่อนไปทำงาน ระยะเวลาที่ออกไปทำงานก็อาศัยยาย
 คอยช่วยเหลือดูแล งานบ้านนั้นสามีไม่มีส่วนช่วยเหลือด้วยเพราะต้องทำงานล่วง
 เวลาด้วย การกิจเรื่องการอุปถัมภ์ภักจุณทางเศรษฐกิจของสามีจึงมีมาก การทำงาน
 นอกบ้านของภรรยาทำได้มีอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นงานชั่วคราวตามประเภทของ
 งาน ความใกล้ชิดกับบุตรนั้นภรรยายอมมีโอกาสมากกว่าสามี (ครัวเรือนที่ ๑) กรณี

สามีที่มีฐานะยากจน เล็ก โดยมีภรรยาเป็นผู้คอยช่วยเหลือ เมื่อสามีต้องออกไปติดต่อ
 ทำธุระข้างนอกเสมอ ๆ เช่น สั่งซื้อของเขาราน ชำระภาษี ภรรยาก็รับผิดชอบเรื่อง
 ค้าขายแพนพยอม ๆ กับทำหน้าที่แม่บ้านคอย เนื่องจากสามีเป็นผู้จัดระบบงานและ
 เลือกว่าชีพ สามีจึงเป็นเสมือนผู้บังคับบัญชาคอยสั่งการให้ภรรยาเป็นผู้ดูแลร้านค้า
 และจัดบันทึกรายรับรายจ่ายโดยสามีจะเป็นผู้ตรวจสอบอีกทีหนึ่ง (ครัวเรือนที่ ๒)
 จากการที่สามีคอยช่วยเหลืองานบ้านของภรรยาด้วย โดยเฉพาะเรื่องเลี้ยงบุตรทำให้
 ให้ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างสามีและภรรยาดีมาก เพราะสามีเป็นฝ่าย
 แสดงความเอื้อเฟื้อที่ภรรยายอมรับด้วยหน้าที่การงานทั้งของสามีและภรรยาจึงมีเท่าๆ
 กันคือทั้งชีวิตการงานและกิจการงานบ้าน ภรรยาของครอบครัวในลักษณะนี้ย่อมมี
 ความสุขสบายมากกว่าครอบครัวในลักษณะอื่น การปรับตัวของสามีในครอบครัวนี้จึงมี
 มากกว่าภรรยา (ครัวเรือนที่ ๓) ภรรยาที่ทำงานนอกบ้านโดยมีวันหยุดพักผ่อนประจำ
 จำสัปดาห์น้อยกว่าสามี และต้องเดินทางไปทำงานเป็นระยะทางไกล เวลาว่างที่จะ
 อยู่กับบุตรนั้นจึงมีน้อยกว่าสามี การกิจทางบ้านเป็นหน้าที่ของภรรยา แมว่าจะ
 เป็นครอบครัวที่มีฐานะดีก็ตาม บทบาททางเศรษฐกิจของครอบครัวสามียอมเป็นผู้หาเลี้ยง
 ทั้ง ๆ ที่ภรรยาไม่จำเป็นต้องทำงานนอกบ้าน แต่ก็เพราะเป็นครอบครัวหนุ่มสาว ซึ่ง
 ไม่เห็นว่าเป็นภาระหนักแต่อย่างใดที่ภรรยาต้องทำหน้าที่แม่บ้านควบคู่กันไปกับบทบาท
 ทางเศรษฐกิจเพราะมีคนรับใช้คอยช่วยเหลืองานบ้าน และดูแลบุตรด้วย (ครัวเรือน
 ที่ ๔) ภรรยาซึ่งเป็นผู้ควบคุมเศรษฐกิจของครอบครัวเพียงคนเดียวเพราะสามีเจ็บ
 ป่วย ได้ประสบผลสำเร็จในชีวิตการทำงาน ทำให้ภรรยาเข้าไปมีบทบาททางอาชีพ
 และรายได้มาก หน้าที่แม่บ้านก็ยอมลดลงไปตามลำดับ มีการว่างคนอื่นทำหน้าที่
 หน้าที่เพียงคอยควบคุมและอาศัยบุตรคอยช่วยเหลือด้วย (ครัวเรือนที่ ๕)

(๓) บุคลิกภาพ สามีมีบทบาทในการอุปถัมภ์สมาชิกของครอบครัว
 แมว่าจะมีอำนาจเห็นอกกว่าภรรยา แต่เมื่อมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันแล้ว
 ความขัดแย้งกันด้วยเรื่องส่วนตัว ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับญาติคนอื่นที่อยู่รวมบ้านเดียวกัน

กัน ก็สามารถยุติลงได้ด้วยความสุขุมใจเย็นของคู่สมรสเอง ยิ่งมีความรับผิดชอบ
 มากในการเลี้ยงดูครอบครัวและญาติของภรรยา สามีจึงมีอุปนิสัยที่อดทนและมีความ
 มานะบากบั่น มีความหวังอยู่เสมอว่า สักวันหนึ่งชีวิตจะสุขสบายกว่าเดิม ภรรยานั้นก็
 มีอุปนิสัยที่ตอ้งกันกับสามีแต่เก็บอารมณ์และความรู้สึกใดไม่เท่าสามี (ครัวเรือนที่ ๑)
 หากการที่ภรรยาต้องรับภาระทั้งงานอาชีพและงานบ้าน โดยมีจำนวนบุตรมากด้วย
 ทำให้ภรรยาเป็นคนมีนิสัยขางบนแอดอดทน และการที่ตอ้งพึ่งพาความคิดและการตัดสินใจ
 ใจของสามีอยู่เสมอ สามีจึงมีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก ตัดสินใจเร็วและไม่ค่อยคำนี
 ึ่งถึงความเห็นของภรรยา (ครัวเรือนที่ ๒) กรณีที่ความเป็นอยู่เดิมของสามี มิได้
 มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีมาก่อน แต่ต้องสร้างฐานะด้วยตนเองตลอดมา นอกจากจะ
 มีอุปนิสัยเป็นคนมัธยัสถ์แล้ว ก็ยังเป็นคนสุขุมรอบคอบ เมื่อมีเรื่องซัดใจกับภรรยาสามี
 จะเป็นผู้ไกลเกลียด โดยมีตอ้งพึ่งบุคคลอื่นแอดอย่างใด ภรรยาจะเป็นผู้มีนิสัยถือรั้นมาก
 ที่เดียว แต่ก็ยังเป็นคนที่ยอมรับฟังเหตุผลของสามี สิ่งที่ซัดแย้งกันบ่อยครั้งก็ไคแ
 เรื่องการใช้จ่ายเพื่อซื้อสิ่งของฟิมเพื่อยประดับบ้านเกินความจำเป็น ซึ่งภรรยาเป็นผู้
 จัดการทำเองตัดสินใจเอง ทั้งนี้เพราะภรรยาที่มีความทะเยอทะยานตอ้งการปรับปรุง
 ฐานะของครอบครัวให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ (ครัวเรือนที่ ๓)

สามีภรรยาที่มีความเข้าใจกันดีก็เพราะมีอุปนิสัยใจคอที่คล้ายคลึงกัน เช่น
 สุขุมใจเย็น และเก็บอารมณ์ความรู้สึกไม่ชอบการแสดงออกซึ่งความก้าวร้าว ทั้งวาจา
 และกริยา (ครัวเรือนที่ ๔) กรณีที่เป็นปากเสียงกันระหว่างสามีภรรยา ก็เพราะ
 นิสัยใจคอต่างกัน เช่น สามีเป็นคนอารมณ์ร้อน มีโมหะจริตงาย และมักตัดสินใจเร็ว
 ซึ่งทำให้เสียประโยชน์ที่ควรจะได้อยู่หลายครั้ง การยุติข้อโต้แย้งจึงเป็นหน้าที่ของบุตร
 ที่เข้ามาไกลเกลียดมากกว่า ภรรยาเป็นคนที่ใจเย็นละเอียด สุขุม มีความเอื้อเฟื้อ
 แดญาติและคนในบ้านดีพอสมควร นอกจากนี้เป็นคนที่เชื่อมั่นตัวเองมากที่สุด และไม่
 เคยไว้วางใจใครงาย ๆ หากเพิ่งรู้จักกันแบบผิวเผิน (ครัวเรือนที่ ๕)

อายุ

การเคารพเชือฟัง การที่สามี (อายุ ๓๖ ปี) มีอายุมากกว่าภรรยา (อายุ ๒๓ ปี) หลายปี ทำให้การวางตัวของสามีในภาวะผู้นำของครอบครัวได้งาย ยิ่งสามีมีบทบาททางเศรษฐกิจมากก็ยิ่งมีส่วนทำให้ภรรยารู้จักเคารพเชือฟังความคิดเห็นของสามีด้วย (ครัวเรือนที่ ๑) กรณีที่ภรรยา (อายุ ๕๒ ปี) มีอายุมากกว่าสามี (อายุ ๕๑ ปี) มิได้มีผลทำให้ความเคารพยำเกรงสามีมีน้อยลงแต่ประการใด เนื่องจากลักษณะผู้นำของสามีมีอยู่อย่างครบถ้วน (ครัวเรือนที่ ๒)

ชีวิตครอบครัวสมัยใหม่นั้น แมวภรรยา (อายุ ๒๗ ปี) จะมีอายุน้อยกว่าสามี (อายุ ๓๑ ปี) แต่การเคารพเชือฟังและนับถือสามีนั้นยอมน้อยกว่าครอบครัวที่มีภูมิหลัง จากความเชื่อดั้งเก่า ๆ ตามประเพณีไทยแต่ดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะมีชีวิตแบบสมัยใหม่การพบปะเพื่อนฝูงมีอยู่บ่อยครั้ง ย่อมมีการเรียนรู้ความคิดเห็นของคนวัยเดียวกัน ความรู้สึกที่ภรรยาที่มีต่อสามีนั้นมีแนวโน้มที่ต้องการความเป็นเพื่อนมากกว่าเป็นผู้ปรนนิบัติ ทั้งนี้ เพราะได้ตระหนักถึงบทบาทของหญิงสมัยใหม่และความปรารถนาของสามีก็เช่นกัน ไม่ต้องการให้ภรรยาเป็นผู้เชือฟังแต่เพียงฝ่ายเดียว แมวภรรยาจะอ่อนอาวุโสกว่าก็ตาม แต่ก็มีใ้หมายความว่สามีจะยอมรับให้ภรรยาเป็นผู้ตัดสินใจทุกเรื่อง บางเรื่องที่สามีไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเมื่อหาข้อยุติไม่ได้ก็จะประวิงเวลาให้เนิ่นนานออกไปอีกจนกว่าภรรยาจะยอมรับฟัง ความคิดเห็นของสามี (ครัวเรือนที่ ๓) ในระหว่างคู่สามีภรรยาที่มีอายุไล่เรียงกัน โดยภรรยามีอายุอ่อนกว่าสามี (อายุ ๓๐ ปี) เพียง ๒ - ๓ เดือน และเคยเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนกันมาก่อน ความเป็นเพื่อนจึงมีมาตั้งแต่ต้น การเข้ามามีชีวิตสมรสรวมกัน จึงมีความวางใจกันมากกว่า ความเคารพยำเกรง การที่ภรรยาเชือฟังก็เพราะตระหนักถึงความเป็นผู้นำครอบครัวของสามี ตามความสามารถในการหารายได้ (ครัวเรือนที่ ๔) อีกกรณีหนึ่งที่ภรรยา (อายุ ๔๘ ปี) ซึ่งแมจะอ่อนอาวุโสกว่าสามี (๔๕ ปี) แต่เนื่องจากสามีไม่อาจจะหาเลี้ยงครอบครัวได้อีกต่อไป เพราะสุขภาพไม่สมบูรณ์ต้องอยู่ในความดูแลของแพทย์

ภรรยาซึ่งเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวแทนสามี จึงมีบทบาททางเศรษฐกิจมากจึงไม่มีความ
 ย่ำเกรงสามี นอกจากจะปรนนิบัติตามหน้าที่ของแม่บ้าน และตามโอกาสเท่านั้น (ครัว
 เรือนที่ ๕)

อาชีพ

(๑) รายได้ การที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่ายก็เพราะภารกิจ
 เรื่องการหารายได้หลักเป็นของสามีเพียงคนเดียว โดยที่ภรรยาจะหาได้บ้างเล็กน้อย
 และไม่เป็นรายได้ประจำ (๖๕๐ บาท) ยิ่งสามีมีอาชีพรับราชการเป็นพนักงานขับรถ
 แม่จะมีอาชีพรอง (ขับรถรับจ้าง) ทำเวลาตัว (๑,๗๐๐ บาท) ก็ยังไม่เพียงพอ
 แก่ความต้องการ เพราะต้องเก็บเงินส่วนหนึ่งไว้สำหรับค่าใช้จ่ายเฉพาะหน้า เช่น
 การเจ็บไข้ไต่ป่วยของบุตร ค่าเล่าเรียนบุตร ตลอดจนการเลี้ยงดูญาติของภรรยา
 ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคอยชำระหนี้สินของญาติฝ่ายภรรยา ความเดือดร้อน
 เรื่องการเงินจึงมีอยู่เสมอ จนเป็นความเคยชินเรื่องการขาดดุลระหว่างรายรับและ
 รายจ่าย (ครัวเรือนที่ ๑) สำหรับสามีภรรยาที่ช่วยกันค้าขาย (ร้านคาเบ็ดเตล็ด)
 โดยภรรยาเป็นผู้บันทึกรายรับรายจ่ายตามที่สามีมอบหมาย การจัดระบบเช่นนี้จึงชว
 ให้รายรับรายจ่ายอยู่ในภาวะสมดุลเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะบุตรมีส่วนช่วยเหลือ
 ด้านการเงินด้วยในการส่งเสียของ ๆ รายได้โดยเฉลี่ยของสามีภรรยา รวมกันประ
 มาณ ๔,๐๐๐ บาท เนื่องจากบุตรทุกคนกำลังศึกษาอยู่ บางคนเรียนในชั้นมหาวิทยาลัย
 การใช้จ่ายแต่ละเดือนต้องระมัดระวังมากที่สุด สามีจึงต้องคอยควบคุมการใช้จ่ายเงินและ
 กำหนดวงเงินที่จะให้ภรรยาใช้จ่ายบางเดือนก็มีเงินเหลือเก็บบ้างเล็กน้อย และบาง
 เดือนก็ไม่มีเหลือเก็บเลย (ครัวเรือนที่ ๒)

ครอบครัวหนุ่มสาวที่เพิ่งสร้างฐานะ ลำพังสามียอมไม่อาจจุนเจือครอบ
 ครัวได้เต็มที่ จำต้องอาศัยความร่วมมือจากภรรยาด้วย เนื่องจากต้องมีภาระส่งเสีย
 ผ่อนชำระค่างาน เมื่อทั้งคู่ทำงานในธุรกิจของเอกชน (ธนาคาร) รายได้ที่ได้รับ

โดยเฉลี่ย ๕,๓๐๐ บาท และ ๒,๐๐๐ บาท ตามลำดับ ย่อมเพียงพอกับรายจ่ายของครอบครัว เพราะมีจำนวนบุตรน้อย (๒ คน) และยังได้รับอุปการะจากญาติวงนอกรับครัวเรือนอีกด้วย เช่น มารดาของภรรยาคอยช่วยเหลือจัดหาสิ่งของเครื่องใช้ให้ จึงเป็นการประหยัดเงินด้วย ภรรยาเป็นผู้รับภาระจัดการเรื่องออมทรัพย์ให้แก่บุตรเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งเป็นความประสงค์ของสามีด้วย (ครัวเรือนที่ ๓) แต่ในครอบครัวที่มีฐานะคืออยู่ก่อนแล้ว แม้จะเพิ่งแต่งงานก็ย่อมไม่มีความเดือดร้อนแต่ประการใด และยิ่งภรรยาทำงานนอกบ้านด้วย ก็เป็นการเพิ่มรายได้แก่ครอบครัวอีกด้านหนึ่ง ทั้งสามีและภรรยาทำงานในธุรกิจของเอกชน (อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เครื่องสำอาง) ทั้งคู่ สามีมีรายได้ประจำมากกว่าภรรยา (๖,๕๐๐ บาท และ ๓,๕๐๐ บาท โดยลำดับ) และทั้งสามีภรรยาถืออวารายได้ของแต่ละคนเป็นเงินกระเป๋าเดียวกัน มีการเก็บไว้อส่วนหนึ่งที่จะใช้จ่ายประจำวัน ภรรยามีความมัธยัสถ์มากกว่าสามี เงินฝากในธนาคารแต่ละเดือนนั้น ภรรยาเป็นผู้จัดการโดยแจ้งให้สามีทราบทุกครั้ง (ครัวเรือนที่ ๔)

กรณีที่ภรรยาไม่พบขาดงานอาชีพมาก เป็นผู้ควบคุมเศรษฐกิจของครอบครัวเพียงผู้เดียว ทั้งนี้ เพราะสุขภาพของสามีไม่สมบูรณ์ เจ็บป่วยเรื้อรัง หากภรรยาละเลยไม่เอาใจใส่กิจการของสามีแล้ว ย่อมจะทำให้เกิดการสูญเสียผลประโยชน์อย่างมาก รายได้ปัจจุบันของภรรยาจึงได้มาทั้งกิจการของตนเองและของสามีที่ได้รับมอบอำนาจด้วย (ประมาณเดือนละ ๑๖๐,๐๐๐ บาท) ธุรกิจของภรรยาเป็นธุรกิจที่เป็นเจ้าของเพียงผู้เดียว (ภัตตาคาร) แต่ธุรกิจของสามีเป็นธุรกิจแบบหุ้นส่วน (กิจการโรงแรม) และธุรกิจของภรรยามีรายได้มากกว่า (ครัวเรือนที่ ๕)

(๒) ฐานะทางเศรษฐกิจก่อนและหลังแต่งงานของคู่สมรส ฐานะทางเศรษฐกิจก่อนการสมรสของคู่สามีภรรยา เป็นปัจจัยหนึ่งที่สอนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีมาแต่เดิมของแต่ละคน ยิ่งในครอบครัวที่ทั้งสามีและภรรยา ก่อนแต่งงานมีฐานะยากจนทั้งคู่ กรณีที่ภรรยาประสบความสำเร็จมากกว่าสามี อยู่กับ

มารดาซึ่งหย่าร้างกับน้องชายมารดาก็ไม่มีอาชีพที่แน่นอน เมื่อภรรยาที่ครอบครัวรู้จัก
 คุณค่าของเงินที่ออกมามีความระมัดระวังการใช้จ่ายมากกว่าสามี ซึ่งแม่จะเกิดใน
 ครอบครัวชาวนาที่ยากจนแต่ก็ยังมียานอื่นเป็นที่อยู่อาศัยของตนเองและครอบครัว ไม่
 ต้องคอยพะวงการถูกไล่ให้จากเจ้าของบ้าน เช่นครอบครัวของภรรยา การเข้ามา
 ชีวิตสมรสรวมกันทำให้สามีลำบากกว่าแต่ก่อน เพราะต้องคอยชดเชยหนี้สินของมารดา
 และน้องชายของภรรยา ภรรยาที่มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม เพราะสามีคอยอุปถัมภ์
 (ครัวเรือนที่ ๑) หากภรรยาที่ต่างทำงานบ้านและช่วยสามีค้าขายด้วย เมื่อมาจาก
 ครอบครัวที่ยากจนกว่าสามีก็ยอมคุ้นเคยกับงานหนักมาก่อน ชีวิตก่อนและหลังแต่งงาน
 ก็ไม่ได้แตกต่างกันเท่าใดนัก ฐานะทางเศรษฐกิจของสามีก่อนแต่งงานคายน้อยกว่าหลัง
 แต่งงาน เพราะแต่ก่อนต้องอาศัยบิดามารดาช่วยค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ใ้รับส่วน
 แแบ่งน้อย เมื่อแยกครัวเรือนมาเช่าบ้านอยู่ต่างหาก มีความเป็นอิสระกว่าเดิมทุกอย่าง
 โดยเฉพาะมีภรรยาคอยช่วยเหลืออย่างขยันขันแข็ง ความเป็นอยู่จึงดีกว่าแต่ก่อน
 (ครัวเรือนที่ ๒)

ครอบครัวที่เพิ่งสร้างฐานะ สามีจะเป็นผู้ชักนำภรรยาให้รู้จักความมั่งคั่ง
 เพราะสามีต้องเป็นหลักใหญ่ในการสร้างฐานะ การที่สามีมีพื้นองมาก และฐานะ
 เศรษฐกิจของครอบครัวเดิมก็เพียงพอเกินเท่านั้น จึงรู้จักระเหิมกระแห่มตั้งแต่เล็ก
 จนโต เมื่อแต่งงานแล้ว แยกครัวเรือนอยู่ต่างหากกับภรรยาและบุตร ภรรยาไม่บทบาท
 ในการช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัวด้วย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของภรรยา
 ก่อนแต่งงาน จึงต้องลดลงเหลือเฉพาะที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น โดยเหตุที่ความเป็น
 อยู่ของภรรยาลำบากกว่าแต่ก่อน เพราะต้องทำงานบ้านเอง แม่สามีจะช่วยเหลือด้วย
 ก็ยังต้องอาศัยความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องนอกครัวเรือนของภรรยา โดยเฉพาะอาศัย
 มารดาของภรรยาคอยดูแลบุตรให้ ความใกล้ชิดของมารดากับบุตรสาว จึงมีมากกว่า
 ก่อนแต่งงาน (ครัวเรือนที่ ๓) แต่ครอบครัวที่ฐานะของครอบครัวเดิมของสามีร่ำรวย
 มากกว่าของภรรยา เพราะบิดามีธุรกิจขนาดใหญ่ ความเป็นอยู่ของสามีก็ย่อมต้องการ
 ความสะดวกสบายตามที่ตนเคยได้รับ จึงใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยมากกว่าภรรยา ซึ่ง

มาจากครอบครัวฐานะปานกลาง ความเป็นอยู่ของสามีมิได้เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด เพราะยังอาศัยความช่วยเหลือจากครอบครัวเดิมที่อยู่ใกล้ ๆ กัน ส่วนภรรยาที่มีความเป็นอยู่ที่สุขสบายกว่าเดิม (ครัวเรือนที่ ๔) สำหรับฐานะทางเศรษฐกิจก่อนแต่งงานของสามีซึ่งดีกว่าของภรรยา และเมื่อแต่งงานแล้วสามารถอำนวยความสะดวกให้ภรรยาได้เพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ เมื่อภรรยามีบทบาทด้านอาชีพและประสบผลสำเร็จอย่างดี ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวจึงดีกว่าเดิม (ครัวเรือนที่ ๕)

(๓) ทรัพย์สินสมบัติ ครอบครัวที่มีรายได้พอใช้จ่ายในวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่มีทรัพย์สินที่มีค่าแต่อย่างใด เพราะบ้านก็ต้องเช่าอาศัยอยู่ แม้วาสามีภรรยาจะออกออมทรัพย์ไว้อส่วนหนึ่งแต่เพราะต้องชำระหนี้สินให้กับญาติที่มาอาศัยอยู่ด้วย จึงไม่มีโอกาสสะสมทรัพย์สินที่มีราคาแพงได้โดยง่าย (ครัวเรือนที่ ๑) แต่ครอบครัวที่มีฐานะดีกว่าเล็กน้อยแม่ว่าทั้งสามีและภรรยาจะไม่มีสมบัติพัสถานใด ๆ อันมีค่าที่จะมอบให้แก่บุตร แต่ความเป็นอยู่ก็ยังมีเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้านตามฐานะใด เช่น ตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ แม้วาบ้านจะเช่าอาศัยอยู่และมีหนี้สิน แต่มีความสามารถในการผ่อนชำระจึงไม่เคียดรอนเทาใดนัก (ครัวเรือนที่ ๒) สำหรับครอบครัวที่สามีมีสมบัติเดิมอยู่บ้าง เช่น รถยนต์ แต่เนื่องจากเป็นครอบครัวที่เพิ่งตั้งใหม่ บ้านก็ยังอยู่ในระหว่างการเช่าซื้อ และสิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้านก็มีบ้างตามความจำเป็นและเป็นของใหม่ ความเห็นพ้องระหว่างสามีภรรยาในเรื่องการยกทรัพย์สินให้แก่บุตร ก็มุ่งความสำคัญที่บุตรสาวคนเล็กมากกว่าบุตรชายคนโต เพราะความเห็นของสามีต้องการให้บุตรชายรู้จักการสร้างฐานะด้วยตนเอง เช่นเดียวกับตน แต่ความคิดเห็นดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงได้แล้วแต่ชีวิตอนาคตของบุตร เมื่อบุตรเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (ครัวเรือนที่ ๓) ส่วนครอบครัวฐานะดีที่ภรรยาไปอยู่บ้านของสามี ซึ่งบิดามารดาของสามีเป็นผู้สร้างให้ ทรัพย์สินสมบัติของสามีทั้งบ้านที่ดินและที่ดินแปลงอื่น ๆ ล้วนแต่เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากมารดาตกทอดทั้งสิ้น ทรัพย์สินของภรณานั้น ยังมิได้รับมอบจากบิดามารดาของตนแต่ประการใด เครื่องอำนวยความสะดวกในบ้านมีอยู่อย่างพร้อมมูลและทันสมัย ส่วนใหญ่แล้วบิดามารดาของสามีเป็นผู้จัดหาให้ ทั้งสามีและ

ภรรยายังมีใจมีความเห็นใจ ๆ เรื่องการจัดแบ่งสมบัติให้บุตรเพราะเห็นว่าบุตรยัง
เล็กอยู่ (คร่าวเรือนที่ ๔)

กรณีเรื่องสามีต้องทิ้งบทบาทเรื่องอาชีพ ทรัพย์สินที่ภรรยาเป็นฝ่ายหาได้
ภรรยาเป็นผู้จัดการเองทุกอย่างโดยมิได้คำนึงถึงการปรึกษารือก็กับสามีแต่ประการ
ใด เช่น การแบ่งปันที่ดินแต่ละแปลงให้บุตร ซึ่งเป็นที่ดินที่มีราคากวาคงเท่า ๆ
กัน เมื่อจัดการแบ่งมรดกตามกฎหมายแล้ว สามีก็มีใจทวงคืนภรรยาแต่อย่างใดเพราะ
เห็นว่า เป็นสมบัติส่วนตัวที่ภรรยาควรเป็นผู้มีสิทธิ์ขาดเพียงคนเดียว (คร่าวเรือนที่ ๕)

(๔) การทำงาน อาชีพของสามีและภรรยา ซึ่งเป็นอาชีพที่มีค่า-
แห่งงานอยู่ในระดับต่ำ แต่ของสามีดีกว่าเพราะมีรายได้มากกว่า คือ เป็นพนักงาน
ขับรถในสวนราชการแห่งหนึ่ง (กรมการปกครอง) ขณะที่ภรรยาเป็นเพียงลูกจ้าง
รายวันในโรงงานอุตสาหกรรม การทำงานของสามีและของภรณานั้น แม่ว่าจะไม่มี
โอกาสก้าวหน้าแต่ความหวังของสามีมีมากกว่าภรรยา เพราะต้องการกำหนดราค
ฐานอาชีพในอนาคตให้แก่ตนเอง และภรรยาโดยการเก็บเงินเป็นทุนรอนเพื่อเปิดร้าน
ค้าของชำของตนเอง (คร่าวเรือนที่ ๑) หากการเปิดร้านค้าขายโดยใช้เงินเชื่อ แม
ฐานะทางเศรษฐกิจจะพอเลี้ยงตัวเองได้ แต่การใช้จ่ายต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง
ที่สุด เงินที่เก็บออมไว้ก็ต้องใช้จ่ายในเรื่องเฉพาะหน้าทุกครั้ง โดยเฉพาะเรื่องการ
ศึกษาของบุตร แม่สามีภรรยาจะช่วยกันค้าขายแต่การที่สามีเป็นผู้ควบคุมระบบการ
ทำงานโดยภรรยาเป็นผู้รับมอบหมายงานมากกว่า ความรับผิดชอบของภรรยาจึงมี
มาก (คร่าวเรือนที่ ๒) ส่วนสามีภรรยาที่ทำงานสถานที่เดียวกัน และประเภทงาน
เดียวกัน แต่ตำแหน่งงานของสามีสูงกว่าของภรรยา เพราะมีการศึกษาคึกว่า
โอกาสที่จะแสดงความสามารถในชีวิตการทำงานจะมีมากกว่า อีกทั้งสามีมีความ
ปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้รับแต่งตั้งโยกย้ายงานในตำแหน่งที่ดีกว่าเดิม ภรรยา
นั้นมิได้มีความมุ่งหวังสร้างความสามารถในชีวิตการทำงานแต่อย่างใดอีกต่อไป เพราะ
เห็นว่งานที่ทำก็มีความมั่นคงเพียงพออยู่แล้ว (คร่าวเรือนที่ ๓) กรณีที่ตำแหน่งการ

งานของสามีในระดับผู้บริหาร ย่อมมีความรับผิดชอบงานมาก โอกาสก้าวหน้าในชีวิตการทำงานก็มาก ชอบขายของงานก็กว้างขวาง จึงอุทิศตัวให้กับงานมาก เพราะเป็นงานที่สามารถใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ และเป็นโอกาสอันดีที่จะหาประสบการณ์ในการทำงานได้มากขึ้น ภรรยาฉันแม่จะมีตำแหน่งการงานเป็นหัวหน้างาน แต่รู้จักคนในวงนอกซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่า (ครัวเรือนที่ ๔) แต่ภรรยาซึ่งบริหารงานเองทุกอย่างแทนสามีที่ไม่อาจจะประกอบอาชีพได้เช่นเดิม ชูธุรกิจของภรรยาซึ่งประสบผลสำเร็จสามารถทำเงินรายได้เป็นจำนวนมาก ก็โดยอาศัยการติดต่อกับนักธุรกิจ ซึ่งมีผลมาจากการวางพื้นฐานด้านธุรกิจของสามี และการแก้ไขปรับปรุงของภรรยาเองด้วย (ครัวเรือนที่ ๕)

(๕) การคบเพื่อนและสันตนาการ เพื่อนบ้านที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับเดียวกัน ย่อมเป็นการง่ายที่จะทำความรู้จักด้วย เมื่อทั้งสามีและภรรยา มีความสนิทสนมกับเพื่อนบ้านมาก เพราะมีการอาศัยให้อาศัยและรวมมือกัน เช่น ชุกรอกกุศลลง เป็นต้น การพูดคุยเสนอแนะความเห็นซึ่งกันและกันก็มีอยู่เสมอ ๆ เพื่อนร่วมงานนั้นภรรยารู้จักกับเพื่อนสนิทของสามีเพียงไม่กี่คน เพราะไม่ค่อยมีการไปมาหาสู่กัน เพื่อนของภรรยาฉัน โดยมากเป็นทั้งเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงานด้วย สามีจึงรู้จักดี (ครัวเรือนที่ 1)

สามีที่มีเวลาอยู่กับบ้านน้อยเท่าใด เพราะหน้าที่และภาระทางเศรษฐกิจ บังคับในวันหยุดมักจะพักผ่อนอยู่กับบ้าน โอกาสพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านกับภรรยาก็ไม่ค่อยมี ภรรยาจึงต้องไปตามลำพังกับบุตรบ้าง และกับเพื่อนบ้านบ้าง (ครัวเรือนที่ ๑) หากเพื่อนบ้านแต่ละครัวเรือนไม่มีความสนิทสนมกันเลย ภรรยาซึ่งมีโอกาสอยู่กับบ้านตลอดเวลา ก็ยอมเป็นฝ่ายทำความรู้จักกับเพื่อนบ้านได้ดีกว่าสามี แม้จะเป็นการพูดคุยกันโดยมิได้มีความสนิทสนมกันแต่อย่างใด แต่ก็เป็นการผูกมิตรกันไว้ สามีก็มิได้ห้ามปรามภรรยาแต่อย่างใด เพราะภรรยาก็มิได้ละทิ้งหน้าที่ของตนแต่อย่างใด การที่สามีมีโอกาสออกไปติดต่อธุระนอกบ้านบ่อยครั้ง ก็มีโอกาสดพบปะเพื่อนฝูงมากกว่า

ภรรยา และภรรยาจะรู้จักเพื่อนของสามีบางคน เฉพาะที่มาเยี่ยมบ้านเท่านั้น การ
 สันทนการนอกบ้านระหว่างสามีภรรยา ต้องผลัดเปลี่ยนกันไป ปกติแล้วมีน้อยครั้ง
 มาก เพราะทั้งคู่ไม่ชอบเที่ยวเตร่ (กราวเรือครั้งที่ ๒)

หากคู่สามีภรรยาไม่มีความสนิทสนมกับเพื่อนบ้าน เนื่องจากไม่มีการทำ
 ความรู้จักคุ้นเคยกันระหว่างเพื่อนบ้านด้วยกัน ความสัมพันธ์กับเพื่อนวงนอกก็ย่อมมี
 มากนั่นก็คือเพื่อนร่วมงาน ซึ่งทั้งสามีและภรรยาทำงานที่เดียวกัน เพื่อนทั้งสองฝ่ายก็
 ยอมรับรู้จักคุ้นเคยกันดี จึงไม่มีปัญหาเรื่องการคบเพื่อนของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่อย่างใด
 การพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านก็มีอยู่เสมอ มักจะเป็นการไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องของ
 แต่ละฝ่าย ตลอดจนไปเที่ยวสนุกสนานกับเพื่อนร่วมงานในบางครั้ง (กราวเรือครั้งที่ ๓)

ภรรยาที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับญาติฝ่ายสามีมาก เพราะย้ายมาอยู่กับสา-
 มี ซึ่งปลูกบ้านใกล้ชิดกับญาติของตน เมื่อเพื่อนบ้านในละแวกบ้านไม่ค่อยมีเพราะปลูก
 บ้านอยู่ห่างกัน เพื่อนร่วมงานก็ยอมรับเข้ามาเยี่ยมพบปะมากกว่า ภรรยาจะรู้จักคุ้นเคยกับ
 เพื่อนของสามีมากกว่าเพราะเพื่อนของภรรยา ไม่ค่อยมีการติดต่อไปมาหาสู่กัน
 เนื่องจากบ้านอยู่ใกล้กัน และบุคลิกของสามีมีนิสัยเลือกคบคนด้วย อีกทั้งการวางตัว
 ของสามีค่อนข้างเคร่งขรึม พูดน้อยจึงทำให้เพื่อนของภรรยามีน้อยกว่าคนแต่งงาน
 การพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านไม่ค่อยมีเพราะทั้งคู่ไม่ชอบเที่ยวเตร่ (กราวเรือครั้งที่ ๔)
 การที่ต้องคำ เนินธุรกิจแข่งขันกันในงานประเภทเดียวกันกับเพื่อนบ้านข้างเคียง ทำ
 ให้ลักษณะความเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัวเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ และยิ่งสามีไม่อาจ
 จะประกอบธุรกิจเองได้ ความไว้วางใจเพื่อนร่วมงานก็หายากมากทุกที เพราะภรรยา
 ยึดถือความคุมธุรกิจทุกอย่างก็ยอมรับถึงความได้เปรียบเสียเปรียบในวงการธุรกิจ
 ซึ่งยอมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การรับผิดชอบเพียงคนเดียว ภรรยาจึงต้องหาทางออกที่
 พอจะช่วยบรรเทาความกังวลใจได้นั่นก็คือ นำเอาญาติของสามีซึ่งรู้จักกันดีมาเป็น
 เพื่อนร่วมงานด้วย แม้จะมีไตอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันก็อาศัยความช่วยเหลือใน
 ธุรกิจของภรรยาและของสามี ความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานจึงมีอยู่เฉพาะในหมู่ญาติ

ส่วนคนอื่นที่มีชีวิตก็เป็นเพียงการคบกันแบบผิวเผินมากกว่า ส่วนการสันทนการ
นอกบ้านแทบไม่มีเลยเพราะภรรยาต้องรับผิดชอบงานมาก (ครีวเรื่อนที่ ๕)

(๖) แนวทางการเลือกประกอบอาชีพ เหตุจูงใจที่สามีไม่ตอง
การประกอบอาชีพตามบิดามารดา เพราะเห็นว่าอาชีพของบิดามารดาไม่อาจรู้จักกัน
ในวงกว้าง และไม่มีคามมั่นคงแต่อย่างใด เนื่องจากตองเขาที่หน้าทำกิน จึงเห็นว่า
การเลือกอาชีพรับราชการมีความมั่นคงกว่า หวังว่าชีวิตจะสุขสบายในบั้นปลาย
ภรรยา นั้นจะทำงานเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมไม่มีความมั่นคงในเรื่องอาชีพ
แต่ก็นับได้ว่ามีรายได้สำหรับใช้จ่ายส่วนตัว (ครีวเรื่อนที่ ๑) ภรรยาที่ยอมรับทั้ง
ความคิดเห็นของสามีตลอดเวลา ยอมรับเป็นผู้คอยช่วยเหลืออาชีพของสามีตามความสา-
มารถ การทำหน้าที่แม่บ้านอย่างเดียว เช่นที่ภรรยาเคยพบจากครอบครัวเดิมเห็นว่า
เป็นเรื่องที่จำเอนาเบื้อหนาย จึงเต็มใจเข้ามาจับพาดานอาชีพด้วย การเปิดร้าน
ค้าของสามี ก็ได้รับคำแนะนำจากบิดาของตน และสามีก็เห็นว่าจะสามารถค้ากำไรได้
ดีกว่าอาชีพค้าขายของบิดา (รายขายเครื่องคิม) (ครีวเรื่อนที่ ๒)

สามีที่มีอาชีพเดียวกับภรรยาเป็นธุรกิจของเอกชน มีความเห็นพ้องกันใน
เรื่องอาชีพที่ดำเนินอยู่ปัจจุบันคือเห็นว่ามีคามมั่นคงกว่าอาชีพของบิดามารดาทั้งสอง
ฝ่าย ซึ่งเป็นอาชีพค้าขายทั้งคู่ แต่ต่างประเภทกัน อาชีพของบิดามารดาของภรรยา
(ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป) ทำรายได้ดีกว่าของครอบครัวของสามี (ขายเครื่องไฟฟ้า)
การประกอบอาชีพของสามีและภรรยา นั้น สามีเลือกประกอบอาชีพเองและด้วยความ
สามารถของตนเอง ส่วนภรรยา นั้นมีผู้ผลักดันอีกทีหนึ่ง และด้วยความพอใจของตนเอง
ด้วย (ครีวเรื่อนที่ ๓) สามีที่มีอุดมการณ์ในการทำงานโดยมีความสนใจเลือกประกอบ
อาชีพให้สอดคล้องกับการศึกษา เพราะไม่ตองการประกอบอาชีพประเภทเดียวกับบิดา
(ธุรกิจไม่แปรรูป) แมว่าจะเห็นว่าบิดาประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานมากเพียงใด
ก็ตาม การเลือกเป็นลูกจ้างให้กับบริษัทเอกชน (อุตสาหกรรมอาหารสัตว์) ที่มีขอบ
เขตกว้างขวางมาก ก็เพราะเห็นว่าหากดำเนินธุรกิจเองแล้ว จะตองเครงเครียดกับ

กับงานมาก ภรรยาฉันนอกจากจะไม่ต้องการประกอบอาชีพเดียวกับบิดา (โรงงาน ไม่ซีดไฟ) แล้วบิดาก็ไม่ต้องการให้บุตรประกอบอาชีพตามตนด้วย เพราะกลัวว่าหาก ให้บุตรดำเนินธุรกิจโรงงานอุตสาหกรรมของตนต่อไป โอกาสที่จะขาดทุนมีมาก เนื่องจากขาดประสบการณ์ อาชีพรับจ้างในธุรกิจของเอกชน (เคมีภัณฑ์เครื่องสำอาง) ของภรรยาเป็นการเลือกเอาเอง มิได้ใครมาด้วยความอนุเคราะห์ของบิดาหรือมารดา แต่อย่างใด (คร่าวเรือนที่ ๔) การที่สามีไม่อาจจะเลี้ยงดูภรรยาได้ตลอดไปเพราะ สุขภาพที่มีโรคร้ายไขเจ็บมาเบียดเบียน ทั้ง ๆ ที่อาชีพของสามี (ธุรกิจการโรงแรม) ประสบผลสำเร็จด้วยตนเอง และตัดสินใจเอง และเป็นทางเลือกอาชีพที่ต่างกับอาชีพของครอบครัวเดิมซึ่งค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ (ขายของเบ็ดเตล็ด) เมื่อภรรยามีบทบาททางอาชีพทั้ง ๆ ที่แต่ก่อนไม่เคยมีประสบการณ์เรื่องค้าขายแต่อย่างใด การเลือกประกอบอาชีพพิศดารของภรรยาก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากบิดามารดาที่มีอาชีพประเภทเดียวกัน แต่อาชีพปัจจุบันของภรรยามีขอบเขตกว้างขวางกว่า มีธุรกิจประเภทเดียวกันอยู่หลายแห่ง ส่วนธุรกิจเดิมของสามีซึ่งภรรยาได้รับช่วงต่อ แมภรรยาจะไม่เคยมีประสบการณ์ความชำนาญมาก่อน แต่ก็เพราะกลายเป็นนักธุรกิจเต็มตัวแล้ว จึงต้องเรียนรู้หาประสบการณ์เองด้วย (คร่าวเรือนที่ ๕)

(๗) การเลื่อนชั้นทางสังคม การที่สามีหารายได้ได้มากกว่าภรรยา จึงทำให้ภรรยายอมรับความสามารถของสามี อาชีพหลัก (รับราชการ) ของสามี เป็นที่ยอมรับในวงสังคมละแวกบ้านมากกว่าอาชีพของภรรยา (รับจ้าง) และยิ่งสามีต้องรับภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวมาก เพราะมีญาติของภรรยาอาศัยอยู่ด้วย สามีจึงมีความรู้สึกผูกพันกับญาติฝ่ายภรรยามาก ทั้ง ๆ ที่ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดสนิทสนมเท่าใดนัก และการขาดการติดต่อกับญาติทางครอบครัวเดิมเป็นระยะเวลานาน ก็เพราะมีภาระต้องรับผิดชอบมากนั่นเอง แม่สามีและภรรยาจะมีอาชีพที่แตกต่างไปจากอาชีพของครอบครัวเดิม แต่ความเป็นอยู่ก็ยังมีได้สะดวกสบายกว่าเดิมแต่อย่างใด (คร่าวเรือนที่ ๑) การประกอบธุรกิจขนาดเล็กร่วมกันระหว่างสามี

ภรรยา จึงไม่มีความแตกต่างแต่อย่างใด ในการพิจารณาเรื่องสถานภาพของสังคม เพราะเป็นการค้าขายในวงแคบ โอกาสพบปะกับเพื่อนฝูงมีน้อย เพราะต้องคอยดูแลร้านค้าร่วมกัน และการมีจำนวนบุตรมาก ทั้งยังมีหนี้สินที่ต้องผ่อนชำระค้ำย ฐานะทางการเงินจึงไม่อาจจะช่วยเหลือครอบครัวเดิมของแต่ละฝ่ายใด แต่การติดต่อกะหว่างญาติฝ่ายสามีมีมากกว่า เพราะญาติฝ่ายสามีมาเยี่ยมเยียนบ่อยครั้ง (ครัวเรือนที่ ๒) การปรับตัวของภรรยาในการเข้าสมาคมกับบุคคลหลายประเภท ซึ่งภรรยาได้เรียนรู้นานกว่าสามี ทำให้ภรรยาเป็นฝ่ายชักนำสามีให้รู้จักกับเพื่อนฝูงที่สามารถชักนำไปสู่วงสังคมที่สูงกว่าได้ โดยสถานภาพและตำแหน่งการงานเหล่านั้น สามี (ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายวางแผน) อยู่ในระดับสูงกว่าภรรยา (พนักงาน) แต่ความรับผิดชอบเรื่องเศรษฐกิจของครอบครัวซึ่งภรรยามีส่วนช่วยค้ำย ทำให้สามีมีความรู้สึกผูกพันกับญาติฝ่ายภรรยามาก โดยเฉพาะกรณีที่ยายช่วยเลี้ยงหลานให้ แต่การติดต่อกับญาติฝ่ายสามีก็ยังมีอยู่เสมอ เป็นเพียงการเยี่ยมเยียนเพียงอย่างเดียว (ครัวเรือนที่ ๓) บทบาททางอาชีพของสามีที่ก้าวหน้ากว่าภรรยา จะทำให้ภรรยาเป็นฝ่ายคล้อยตามสามี และเข้าไปเกี่ยวข้องกับญาติฝ่ายสามีมาก เพราะต้องอาศัยยาคอยดูแลบุตรของตน แต่การทำงานนอกบ้านซึ่งมีที่ทำงานไม่ไกลจากบ้านเดิมนัก จึงทำให้ภรรยายังรักษาสัมพันธภาพต่อญาติพี่น้องของครอบครัวเดิม เพราะมีความรู้สึกผูกพันอยู่เสมอ (ครัวเรือนที่ ๔) ส่วนภรรยาที่ประสบผลสำเร็จในธุรกิจอย่างกว้างขวาง ความเป็นอยู่จึงสุขสบายกว่าเดิม สามารถช่วยเหลือสามีในเรื่องการรักษาพยาบาลซึ่งต้องสิ้นเปลืองเงินจำนวนมาก การติดต่อกะหว่างญาติฝ่ายสามีนั้น ภรรยายังไม่ให้ความสนิทสนมมากเท่ากับญาติของตน เพราะเคยถูกกดขี่คอยเล่ห์เหลี่ยมทางการค้ามาแล้ว แต่ก็ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินบ่อยครั้งแก่ญาติทั้งสองฝ่าย (ครัวเรือนที่ ๕)

การศึกษา

ระดับการศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน (ระดับประถมศึกษา) ระหว่างสามีและภรรยา อาจจะทำให้การวางตัวของสามีอยู่ในภาวะที่ค่อนข้างลำบากใจสักหน่อย

อาศัยที่มีความสามารถในการหาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ภรรยายอมรับการวางแผนของสามีเรื่องการศึกษาของบุตร ยิ่งกว่านั้นภรรยาก็ยอมรับความเป็นผู้นำครอบครัวของสามีด้วย (ครัวเรือนที่ ๑) การศึกษาที่เท่าเทียมกัน (ระดับประถมศึกษา) ระหว่างคู่สามีภรรยา เมื่อสามีมีบทบาทด้านอาชีพและเรื่องของบุตรมาก แมว่าภรรยาจะมีบทบาทด้านอาชีพด้วย แต่การที่เป็นช่างเท้าหลังของสามีเสมอ สามีจึงเป็นผู้นำของครอบครัวอย่างสิ้นเชิง (ครัวเรือนที่ ๒) หากความรู้ของทั้งสามีและภรรยาอยู่ในระดับสูง (ระดับอุดมศึกษา) ทั้งคู่และยิ่งภรรยาก็มีบทบาทด้านอาชีพด้วย โดยมีสถานภาพการทำงานในระดับหัวหน้างานด้วย แม้จะไม่ใหญ่โตเท่าตำแหน่งของสามี แต่ก็ทำให้สามีต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของภรรยา และการทำความเข้าใจกันเรื่องต่างๆ ง่ายขึ้น (ครัวเรือนที่ ๔)

สามีที่มีการศึกษา (ระดับอุดมศึกษา) สูงกว่าภรรยา (เตรียมอุดมศึกษา) แต่ต้องอาศัยความช่วยเหลือของภรรยาในบทบาทด้านเศรษฐกิจด้วย โดยเฉพาะต้องอาศัยญาติฝ่ายภรรยาอยู่เสมอ ความเกรงใจภรรยาจึงมีมาก สิ่งหนึ่งที่ภรรยายอมรับก็คือการให้สามีเป็นผู้วางแผนการศึกษาในอนาคตของบุตร (ครัวเรือนที่ ๓) แมว่าสามีจะมีการศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา) สูงกว่าภรรยา (ระดับประถมศึกษา) แต่เมื่อสามีต้องพึ่งพาภรรยาในการหาเลี้ยง ภรรยาจึงมีอำนาจตัดสินใจและเป็นผู้ดูแลจัดการทุกอย่างทั้งกิจการภายในบ้านและนอกบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของบุตร (ครัวเรือนที่ ๕)

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ ขึ้นอยู่กับโอกาสของสามีและภรรยาด้วย สามีจะให้ภรรยาบ่อยครั้งเมื่อมีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศ โดยที่ภรรยาไปได้ด้วย และของที่ให้มักเป็นของที่มีราคาตามฐานะ เป็นการให้โดยมิได้คำนึงถึงโอกาสสำคัญแต่อย่างใด (ครัวเรือนที่ ๔) หากสามีและภรรยาทำงาน

นอกบ้านในสถานที่เดียวกัน การซื้อของให้กันจะมีการปรึกษารื้อกันก่อน ภรรยาจะเป็นฝ่ายให้สามีมากกว่า เช่น เสื้อผ้า (คร่าวเรือนที่ ๓) ภรรยาจะเป็นฝ่ายให้สามีเพียงฝ่ายเดียว เมื่อมีโอกาสไปทำธุระนอกบ้านบ่อยครั้งโดยที่สามีไม่มีโอกาสออกไปเลย เนื่องจากต้องพักฟื้นสุขภาพอยู่ที่บ้าน (คร่าวเรือนที่ ๕)

(๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน สามีจะเป็นฝ่ายมอบให้ภรรยาเป็นผู้จัดการเรื่องการเงิน การใช้จ่ายในครอบครัวแต่ละวัน (คร่าวเรือนที่ ๑, ๓) แต่เมื่อภรรยาไม่ค่อยมีโอกาสออกนอกบ้าน สามีจะเป็นผู้มอบเงินเฉพาะค่าใช้จ่ายในบ้านให้ภรรยาจับจ่ายใช้สอย โดยสามีเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องเก็บเงินเอง (คร่าวเรือนที่ ๒) สามีภรรยาที่ไม่เคียดรอนเรื่องเงินทอง ก็ไม่ค่อยเคร่งครัดเรื่องการใช้จ่ายเงินแต่อย่างใด สามีจะให้ภรรยาเป็นผู้เก็บเงินขบกลาง และเงินฝาก และการใช้จ่ายของแต่ละคนก็มีค่าใช้จ่ายจำนวน ไม่มีการซักถามซึ่งกันและกันขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละคนมากกว่าปกติแล้วสามีจะใช้จ่ายเงินแต่ละเดือนมากกว่าภรรยา เพราะมีโอกาสไปซื้อของบ่อยครั้ง (คร่าวเรือนที่ ๔) แต่ตาภรรยาเป็นผู้ควบคุมการใช้เงินเอง ภรรยาจะเป็นผู้มอบให้สามีตามที่สามีร้องขอ (คร่าวเรือนที่ ๕)

(๓) การรักษาพยาบาล ขึ้นอยู่กับสุขภาพพลานามัยของคู่สามีภรรยาด้วย สามีจะเป็นผู้เอาใจใส่สุขภาพของภรรยา เมื่อไม่มีผู้ใดสามารถจะดูแลแทนได้ (คร่าวเรือนที่ ๓) แต่เมื่อสามีเจ็บป่วย ไม่อาจจะช่วยเหลือตนเองได้มากนัก ภรรยาจะรักษาพยาบาลตามโอกาส แต่ปกติแล้วจะมอบหมายให้บุตรคอยดูแลแทนตนด้วย ขณะที่ต้องออกไปทำธุระกิจนอกบ้าน (คร่าวเรือนที่ ๕)

(๔) การให้คำแนะนำปรึกษา สามีจะเป็นผู้รับฟังการปรับทุกข์ของภรรยาในเรื่องการงานบ่อยครั้ง และคอยให้คำแนะนำขณะที่ภรรยาเป็นเพียงผู้รับฟังปัญหาการทำงานของสามีโดยมิได้ออกความเห็นแต่อย่างใด (คร่าวเรือนที่ ๔) และนอกเหนือจากการทำงานแล้ว สามีจะเป็นผู้แนะนำภรรยาเรื่องการใช้เงินที่จะเอื้อเพื่อแก้อาติ (คร่าวเรือนที่ ๑) สามีที่ควบคุมภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัวยอม

เป็นฝ่ายแนะนำภรรยาเรื่องภาวะการตลาด การกำหนดราคาสินค้าตลอดจนเรื่องของบุตรควย (กรั้วเรือนที่ ๒) สามีภรรยาที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวก็มักจะคงมีการปรึกษาหารือร่วมกันเสมอ ๆ หากไม่เป็นที่ยอมรับแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ก็ยอมจะให้ญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาช่วยได้ เช่น ให้อุทิศผู้ใหญ่ฝ่ายสามี คือ บิดา แนะนำเรื่องการทำงาน และเรื่องของบุตรโอรสภรรยาเป็นผู้ไกลเกลี่ย (กรั้วเรือนที่ ๓) ภรรยาที่สามารถตัดสินใจเอง การปรึกษาหารือกับสามีก็ไม่ค่อยมี เพราะมีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก (กรั้วเรือนที่ ๕)

๒. พ่อกา-แม่ยาย-พ่อตัวแม่ตัว ↔ เชย-สะโก พบในกรั้วเรือนที่ 1 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างแม่ยายกับบุตรเชย

อายุ

(๑) การเคารพเชย เนื่องจากแม่ยาย (อายุ ๔๖ ปี) ทำตัวเป็นภาระให้เป็นที่อดทนระอาใจแก่บุตรเชย (อายุ ๓๖ ปี) เสมอ ๆ ในเรื่องการเงินเงินเกินจำนวนที่บุตรเชยให้ โดยที่แม่ยายไม่มีรายได้ของตนเองแต่อย่างใด ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรเชยกับแม่ยายจึงไม่ราบรื่น การเคารพเชยของบุตรเชยนั้นเป็นเพราะเกรงใจภรรยามากกว่า แต่การที่แม่ยายแสดงว่าจาทักว่าราบุตรเชย ทั้งตอหน้าและลับหลังเสมอ ๆ การวากล่าวของแม่ยายเมื่อบุตรเชยหมดความอดทนก็โต้แย้งควยวาทบ้างก็จะเป็นการยากที่จะยุติ หากไม่มีบุตรสาวคอยประนีประนอม

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ แม่ยายคอยช่วยเหลือดูแลหลานคนเล็ก เพราะหลานคนโตถึงวัยเรียนแล้ว ความช่วยเหลือของแม่ยายเป็นเรื่องที่อาสาทำเอง ในฐานะที่ได้มาอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน แมว่าบุตรเชยจะทราบเจตนาดีของแม่ยาย แต่ก็ยังไม่พอใจการเลี้ยงหลานของแม่ยาย ซึ่งนำไปเลี้ยงนอกบ้านเสมอ ๆ และมีสมาคมอยู่กับเพื่อนฝูงที่รอบอบายมุขอย่างเดียวกัน บุตรเชยในฐานะผู้รับผิดชอบเศรษฐกิจของครอบครัว แม่จะไม่ชอบนิสัยส่วนตัวของแม่ยายแต่ก็ไม่อาจพูดใคร่ครวญ นอกจาก

จะขอให้ภรรยาเป็นคนกลางเสมอ ๆ แต่ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่รัดตัวอยู่รอบด้าน จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การติดต่อและความเข้าใจอันดีระหว่างแมยายกับบุตรชาย ไม่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันเท่าที่ควรจะเป็น

เพศ

บุคลิกภาพ แมยายเป็นคนอารมณ์รอน ชอบแสดงออกด้านอารมณ์และความรู้สึกอย่างเปิดเผย บางครั้งเมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับบุตรชาย และหลังจากแสดงกิริยาที่ค่อนข้างก้าวร้าวแล้ว เมื่อรู้สึกเสียใจต่อการกระทำนั้นก็วางตนสงบเสงี่ยม ส่วนบุตรชายเป็นคนรู้จักเก็บความรู้สึก พูดน้อย และมีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก บางครั้งก็มักจะเลยคำแนะนำเล็ก ๆ น้อย ๆ ของแมยายโดยเฉพาะเรื่องการเลี้ยงดูบุตร

อาชีพ

(๑) รายได้ แมยายไม่มีอาชีพแต่อย่างไรเมื่อมาอาศัยอยู่กับบุตรชายและบุตรสาว บุตรชายนั้นเป็นผู้หารายได้เลี้ยงครอบครัวเป็นหลักใหญ่ของครอบครัว แมวจะมีอาชีพรับราชการ โดยเป็นเพียงข้าราชการผู้น้อย (พนักงานขับรถ) แต่ด้วยเหตุที่เป็นคนขยันขันแข็ง จึงหาโอกาสทำงานพิเศษอยู่เสมอ เช่น ขับรถรับจ้าง ซึ่งเงินรายได้ของบุตรชายโดยเฉลี่ยแต่ละเดือนประมาณ ๑,๘๐๐ บาท รายได้จำนวนนี้ต้องมาแบ่งเลี้ยงดูสมาชิกของครอบครัวทั้งหมดด้วย ภาระของบุตรชายจึงมีมากกว่าแมยาย

(๒) การเลื่อนชั้นทางสังคม การทำงานนอกบ้านของบุตรชายทำให้รู้จักคนเป็นจำนวนมากในวงนอกครัวเรือนมากขึ้น นิดกับแมยายซึ่งรู้จักเฉพาะเพื่อนบ้านในละแวกบ้านเท่านั้น แต่ความเป็นอยู่ของบุตรชายก็มีดีกว่าแต่ก่อนเมื่อยังอยู่กับครอบครัวเดิม แต่ความเป็นอยู่ของแมยายสุขสบายกว่าเดิม เพราะไม่ต้องหาเลี้ยงเอง การติดต่อกับญาติพี่น้องของครอบครัวเดิมของบุตรชายไม่ค่อยมี เพราะมีภารกิจมากมาย ส่วนแมยายก็เช่นเดียวกัน ไม่มีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับครอบครัวเดิมมา

นานแล้ว และญาติพี่น้องก็มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับเดียวกับตน ไม่อาจเป็นที่พึ่งพาทางเศรษฐกิจได้

(๓) การคบเพื่อนและสัมพันธ์ทางการ แมมายมิได้เข้ามายุ่งเกี่ยวเรื่อง การคบเพื่อนของบุตรเขยแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพราะเห็นว่ามีเฉพาะเพื่อนผู้ชายและการ ไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนกันระหว่างเพื่อนฝูงมีน้อยครั้ง บุตรเขยมีความรู้สึกไม่ชอบเพื่อน ของแมมาย เพราะเห็นว่าเพื่อนเหล่านั้นมักสนใจเรื่องส่วนตัวภายในบ้าน ความรู้สึก ของบุตรเขยเช่นนี้แมมายก็ทราบแต่ก็คิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของตนในการคบเพื่อน

เรื่องการพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านนั้น แมมายมักจะออกไปเที่ยวนอกบ้าน พร้อมกับหลานคนเล็ก มักจะไปในระยะใกล้ ๆ และไปกับเพื่อนบ้าน ส่วนบุตรเขยนั้น ไม่ค่อยชอบเที่ยวเตร่นอกบ้าน และไม่คอยชอบการซักถามของแมมายเมื่อต้องกลับบ้าน ทีเดียว เพราะเห็นว่าภรรยาของตนควรเป็นผู้ซักถามมากกว่าแมมาย

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ ระหว่างแมมายกับบุตร เขย แทบจะไม่มีเลย หากจะมีก็เฉพาะบุตรเขยซื้อของใช้ส่วนตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น

(๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน บุตรเขยเป็นฝ่ายให้แม ยายฝ่ายเดียวส่วนใหญ่จะฝากผ่านมาทางภรรยามากกว่าจะให้เอง เป็นเงินที่ให้แม ยายประจำเดือน และเป็นจำนวนเงินไม่แน่นอน แล้วแต่รายได้พิเศษของบุตรเขย หากเป็นการขอส่วนตัวซึ่งมักจะเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง บุตรเขยมักจะปฏิเสธ ซึ่งก็เป็น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความกินแหนงแคลงใจระหว่างกันเสมอ ๆ

(๓) การเลี้ยงดูเด็ก แมมายเป็นฝ่ายช่วยเหลือบุตรเขยมาก ใน การรับภาระเลี้ยงดูหลานคนเล็ก แม้ว่าในสายตาของบุตรเขยจะเห็นว่าแมมายไม่ คอยเอาใจใส่ดูแลบุตรของตนมากเท่าที่ควร แต่ก็ตระหนักถึงความสำคัญของแมมาย

ในกรณีนี้ด้วย

(๔) การรักษาพยาบาล ทั้ง ๆ ที่แม้ายกัทรายว่าบุตรชายไม่สู้จะพอใจตนนักแต่แมยายกัยังแสดงความมีน้ำใจ โดยการจัดหาหยูกยาให้รับประทานเมื่อบุตรชายเจ็บป่วย แต่เมื่อแมยายกัเจ็บป่วยจะเป็นหน้าที่ของบุตรสาว เนื่องจากบุตรชายต้องหาเลี้ยงครอบครัวด้วย

(๕) การให้คำแนะนำปรึกษา แมยายกัจะเป็นผู้แสดงความเห็นบ่อยครั้ง เรื่องการจัดหาซื้อของใช้ภายในบ้าน ซื้อเสื้อผ้าให้หลาน แคลส่วนใหญ่แล้วบุตรชายไม่ค่อยเอาใจใส่ต่อคำแนะนำของแมยายกั มักจะยกหน้าที่ให้เป็นของภรรยามากกว่า

๓. พี่น้องชาย - สะใภ้พี่น้องของสามี - ภรรยา พบในครัวเรือนที่ ๑ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพี่ชายกับน้องภรรยา

อายุ

(๑) การเคารพเชิดฟัง การที่น้องชายของภรรยาอาศัยอยู่กับพี่ชายและพี่สาวด้วย โดยอยู่ในความอุปการะของพี่ชาย ความเกรงใจในตัวพี่ชายนั้นน้องภรรยามีนาน สังเกตได้จาก การพูดคุยกันระหว่างพี่ชายกับน้องภรรยา ฝ่ายหลังจะเป็นฝ่ายเริ่มสนทนาก่อนแต่ปกติแล้วความสัมพันธ์ระหว่างกันไม่มี เพราะพี่ชายไม่สู้จะพอใจความประพฤติส่วนตัวของน้องภรรยาที่คล้ายคลึงกับแมยายกั เช่น การพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านควยเพลิดเพลิดกับอบายมุข และกอดหีนี้นับบางครั้ง น้องภรรยาไม่เคยแสดงออกอย่างเปิดเผย ถึงความรู้สึกส่วนตัวต่อพี่ชายทั้งภรรยาและวาจา การไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของพี่ชาย เรื่องการปรับปรุงตนเอง ควยเหตุที่มิได้เป็นพี่น้องร่วมสายโลหิต การลงโทษจึงไม่อาจจะกระทำได้ คงมีเฉพาะความรู้สึกภายในที่ไม่พึงพอใจ

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ พี่ชายมีหน้าที่และความรับผิดชอบมากที่สุด เพราะต้องเลี้ยงดูสมาชิกทุกคน น้องภรรยาก็รวมอยู่ด้วย พี่ชายจะไหว้วานน้องภรรยาก็เพียงบางครั้งคราวเท่านั้น ในการช่วยดูแลเด็ก ๆ เช่น ให้ปรับ-ส่งบุตรคน

โตที่ไปโรงเรียนแล้ว น้องภรรยาจะทำหน้าที่แทนพี่ชายได้ในกรณีที่พี่ชายไม่อยู่บ้าน เช่น ซ่อมแซมบ้านเดินสายไฟฟ้า เป็นต้น เพราะเหตุที่พี่ชายไม่ค่อยมีโอกาสพบปะกับน้องภรรยาเท่าใดนัก การไหววามน้องภรรยาจึงไม่ค่อยมี

การศึกษา

แมวามน้องภรรยาจะมีการศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา) สูงกว่าพี่ชาย (ประถมศึกษา) ก็ตาม แต่การที่พี่ชายมีบทบาทด้านอาชีพความสำคัญของน้องภรรยา จึงไม่มีเลยในส่วนที่เกี่ยวกับพี่ชาย เพราะเขามาอยู่ในบ้านเป็นผู้อาศัยอย่างเดียว แมวามน้องภรรยาจะมีรายได้ส่วนตัวบ้าง แต่ก็ป็นรายได้ไม่แน่นอน

อาชีพ

(๑) รายได้ พี่ชายสามารถหารายได้ได้มากที่สุดในครอบครัว (ประมาณ ๑,๗๐๐ บาท) ในขณะที่น้องภรรยาสามารถหารายได้ในบางเดือนเพียง ๕๐๐ บาท โดยเฉลี่ย อาชีพหลักของพี่ชายเป็นอาชีพที่มั่นคงกว่า เพราะเป็นอาชีพรับราชการ (พนักงานขับรถ) และมีอาชีพรองคือขับรถรับจ้าง ในขณะที่น้องภรรยาได้คางตามผลงาน (พนักงานขายของในรายขายของชำ)

(๒) การทำงาน อาชีพของพี่ชายและน้องภรรยา อยู่ในระดับต่ำ แต่การที่พี่ชายมีรายได้ที่แน่นอน ความสามารถของพี่ชายจึงมีมากกว่าน้องภรรยา ทั้งที่พี่ชายเป็นเพียงข้าราชการชั้นผู้น้อย แต่อาศัยความมานะอดทน จึงสามารถหาลำไฝพิเศษได้ตามโอกาส น้องภรณยานั้นเป็นคนเลือกงานจึงมีรายได้ของตนเองน้อยกว่าพี่ชายทั้ง ๆ ที่มีการศึกษาดีกว่า

(๓) การเลื่อนขั้นทางสังคม พี่ชายมีประสบการณ์การทำงานมากกว่าน้องภรรยา จึงรู้จักคนมากกว่า น้องภรรยารู้จักเพื่อนฝูงเฉพาะคนในระดับเดียวกันมีอาชีพคล้ายคลึงกันเท่านั้น พี่ชายในฐานะ เป็นผู้หาเลี้ยงทั้งครอบครัว จึงกลายเป็นคนสำคัญของครอบครัว

ความรวมมือกันและบริกรทาง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ พี่ชายจะเป็นฝ่ายให้นองภรรยาเพียงฝ่ายเดียว แต่ไม่บ่อยครั้งนัก และไม่คำนึงถึงเทศกาลใด ๆ สิ่งของนั้นก็จะเป็นเสื้อผ้า ผาหม เป็นคน

(๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน พี่ชายจะเป็นฝ่ายให้ในกรณีพิเศษเมื่อต้องการให้वानนองภรรยาทำธุระแทนตน ปกติแล้วพี่ชายจะให้เงินแก่นองภรรยา โดยอ้างถึงภรรยาเป็นผู้ให้เพื่อให้นองภรรยาเห็นความสำคัญของพี่สาว

(๓) การเลี้ยงดูเด็ก นองภรรยาจะช่วยเหลือดูแลหลานในฐานะเป็นน้าซึ่งมักจะเป็นหลานคนโตมากกว่า รวมทั้งพาหลานไปซื้อของด้วย

(๔) การรักษาพยาบาล ไม่มีการดูแลซึ่งกันและกัน เพียงแต่เอาใจใส่ว่าเมื่อคนใดคนหนึ่งล้มป่วยลง เช่น หากนองภรรยาเจ็บป่วย พี่ชายก็จะมอบหมายให้ภรรยาจัดการเรื่องการรักษาพยาบาล หากพี่ชายป่วย นอกจากภรรยาจะมาคอยดูแลตามหน้าที่แล้วนองภรรยาจะแสดงน้ำใจด้วยการจัดหาหมูกยาให้

(๕) การให้คำแนะนำปรึกษา พี่ชายเป็นฝ่ายเสนอความเห็นบ่อยครั้งแก่นองภรรยาโดยเฉพาะในเรื่องการประกอบอาชีพ หากสิ่งใดที่พี่ชายแนะนำไปแล้วนองภรรยาไม่ยอมปฏิบัติตาม นอกจากพี่ชายจะรู้สึกชังใจแล้ว หากเมื่อยายทราบก็จะกลายเป็นเรื่องใหญ่โต เกรงว่าบุตรชายจะเริ่มเบียดนายการเข้ามาอยู่อาศัยหลายคนในบ้านเดียวกัน

๔. ลุง ป้า น้า อา เซฮะโกะ หลานของสามี - ภรรยา พบในครัวเรือนที่ ๕ อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างอาสะโกะกับหลานสาวของสามี

อายุ

(๑) การเคารพเชือฟัง อาสะโกะซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนกับหลานสาว บุตรของน้องชายของสามี อาสะโกะยอมรับอุปการะหลานคนนี้อยู่ในบ้านเดียวกัน

เมื่อสามีบอกความประสงค์และเหตุผลที่ต้องรับอุปการะ เพราะเป็นหลานกำพร้า บิดาและครอบครัวมีฐานะยากจนมาก หลานมีความเคารพเชื่อฟังอาสะโงเป็นอย่าง ดี เพราะหลานไคตระหนักถึงความเป็นอยู่ของตน ไม่มีความขัดแย้งใด ๆ เลย ระหว่างความสัมพันธ์นี้

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ อาสะโงเป็นผู้มอบหมายให้หลาน คอยควบคุมคนรับใช้ พนักงานต้อนรับ และเป็นผู้ต้อนรับลูกค้าด้วย โดยบางครั้งก็ มอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นพนักงานเก็บเงิน โดยที่หลานเป็นคนทำงานจริงจังขยัน ซื่อสัตย์ และมีความตั้งใจจริง จึงเป็นที่ถูกใจอาสะโงอย่างยิ่ง หลานจึงได้รับบำ- เเหน็จรางวัลพิเศษจากอาสะโงเสมอ ๆ

อาชีพ

(๑) รายได้ โดยที่อาสะโงเป็นเจ้าของกิจการ เมื่อรับหลาน มาอยู่ด้วย และให้งานทำโดยมีค่าตอบแทนเป็นรายเดือน (๑,๕๐๐ บาท) เงินราย ใต้ของอาสะโงทั้งหมดในแต่ละเดือน (ประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ บาท) เป็นเงินจำนวน มาก และอาสะโงก็ได้นำไปเป็นทุนรอน เพื่อปรับปรุงกิจการให้ดีขึ้นอีก ความเป็นอยู่ ของหลานมีความสะดวกสบายทัดเทียมกับบุตรสาวของอาสะโง

(๒) การทำงาน กิจการของอาสะโงมีอยู่สองประเภท คือธุรกิจ ภัตตาคาร และกิจการโรงแรม (ซึ่งเป็นธุรกิจเดิมของสามี) หลานได้รับมอบหมาย ให้ดูแลกิจการของอาสะโง (ธุรกิจภัตตาคาร) เพียงอย่างเดียว ไม่ได้เกี่ยวข้องกับธุรกิจเดิมของอาสะโงแต่อย่างใด แมว่าหลานจะเป็นเสมือนลูกจ้างคนหนึ่ง แต่การที่ หลานทำตัวเป็นที่ไว้วางใจแก่อาสะโง หลานจึงเป็นคนสำคัญมากที่สุดคนหนึ่งในครอบ ครัว

(๓) การเดินทาง ค่ายการสนับสนุนของอาสะโง หลานจึงมีความเป็นอยู่ที่อยู่ในระดับเดียวกับบุตรของอาสะโงด้วย แต่หน้าที่การ

งานของหลานยังอยู่ในวงแคบกว่า แม้ว่าหลานจะมีชีวิตที่สุขสบายกว่าเดิม แต่ก็มิได้
ทอดทิ้งน้อง ๆ ของครอบครัวเดิม ยิ่งเจ็ยครายไคสงเสี้ยนอง ๆ ไคคักฆาตอ ความ
รับผิดชอบและเสียสละเช่นนี้ ทำให้อาสะโภกรักไครเอนคู

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ อาสะโภเป็นฝ่าย
ให้ เพราะเห็นว่าหลานต้องมัจฉ์สัดในการใช้จ่ายแต่ละครั้ง สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ
ที่จำเป็น เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า เป็นต้น สิ่งของเหล่านี้อาสะโภเป็นฝ่าย
ให้สม่ำเสมอ มิได้คำนึงถึงเทศกาลสำคัญแต่อย่างใด

(๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน อาสะโภยอมเป็นฝ่าย
ให้แต่ผู้เดียวในฐานะผู้อุปการะและนายจ้าง และยังมอบเงินพิเศษให้กับหลานบ่อย
ครั้ง รวมทั้งในเทศกาลสำคัญด้วย เช่น ปีใหม่ และตรุษจีน

(๓) การรักษาพยาบาล หลานจะเป็นผู้เอาใจใส่ดูแลสุขภาพและ
โรคภัยไข้เจ็บของอาสะโภ จัดหาหยูกยาให้รับประทาน เป็นความเอาใจใส่ที่หลาน
สามารถดูแลไคคักฆาตอของอาสะโภเองเสียอีก

(๔) การให้คำแนะนำปรึกษา หลานเป็นผู้รับคำแนะนำจากอา
สะโภ และบางที่อาสะโภก็คอยตามความเห็นของหลานด้วย ในเรื่องธุรกิจที่หลาน
เป็นผู้ดูแลแทน มีการปรึกษาหารือซึ่งกันและกันบ่อยครั้งมาก เพราะอาสะโภเห็นว่า
หลานเอาใจใส่งานไคคักฆาตอและหลานปฏิบัติตามคำสั่ง และคำแนะนำของอาสะโภ
อย่างสม่ำเสมอ

ข. ญาติเกี่ยวดองในครัวเรือนของครอบครัวขยาย

๑. สามีภรรยา

๑.๑ ระคับหัวหนาครัวเรือน

L.P.F.

(๑) อำนาจในครัวเรือน สามีที่เข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัว เดิมของภรรยาและได้รับการยกย่องจากทุกคนในบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อตาแม่ยาย ให้อำนาจสิทธิ์ขาดในครัวเรือน สามีจะเป็นผู้มีบทบาทในเรื่องบุตรมาก ทั้งนี้ เพราะภรรยาเห็นว่าการขึ้นอำนาจของบุตร ควรจะเป็นหน้าที่ของสามีในฐานะผู้นำของครอบครัว แต่ด้วยเหตุที่สามียังมีความเกรงใจพ่อตาแม่ยายมาก การปฏิบัติและการฟังความเห็นจากภรรยาจึงพบเห็นได้ทั่วไป แม้มีเรื่องขัดแย้งกัน หากสามีเกรงว่าดาภรรยาไม่ยอมยุดีเองแล้ว ก็จะทำให้พ่อตาแม่ยายเขามายุ่งเกี่ยวกับควย ซึ่งเป็นสิ่งที่สามีไม่ต้องการ การยุดีข้อโต้แย้งจึงกลายเป็นฝ่ายสามี กรณีความขัดแย้งจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งมาก หากสามีมีธุรกิจที่ค่อนข้างนอกบ้านเสมอ และภรรยาสามารถเข้าใจภาระนั้นดี (ครัวเรือนที่ ๗) หากภรรยา เชื่อถือความเป็นผู้นำครอบครัวของสามีมากแล้ว สามีย่อมมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ มาก เช่น ความเห็นเรื่องการประกอบอาชีพ การศึกษาและอาชีพของบุตรไม่ว่าบุตรจะทำตามทุกอย่างหรือไม่ก็ตาม (ครัวเรือนที่ ๘) และนอกจากนั้นสามีจะเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องของทรัพย์สินสมบัติตลอดจนเงินฝากในธนาคารได้อีก โดยที่ภรรยาไม่ค่อยกล้าโต้แย้ง (ครัวเรือนที่ ๘)

(๒) การแบ่งงาน สามีและภรรยาซึ่งมีหน้าที่ทางเศรษฐกิจด้วยกัน แต่การทำงานนอกบ้านของภรณานั้น แมว่าจะไม่มีส่วนช่วยเหลือภาวะทางการเงินของครอบครัวเท่าใดนัก เพราะสามีสามารถหารายได้เพียงพออยู่แล้ว ภรรยาที่ไม่อาจจะกล่าวอ้างสาเหตุของความบกพร่องในฐานะแม่บ้านได้เลย ภรรยาจึงรับหน้าที่การอบรมดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด โดยสามีจะมีส่วนช่วยเหลืออยู่บ้าง และภรณายังต้องเอาใจใส่งานบ้านตามปกติอีกด้วย ส่วนกิจกรรมทางสังคมนั้น สามีจะเป็นผู้กระทำเป็นส่วนใหญ่ เช่น ไปรวมพิธีงานแต่งงาน งานศพ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวช เป็นต้น (ครัวเรือนที่ ๗) สามีซึ่งรับผิดชอบทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แม้จะมีบุตรเป็นจำนวนหลายคนก็ตาม ทำให้ภรรยาตระหนักในความรับผิดชอบของสามีมาก

และเชื่อฟังความเห็นของสามีทุกอย่าง ภรรยาจะทำหน้าที่แม่บ้านเพียงอย่างเดียวและเมื่อสามารถเข้าใจในบทบาทของตนได้อย่างดี ก็ไม่มีจุดบกพร่องใด ๆ ในหน้าที่แม่บ้านที่สามีจะตำหนิได้ การแบ่งงานในลักษณะนี้ เป็นการแบ่งแยกอย่างเห็นได้ชัด จะมีหน้าที่ร่วมกันเพียงอย่างเดียวก็คือ การอบรมบุตรเท่านั้น (ครัวเรือนที่ ๘) หากสามีภรรยามีหน้าที่ทางเศรษฐกิจโดยช่วยเหลือกันและกัน และเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยไม่มีผู้ใดช่วยเหลือ นอกจากลูก ๆ ซึ่งช่วยเหลือได้เพียงบางครั้งบางคราว หน้าที่การอบรมบุตรสามีจะมีมากกว่าภรรยาในขณะที่ภรรยาต้องทำหน้าที่แม่บ้านด้วย ภรรยาในบางครั้งก็ตัดสินใจเองได้เกี่ยวกับธุรกิจที่ทำอยู่ เช่น การกำหนดราคาสินค้า แต่การตัดสินใจเช่นนั้นมักจะทำเมื่อภรรยาแน่ใจแล้วว่า จะไม่มีเรื่องโต้แย้งกับสามีเพราะสร้างผลกำไรได้มากขึ้น (ครัวเรือนที่ ๘)

(๓) บุคลิกภาพ สามีซึ่งเป็นคนเอาจริงเอาจังกับงาน มีความกระตือรือร้นและเคร่งขรึม ภรรยาจะเป็นฝ่ายปรับตัวเป็นคนด้อมตัว และสุภาพอ่อนโยนกับสามี โดยมีความเลื่อมใสบุคลิกผู้นำของสามี แม้วาในความสัมพันธ์กับคนอื่นจะไม่เป็นเช่นนี้เลยก็ตาม แต่การที่สามียอมรับบทบาทของภรรยาซึ่งทำงานนอกเหนือจากแม่บ้าน ลักษณะผู้นำของสามีจะไม่แสดงออกมากจนเห็นชัดในทุก ๆ เรื่อง (ครัวเรือนที่ ๙) หากภรรยายอมรับนิคชอบเรื่องภายในบ้านเพียงอย่างเดียว โดยสามีเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว สามีจะเป็นคนตัดสินใจเด็ดขาด รวดเร็ว และสุขุม ความเข้าใจอันดีระหว่างคู่สามีภรรยา นี้ก็โดยที่ความเห็นอกเห็นใจกันเสมอมา สามีก็มีความภาคภูมิใจที่ภรรยาให้ความเชื่อถือต่อตนทุกเรื่อง การที่ภรรยาเป็นแม่บ้านอย่างเดียว ภรรยาจึงมีความรอบคอบในเรื่องการใช้จ่าย มีชัยดี และสิ่งหนึ่งซึ่งสามีนิยมชมชอบมากก็คือความใจบุญสุนทาน (ครัวเรือนที่ ๘) หากภรรยาได้รับการเรียนรู้เรื่องบุคลิกภาพจากครอบครัวเดิม และชื่นชมกับผลสำเร็จของความเป็นผู้นำของบิดา ภรรยาจะเป็นผู้ยอมคล้อยตามสามี เรื่องการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ สามีก็มีความเชื่อมั่นตัวเองมาก และความอดทน มานะ บากบั่น เพราะมีการะการงานร่วมกัน ภรรยาจะมีความกระตือรือร้นกระตือรือร้นมาก เพราะมีส่วนช่วยเหลือสามีในบทบาทอาชีพด้วย (ครัวเรือนที่ ๘)

อายุ

การเคารพเชื่อฟัง สามีซึ่งมีอายุ (๕๕ ปี) มากกว่าภรรยา (๓๕ ปี) หลายปีและทำหน้าที่พ่อบานโดยไม่บกพร่องในด้านอำนวยความสะดวกสบายให้กับภรรยา และบุตรได้เสมอจนเสมอปลาย ภรรยาจะเคารพความคิดเห็นของสามีเสมอและมักจะเชื่อถือนำความคิดของสามี แต่ลักษณะการเคารพเชื่อฟังของภรรยา ยังมีความเห็นโต้แย้งกับสามีได้ เช่น ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่การงาน และการแข่งขังวิ่งเรื่องการอบรมบุตร (ครัวเรือนที่ ๗) และในช่วงอายุที่ต่างกันของสามีภรรยา โดยที่สามีให้ความสำคัญเรื่องความอาวุโสกว่าภรรยาอย่างมาก เมื่อภรรยาที่มีความเห็นคล้อยตามสามีอยู่แล้ว อายุของสามี (๕๕ ปี) และของภรรยา (๕๓ ปี) จะเป็นสิ่งที่แสดงลักษณะการเคารพเชื่อฟังอย่างเห็นได้ชัด (ครัวเรือนที่ ๘) ความมีอำนาจเหนือกว่าของสามีนั้น หากภรรยาเป็นฝ่ายคาดหวังความต้องการของสามี เรื่องการยอมรับและเคารพความคิดเห็นของสามี โดยมีการโต้แย้งในบางครั้ง ความอาวุโสของสามี (อายุ ๖๐ ปี) ไม่อาจเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดเงื่อนไขให้ภรรยา (อายุ ๕๖ ปี) เชื่อฟังคนใดเสมอไป (ครัวเรือนที่ ๘)

อาชีพ

(๑) รายได้ สามี (อาชีพนักธุรกิจประเภทสินค้าของที่ระลึก) ซึ่งมีรายได้ (๒๕,๐๐๐ บาท) มากกว่าภรรยา (รับราชการเป็นครู) (๓,๐๐๐ บาท) และรับผิดชอบฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวทุกอย่าง สามารถอุปการะภรรยาในด้านการเงินได้อย่างสุขสบายตามฐานะ และภรรยาสามารถออมทรัพย์ได้เป็นประจำทุกเดือน สามีจึงมีบทบาทด้านอาชีพมากในฐานะเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว (ครัวเรือนที่ ๗) ยิ่งสามี (อาชีพรับราชการในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) มีรายได้เพียงคนเดียว (ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท) ภรรยาที่ยังตระหนักถึงความสำคัญของสามีมาก การอดออมเงินทองเป็นการของภรรยาฝ่ายเดียว ในการจับจ่ายใช้สอยให้พอดีกับรายจ่ายของครอบครัว (ครัวเรือนที่ ๘) แต่การรายได้ของสามีและภรรยาถือเป็น

กระเป่าเดียวกัน (ประมาณ ๗,๐๐๐ บาท) เพราะประกอบอาชีพชนิดเดียวกันและ
รวมกัน (ทำสวน/ธุรกิจบ้านเช่า) ภรรยาขายในบ้านภรรยาเป็นผู้จัดการ และ
ส่วนที่เหลือเพื่อเก็บออม จะแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ของสามีและภรรยา โดยที่การใช้
จ่ายส่วนตัวอื่น ๆ เป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน ปกติแล้วสามีจะเป็นผู้ขอตรวจสอบ
บัญชีเงินฝากของภรรยาเสมอ เพราะสามีมักต้องใช้จ่ายเรื่องการลงทุนในผลิตภัณฑ์
หากต้องการเงินทุนสำรองก็เป็นฝ่ายเรียกเอาจากภรรยาได้ (ครัวเรือนที่ ๕)

(๒) ฐานะเศรษฐกิจก่อนและหลังแต่งงานของคู่สมรส สามีซึ่งเป็น
ผู้สร้างฐานะด้วยตัวเอง โดยมีครอบครัวทางบ้านแต่อย่างไร สามารถสะสมทรัพย์สิน
มีค่าใดเอง เมื่อประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานด้วยตัวเองจึงรู้จักคุณค่าของเงิน
มากที่สุด สามีในลักษณะนี้จึงมีคุณสมบัติที่รู้จักกอดคอกัน มีนิสัยและรอบคอบในเรื่องการ
ใช้จ่ายที่จำเป็น และทำให้ฝึกนิสัยประหยัดให้แก่ภรรยาที่มีกำเนิดในครอบครัวซึ่งมีฐานะ
ระดับกลางดีกว่าตน ความแตกต่างเรื่องฐานะนี้ ก็เพราะครอบครัวของภร่ายยังมี
ทรัพย์สินมีค่าแต่เดิม เช่นที่ดิน เครื่องประดับมีค่า ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้เมื่อเงินทองซัด
สนก็สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินได้จำนวนมากทีเดียว (ครัวเรือนที่ ๗) ในบางกรณี
ที่สามีภร่ายมีบุตรจำนวนมาก โดยที่สามีก็ต้องสร้างฐานะด้วย ความเป็นอยู่ในตอน
แรก ๆ เมื่อครอบครัวเดิมของภร่ายมีฐานะดีกว่าเพราะมีที่ดินให้เช่าก็จะแบ่งขาย
ช่วยเหลือค่านการเงินแก่บุตรได้ การสร้างฐานะหลังแต่งงาน ญาติฝ่ายหญิงจึงมีบทบาท
มากในระยะ ๑ - ๒ ปี แรกหลังแต่งงาน การที่ญาติของสามีไม่อาจช่วยเหลือได้ก็
เพราะฐานะทางบ้านเพียงพอมือพอกินเท่านั้น (ครัวเรือนที่ ๘) กรณีที่ทั้งสามีและภร่าย
มีฐานะดีมาก่อนทั้งคู่ มรดกที่ดินและทรัพย์สินของฝ่ายหญิงมักจะมากกว่าบางเล็กน้อย
แต่เมื่อหลังแต่งงานแล้วทรัพย์สินที่มากกว่าเดิม ความสำเร็จในการสร้างฐานะจึงอยู่
ที่ฝ่ายชาย (ครัวเรือนที่ ๘)

(๓) ทรัพย์สินสมบัติ ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับกลาง ทรัพย์สิน
ที่มีอยู่ในปัจจุบันที่หามาได้ควยนำพักนำแรงของสามี จะเป็นที่ดิน รถยนต์ และ

เครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็นภายในบ้าน ส่วนทรัพย์สินของภรรยาที่มีฐานะดีกว่าจะเป็นบ้านและที่ดินที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน (ครัวเรือนที่ ๗) หรืออีกกรณีหนึ่ง บ้านและที่ดินที่อยู่ปัจจุบัน กับเครื่องใช้ที่จำเป็นภายในบ้านเป็นทรัพย์สินที่สามีเป็นผู้หารายได้ โดยที่ภรยายังไม่ได้รับทรัพย์สินมรดกจากครอบครัวเดิม (ครัวเรือนที่ ๘) แต่ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับสูง ทั้งสามีและภรรยาจะมีทรัพย์สินเดิมทั้งคู่ เป็นที่ดิน เรือกสวนไร่นา อันเป็นทรัพย์สินที่มีค่ามาก นอกจากนี้ ก็มีรถยนต์ และเครื่องใช้เครื่องอำนวยความสะดวกประจำบ้าน อันเป็นทรัพย์สินที่หามาได้รวมกัน (ครัวเรือนที่ ๒)

(๔) การทำงาน สามีที่มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการเอง แมจะอยู่ในรูปหุ้นส่วนก็ตาม แต่เป็นกิจการที่ทำรายได้มั่นคง (สินค้าของที่ระลึก) และยังมีอาชีพอื่นเป็นงานรับจ้างในธุรกิจเอกชนด้วย (ผู้ตรวจสอบบัญชี) ในขณะที่ภรยามีอาชีพรับราชการ(เป็นครู) เพียงอาชีพเดียว สามีก็ยอมรับรู้จักคนกว้างขวางกว่า ประกอบกับตำแหน่งทางการงานของสามี อยู่ในระดับผู้บริหาร รู้จักกับนักธุรกิจหลายฝ่าย บทบาทด้านอาชีพของสามีจึงเด่นกว่าภรรยาอย่างเห็นได้ชัด (ครัวเรือนที่ ๗) และยิ่งจะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้นเมื่อสามีทำงานในระดับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ในขณะที่ภรรยาไม่มีบทบาทในการประกอบอาชีพแต่อย่างใด (ครัวเรือนที่ ๘) แต่การทำงานส่วนตัวรวมกัน (ทำสวน) (และธุรกิจบ้านเช่า) ระหว่างสามีภรรยา โดยที่ทั้งคู่ประสบความสำเร็จมาเหมือนกัน สถานภาพการทำงานจึงอยู่ในระดับเดียวกัน แต่สามีจะอยู่เหนือกว่าภรรยาในกรณีที่มีอำนาจการตัดสินใจเรื่องารซื้อขายได้ทุกครั้ง ขณะที่ภรรยาจะโต้แย้งได้บางโอกาสเท่านั้น (ครัวเรือนที่ ๘)

(๕) การคบเพื่อนและสัมพันธ์การ สามีภรรยาที่ทำงานนอกบ้านทั้งคู่ และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยสามีไม่แสดงอำนาจกับภรรยาเท่าใดนัก ต่างฝ่ายต่างให้เกียรติกันโดยไม่ก้าวภายในเรื่องส่วนตัวของกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเพื่อนแต่ละฝ่าย โต้แแก่เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนเก่า จะสนใจร่วมกันก็เฉพาะเพื่อนบ้านเท่านั้น สามีจะรู้จักเพื่อนของภรยามากกว่าเพราะ

เพื่อนของภรรยาเคยมาเยี่ยมเยียนที่บ้าน ในขณะที่สามีเป็นฝ่ายพบปะกับเพื่อนของคนที่ทำงาน และในงานสังคม โอกาสที่จะแนะนำภรรยาจู้ก็ไม่ค่อยมี เพราะการเที่ยวเตร่นอกบ้านด้วยกันมีน้อย ส่วนใหญ่แล้วภรรยาจะเป็นฝ่ายไปเอง หรือไปกับบุตรเป็นตน (คร่าวเรือนที่ ๗) ภรรยาที่หลังแต่งงานแล้วมีภารกิจมากจนไม่มีเวลาปลีกตัวไปแสวงหาความสำราญนอกบ้านได้ เพื่อนฝูงที่เคยรู้จักก็ไม่ค่อยมีเหมือนแต่ก่อน จะรู้จักก็เฉพาะเพื่อนสามีบางคนที่เคยคุ้นเคยกันมาก่อน ยิ่งสามีไม่ค่อยชอบเที่ยวเตร่นอกบ้านอยู่แล้ว ทั้งคู่สามีภรรยาก็ไม่ค่อยได้ออกไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้าน นอกจากจะพักผ่อนอยู่บ้านเท่านั้น งานสังคมนั้นหากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับญาติจึงจะไปด้วยกัน แต่ไม่เป็นเรื่องอื่น เช่น งานกินเลี้ยงในโอกาสต่าง ๆ สามีจะเป็นผู้ทำกิจกรรมทางสังคม คำนึงกันเดียว (คร่าวเรือนที่ ๘) หากสามีภรรยาจู้คุ้นเคยเฉพาะเพื่อนบ้าน เพราะไม่มีธุรกิจต้องไปเกี่ยวข้องกับใคร เพื่อนฝูงของสามีและภรรยาที่เป็นที่รู้จักกันดี เพราะทั้งสามีและภรรยาจะแสวงหาความสุขนอกบ้านประเภทเดียวกัน เช่น งานฉลองวันเกิดบ้านใหม่ งานฉลองบวชของเพื่อนบ้านในละแวกใกล้เคียง แต่กิจกรรมทางสังคมที่อยู่นอกละแวกบ้านและเป็นพิธีการตามสังคมสมัยใหม่ มาก สามีภรรยาจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยนอกจากจำเป็นจริง ๆ (คร่าวเรือนที่ ๙)

(๖) แนวทางการเลือกประกอบอาชีพ สามีที่เห็นว่าอาชีพของบิดา (ค่างายของเบ็ดเตล็ด) ซึ่งทำรายได้ดีไม่ค่อยเพียงพอแก่การดำเนินชีวิตที่สุขสบายพอควร เมื่อประกอบอาชีพของตนเอง (ธุรกิจสินค้าของที่ระลึก/บุตรตรวจสอบบัญชีในบริษัทเอกชน) ในวงการธุรกิจที่กว้างขวางกว่า ก็ต้องยอมเสี่ยงต่อผลกำไรขาดทุนเพื่อหาประสบการณ์ที่ก่อธุรกิจคึกคักของอาชีพที่บิดาคำเนินการอยู่ ส่วนภรรยาเมื่อเคยมีชีวิตที่สุขสบายพอควร และได้รับการชักจูงจากบิดามารดาจึงหันมาประกอบอาชีพเดียวกัน (รับราชการ) กับอาชีพของบิดา (คร่าวเรือนที่ ๗) ส่วนครอบครัวเดิมของสามีซึ่งบิดามีอาชีพทำนา ได้ผลิตผลเฉลี่ยไม่ค่อยเพียงพอ ก็ไม่เป็นเหตุจูงใจให้บุตรต้องประกอบอาชีพเดิม ประกอบกับบิดามารดาต้องการให้รับราชการ เพื่อมีรายได้มั่นคงด้วย ส่วนภรณานั้นไม่ต้องการประกอบอาชีพเพราะต้องการเป็นแม่บ้านอย่าง

เดียว เช่นเดียวกับมารดาของตน (คร่าวเรือนที่ ๘) แต่ครอบครัวที่มีฐานะดีและ
 สามัภรรยาเรียนรู้ความสำเร็จของบิดามารดามาตั้งแต่เกิดแล้ว จึงต้องทำอาชีพนี้
 (ทำสวน) ต่อไป เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพอิสระ เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้อย่าง
 สบาย แต่อาชีพธุรกิจบ้านเขาเพิ่งมาทำเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งขึ้นในเขตละแวก
 บ้าน (คร่าวเรือนที่ ๘)

(๗) การเลื่อนขั้นทางสังคม สามัซึ่งประสบผลสำเร็จในหน้าที่การ
 งานและประกอบอาชีพอยู่ในแวดวงของนักธุรกิจหลายประเภท เมื่อสร้างฐานะของตน
 ได้อย่างมั่นคงแล้ว จึงเป็นที่ยอมรับของภรรยาถึงความก้าวหน้าทางการงาน สามารถ
 เขาสมาคมกับคนในวงสังคมระดับสูงกว่า (คร่าวเรือนที่ ๗) ยิ่งตำแหน่งการงานของ
 สามัสูงขึ้นก็ยิ่งทำให้ภรรยารู้สึกภาคภูมิใจมาก เพราะเมื่อภรรยาทำหน้าที่แม่บ้านเพียง
 อย่างเดียว การเขาสมาคมกับคนภายนอกสามัจะมีส่วนช่วยชักจูงภรรยาเพียงฝ่ายเดียว
 (คร่าวเรือนที่ ๘) หากทั้งสามัภรรยาต้องการมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่ต้องการ
 อวดความฟุ้งเฟ้อรำรวยก็ไม่มี ความสนใจใด ๆ ในเรื่องสังคมภายนอกที่ผิดแผกไปจาก
 เดิม จะมีอยู่บ้างที่ติดต่อกับคนภายนอก ซึ่งเป็นหน้าที่ของสามัมากกว่าภรรยา สามั
 จึงรู้จักกับคนภายนอกบ้างก็มักจะเป็นบุคคลที่มีอาชีพเดียวกัน และอยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียง
 (คร่าวเรือนที่ ๘)

การศึกษา สามัภรรยาที่มีการศึกษาสูงอยู่ในระดับเดียวกัน (อุดมศึกษา)
 จะมีความเข้าใจเรื่องคุณค่าทางการศึกษาคงความเห็นพ้องต้องกัน ลักษณะการแสดง
 อำนาจเหนือกว่าภรรยา สามัจะไม่นิยมที่จะปฏิบัติโดยพรั่าเพ้อ แต่การวางแผนการ
 ศึกษาของบุตรจะเป็นหน้าที่ของสามั โดยที่ภรรยาเป็นผู้ให้เหตุผลที่คัดค้านได้ (คร่าว-
 เรือนที่ ๗) หากสามัได้รับการศึกษาในระดับสูงกว่า (อุดมศึกษา) ภรรยาหาก (ประ-
 ถมศึกษา) บทบาทของสามัจะมีมากในเรื่องอำนาจ การตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 เรื่องการกระตุ้นให้บุตรเกิดความตื่นตัวทางการศึกษา ภรรยาจะไม่กล้าแสดงความ
 เห็นขัดแย้งแต่ประการใด แมว่าสามัจะมีใจกว้างทนเห็นอกกว่าภรรยา โดยมองคุณค่าทาง

การศึกษาที่ตนได้รับว่าสำคัญยิ่ง ความเข้าใจอันดีระหว่างสามีภรรยา ก็คือ การที่ภรรยาเป็นฝ่ายปรับตัวให้เกียรติสามีอย่างเสมอต้นเสมอปลาย (คร่าวเรือนที่ ๘) หากสามีภรรยาได้รับการศึกษาในระดับต่ำ (ประถมศึกษา) ความสนใจเรื่องการส่งเสียทางการศึกษาแก่บุตรมีน้อย และไม่เกี่ยวเชิญบุตรแต่ประการใด ทั้งสามีและภรณาก็มิได้ถือว่าเป็นหน้าที่ของใครโดยเฉพาะ ควบเหตุนี้ความเท่าเทียมกันทางการศึกษาจึงไม่เป็นผลสะท้อนให้ภรรยาเกิดการต่อต้านความมีอำนาจเหนือของสามี (คร่าวเรือนที่ ๘)

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ สามีและภรรยาจะให้ของใช้ที่จำเป็นประเภทของใช้ส่วนตัวซึ่งกันและกัน (คร่าวเรือนที่ ๗, ๘, ๙) หากสามีต้องการให้ภรรยาแต่งตัวให้ถูกคองตามรสนิยมของเขา ก็จะให้เครื่องประดับที่ค่อนข้างมีราคาแก่ภรรยา ในขณะที่ภรรยาจะเป็นฝ่ายซื้อเสื้อผ้าให้กับสามีโดยไม่คำนึงถึงโอกาสสำคัญแต่อย่างใด (คร่าวเรือนที่ ๗) ภรรยาซึ่งแม่จะไม่ค่อยมีเวลาออกไปจับจ่ายซื้อของนอกบ้าน ก็อาจจะขอร้องบุตรให้ซื้อเสื้อผ้า เครื่องแต่งตัวให้กับสามีได้ตามหน้าที่ของแม่บ้าน ส่วนสามีจะให้ภรรยาประเภทของฝากเล็ก ๆ น้อย ๆ จำพวกกระเป๋าคือสตรี หรือเสื้อผ้า ตามโอกาส (คร่าวเรือนที่ ๘) ส่วนสามีภรรยาซึ่งไม่ค่อยเที่ยวเตร่นอกบ้านก็จะไม่ซื้อของให้กันอย่างพร่ำเพรื่อ เมื่อมีโอกาสจะซื้อหาของใช้หรือเสื้อผ้าราคาถูก ให้นำมาขายในละแวกบ้านใกล้เคียง (คร่าวเรือนที่ ๘)

(๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน สามีจะเป็นฝ่ายให้ภรรยาเพียงฝ่ายเดียว และจะมอบหมายให้ภรรยาเก็บไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นทุนสำรอง (คร่าวเรือนที่ ๗, ๘, ๙) และสามีที่ต้องการแยกเงินเป็นส่วนสัดสำหรับการลงทุน ก็จักแยกต่างหากจากเงินที่มอบให้ภรรยาจัดเก็บ (คร่าวเรือนที่ ๘)

(๓) การรักษาพยาบาล ภรรยาจะเป็นฝ่ายแสดงความเอื้อเฟื้อต่อสามีทุกโอกาส แมວาภรรยาจะมีภาระหนักเพียงไรก็ตาม เพราะภรรยาถือว่าเป็นหน้าที่ของปฏิบัติ (คร่าวเรือนที่ ๗, ๘, ๙)

(๘) การให้คำแนะนำปรึกษา สามีนี่ยอมรับบทบาททางอาชีพและมีปัญหาทางการศึกษาของภรรยา นอกจากจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ภรรยาในทุก ๆ เรื่องแล้ว ก็ยังเป็นฝ่ายขอคำปรึกษาจากภรรยาในเรื่องระบบการทำงาน และการวางตัวในการเขาสมาคมกับเพื่อนร่วมงานอีกด้วย (ครัวเรือนที่ ๗) หากสามีเป็นฝ่ายตัดสินใจทุก ๆ เรื่องเองแล้ว ภรรยาจะทำหน้าที่เพียงรับฟัง หรือผู้รับฟังการปรับทุกข์เพียงฝ่ายเดียว และมักจะเป็นเรื่องการทำงานของสามี ภรรยาจะขอคำแนะนำจากสามีเสมอ ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุตร (ครัวเรือนที่ ๘) สามีที่แม่ต้องการแสดงบทบาทด้านอำนาจที่เหนือกว่าภรรยาแต่ก็ต้องรับฟังคำแนะนำจากภรรยาบ้าง มิได้เป็นผู้ให้คำปรึกษาหรือแนะนำเพียงฝ่ายเดียว (ครัวเรือนที่ ๘)

๑.๒ ระดับบุตรของหัวหน้าครัวเรือน-สามี-ภรรยา

พบในครัวเรือนที่ ๘ อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุตรสาวของหัวหน้าครัวเรือน กับสามีผู้เป็นเขยใหม่ของครอบครัว และในครัวเรือนที่ ๙ อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุตรสาวและบุตรชายของหัวหน้าครัวเรือน กับสามีและภรรยาผู้เป็นเขย-สะใภ้ของครอบครัว

เพศ

(๑) อำนาจในครัวเรือน การที่สามีเข้ามาเป็นเขยใหม่ของบ้านแม่จะแยกกันอยู่ก็ตาม แต่เนื่องจากอยู่ในบริเวณเดียวกันกับครอบครัวเดิมของภรรยา และยังอาศัยแม่ยายช่วยเลี้ยงดูหลานอีกด้วย การตัดสินใจเรื่องบ้าน การตกแต่งบ้าน ภรรยาจะเป็นฝ่ายจัดการเพราะสามีมีความเกรงใจภรรยาอยู่มาก แต่การที่ภรรยาขอปรึกษาหารือกับสามีก่อนจะตัดสินใจทำอะไรลงไปในทุก ๆ ครั้ง ก็เพราะทำตามการอบรมแนะนำของมารดา และที่สำคัญก็คือสามีสามารถช่วยเหลือให้สำเร็จลุล่วงไปควยดี เช่น การหาซื้อของประดับบ้าน เครื่องใช้ประจำบ้าน และหน้าที่การงานที่ทำนอกบ้าน (ครัวเรือนที่ ๘) สามีที่เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของบ้าน

ซึ่งแวดลอมควยญาติของภรรยาจำนวนหลายคน และทุกคนให้ความเคารพนับถืออย่าง
ดี สามี่จะต้องมีการปรับตัวให้เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาแก่พวกญาติเกี่ยวของทั้งหลาย
สามี่จะไม่คอยกล่าวแสดงบทบาทที่เหนือกว่าภรรยาเท่าที่ควรได้ แต่เมื่อภรรยา
เป็นฝ่ายคล้อยตามความเห็นของสามี่ทุกอย่าง ขณะที่พูดคุยกันถึงการสนทนาโดยลำพัง
และต่อหน้าผู้อื่น ความมีอำนาจเหนือกว่าของสามี่ก็จะเป็นที่ยอมรับ ทั้งโดยตัวภรรยา
เองและญาติในครัวเรือนควย (ครัวเรือนที่ ๕) ในทำนองเดียวกัน ภรรยาที่เข้ามา
เป็นสะใภ้ของบ้านและเป็นสะใภ้ที่ค่อนข้างไม่เป็นที่ยอมรับโดยสมบูรณ์จากญาติฝ่ายสามี่
การปรับตัวให้เข้ากับญาติของสามี่จึงมีมาแต่ต้น และยิ่งเมื่อภรรยาแสดงให้เห็นเด่นชัด
ว่าเป็นฝ่ายยอมตามสามี่ทุกอย่าง โดยไม่มีข้อคัดค้าน สามี่จึงมีลักษณะผู้นำในการตัดสินใจ
ใจมากที่สุด (ครัวเรือนที่ ๕)

(๒) การแบ่งงาน ในครอบครัวสมัยใหม่ สามี่จะไม่มีความนึกคิด
แบบเก่า ๆ ในเรื่องการแบ่งงานบ้านเท่าใดนัก มักจะหาโอกาสช่วยเหลือภรรยา
ตามโอกาสได้ เช่น การเลี้ยงดูบุตร การที่ภรรยาเจ็บป่วยในค่าน้ำค้ำค้ำควย การระ
หว่านที่เกี่ยวกับงานบ้านจึงต้องอาศัยญาติฝ่ายตนคอยดูแลควย และเมื่อสามี่มีความเห็น
ใจหรือเข้าใจภาระเช่นนั้น สามี่ก็จะช่วยงานภรรยาไปบ้าง เช่น ในวันหยุดประจำ
สัปดาห์ ช่วยภรรยาจัดเตียงเตียงนอน ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น (ครัวเรือนที่ ๕) แต่
ถ้าสามี่ยังมีความเชื่อถือในเรื่องหน้าที่ระหว่างหญิงชาย สามี่ก็จะไม่มีส่วนช่วยเหลือ
งานบ้านของภรรยาแต่อย่างใด ยกเว้นเพียงกรณีเดียวคือ เรื่องความเอาใจใส่ดูแล
บุตร ความนึกเห็นของสามี่จะยึดถือเพียงว่า หน้าที่ของผู้นำครอบครัวควรมุ่งเพียง
เรื่องเดียวคือความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจ และเป็นผู้นำเลี้ยงครอบครัว หากภรรยา
มีค้ำทำงานนอกบ้าน ก็ยอมมีหน้าที่รับผิดชอบงานบ้านอยู่แล้ว แต่กรณีที่ภรรยาทำงาน
นอกบ้านควย นอกจากงานบ้านแล้วยังคงคอยพะวงเรื่องการเลี้ยงดูบุตรอีกควย
ควยเหตุนี้ญาติอาวุโสยอมมีส่วนช่วยเหลือควยเช่นกัน (ครัวเรือนที่ ๕)

(๓) บุคลิกภาพ การที่ทั้งสามี่และภรรยามีบุคลิกคล้ายคลึงกัน
คือมีนิสัยสุขุม เยือกเย็น และมีความเอื้อเฟื้อ จึงมีความเข้าใจกันดี มีชีวิตแบบเรียบง่าย

ง่ายไม่โลดโผน (คร่าวเรือนที่ ๔) ปกติแล้วฝ่ายหญิงหรือภรรยาจะเป็นผู้พยายาม
เปลี่ยนบุคลิกภาพของตนเอง โดยการเรียนรู้ความต้องการของสามี เช่น สามีมี
ความเชื่อมั่นตัวเองมาก และไม่ชอบการคัดค้านภรรยาจะเป็นฝ่ายยอมรับฟังและปฏิบัติ
ตามแม้ว่าในบางกรณีจะไม่เห็นด้วยก็ตาม (คร่าวเรือนที่ ๕)

อายุ

(๑) การเคารพเชื่อฟัง ภรรยา (อายุ ๓๑ ปี) ที่ยอมรับความ
เป็นผู้นำของสามี (อายุ ๓๖ ปี) ภรรยาจะเป็นฝ่ายเชื่อฟังและเคารพความคิดเห็น
ของสามี และถ้าสามีเป็นฝ่ายที่ยอมรับฟังเหตุผลของภรรยาโดยดีแล้ว ลักษณะการ
เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างสามีกับภรรยาจะเป็นไปในแบบด้อยที่ด้อย
อาศัยกัน (คร่าวเรือนที่ ๔) หากสามี (อายุ ๓๐ ปี) เป็นบุคคลในครอบครัวเดิม
ภรรยา (อายุ ๓๔ ปี) ยอมเป็นฝ่ายเกรงใจ ลักษณะการเคารพเชื่อฟังจะมีมากทั้งๆ
ที่มีอายุมากกว่า แต่ก็เพราะใคร่จะอุปนิสัยใจคอของสามี ตลอดจนความคาดหวังเรื่อง
ความพอใจจากญาติฝ่ายสามี แต่ถ้ามารยาท (อายุ ๓๔ ปี) จะอยู่ในฐานะเขยใหม่
ภรรยา (อายุ ๓๓ ปี) ก็ยังให้ความเคารพและเชื่อฟังอย่างเสมอคนเสมอปลาย ก็ขึ้น
อยู่กับบุคลิกอุปนิสัยของภรรยา ตลอดจนความอาวุโสกว่าของสามีและคุณสมบัติของสามี
ที่เหนือกว่านั่นเอง (คร่าวเรือนที่ ๕)

อาชีพ

(๑) รายได้ สามีซึ่งมีรายได้ (ประมาณ ๓,๐๐๐ บาท) มากกว่า
ภรรยา (ประมาณ ๒,๐๐๐ บาท) โดยทำงานในสถานที่แห่งเดียวกัน (ธุรกิจเอกชน
เกี่ยวกับเครื่องรับโทรทัศน์) และเป็นเพื่อนร่วมงานกับมาก่อน บทบาททางด้านเศรษฐกิจ-
กิจของครอบครัวจึงมีเท่า ๆ กัน และนับได้ว่าภรรยาเป็นฝ่ายช่วยเหลือสามีด้วย
(คร่าวเรือนที่ ๔) อีกกรณีหนึ่งก็คือแม้ว่าภรรยาจะมีบทบาทด้านอาชีพด้วย (รับราชการ
ทหาร) แต่มีรายได้น้อย (ประมาณ ๔๐๐ บาท) เงินรายได้ของภรรยาก็มีคอยค่าใช้จ่าย

จ่ายส่วนตัวโดยฟุ่มเฟือยนัก สามี (รับราชการทหาร) ซึ่งมีรายไ้มากกว่า (ประมาณ ๑,๕๐๐ บาท) จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัวเอง และการที่พอใช้จ่ายก็ เพราะความอุปถัมภ์ของบิดามารดาตนเอง กรณีที่สามี (ครูโรงเรียนราษฎร์) เป็น ฝ่ายหาเลี้ยงเพียงคนเดียว เงินรายได้ทั้งหมด (๒,๒๐๐ บาท) ก็จะต้องแบ่งให้ภรรยา ใช้จ่ายด้วย สามียอมต้องรับผิดชอบมาก (ครัวเรือนที่ ๕)

(๒) ฐานะเศรษฐกิจก่อนและหลังแต่งงานของคู่สมรส สามีภรรยา ที่มาจากรอบครัวซึ่งมีฐานะระดับเดียวกัน ก็ยอมปรับตัวให้เข้ากันได้โดยเฉพา เมื่อไม่เคยมีการหลอกลวงซึ่งกันและกันมาก่อน เมื่อต้องมาสร้างฐานะร่วมกันก็ยอม อดรู้จักกันมีอึดอัดกันมากขึ้น แต่ก็ไม่มีความรู้สึกลำบากกว่าแต่ก่อนเพราะได้อาศัยความ ช่วยเหลือจากรอบครัวของภรรยาโดยตลอด (ครัวเรือนที่ ๕) หากสามีหรือภรรยา มีฐานะคดอยกว่าคู่สมรสของคนมาก ก็ยอมมีการปรับตัวแจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การวางตัวของคู่สมรสของคนด้วย ปกติแล้วหากสามีเป็นคนใหม่ มาจากรอบครัวที่มี ฐานะยากจนกว่าภรรยา แต่เพราะมีอาชีพในตำแหน่งการงานที่บิดามารดาของภรรยา ยอมรับได้ การเข้ามาอยู่ใหม่ของสามี แน่วจะมีความสะดวกสบายกว่าเดิม แต่ก็ยอม มีความอึดอัดใจอยู่บางเช่นเดียวกับกรณีของภรรยา ที่เป็นสะโภของบ้านเช่นกัน (ครัว เรือนที่ ๕)

(๓) ทรัพย์สินสมบัติ สามีที่ต้องหารายได้เพื่อสร้างฐานะด้วยตนเอง ตามลำพังทรัพย์สินที่หามาได้จะเป็นทรัพย์สินที่ได้มาหลังการสมรสทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะได้อาศัยภรรยาในการสะสมทรัพย์สินด้วย ภรรยาจะโชคดีกว่าตรงที่มีทรัพย์สินเดิม อันเป็น มรดกจากยาย ก็อึดอัดหนึ่ง (ครัวเรือนที่ ๕) และยิ่งสามีหรือภรรยาที่ไม่มีทรัพย์สิน เดิม กับภรรยาหรือสามีที่เกิดในครอบครัวฐานะดีแต่บิดามารดายังมีคดอบทรัพย์สิน มรดกแต่อย่างใด ยอมต้องอาศัยระยะเวลาในการสะสมทรัพย์สินของตนเอง และ ครอบครัว (ครัวเรือนที่ ๕)

(๔) การทำงาน หากสามีและภรรยาทำงานประเภทเดียวกันและ สถานที่เดียวกัน การรู้จักเขาสมาคมก็มีโอกาสเท่า ๆ กัน สามีที่มีรายไ้มากกว่าและ

มีตำแหน่งการงานสูงกว่าภรรยา จะเป็นโอกาสอันดีสำหรับสามีในการให้ขอแนะนำ
 ปรึกษาแก่ภรรยา ในเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบงานได้ (ครัวเรือนที่ ๘) สามี
 และภรรยาที่มีอาชีพเดียวกัน โดยที่สามีมีตำแหน่งการงานสูงกว่า แม้ว่าจะเป็นคนละ
 หน่วยงานก็ตาม สามีก็ยังสามารถให้คำแนะนำแก่ภรรยาได้ เพราะระบบการทำงาน
 มีลักษณะเดียวกัน และภรรยาก็เชื่อบริการความคิดเห็นของสามี เพราะเห็นว่ามีประสพ-
 การณ์มากกว่าตน แต่สามีทำงานเพียงคนเดียว โดยที่ภรรยาไม่มีบทบาทด้านอา-
 ชีพเลย สามีก็ยอมเป็นฝ่ายตัดสินใจในเรื่องงานอาชีพของเขา (ครัวเรือนที่ ๘)

(๕) การคบเพื่อนและสังคมนอกบ้าน สามีภรรยาที่ไม่เคร่งครัดใน
 เรื่องส่วนตัวซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้สละสลวยในการเลือกคบเพื่อน โดยต่างฝ่ายจะ
 ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่กันได้ ส่วนการเที่ยวเตร่นอกบ้านนั้นมีไม่บ่อยนัก และชอบ
 ไปด้วยกัน เพราะปกติแล้วก็มีโอกาสพบปะกันทุกวันทั้งที่ทำงานและที่บ้าน (ครัวเรือน
 ที่ ๘) ส่วนสามีซึ่งทำงานนอกบ้านในขณะที่ภรรยาทำหน้าที่แม่บ้านเพียงอย่างเดียว
 โอกาสพบปะเพื่อนจะเป็นฝ่ายสามีมากกว่า และมักจะเป็นการพบปะนอกบ้านเป็นเพื่อน
 ร่วมงาน หากเป็นเพื่อนบ้านแล้ว จะเป็นเพื่อนของภรยามากกว่า แต่สามีก็รู้จักมักคุ้น
 กับเพื่อนของภรรยาเป็นอย่างดีเพราะอยู่ในเขตบ้านใกล้เคียง ทั้งนี้เพราะสามีและ
 ภรรยาไม่ชอบเที่ยวเตร่พักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านในที่ไกล ๆ สำหรับสามีภรรยาที่ทำ
 งานนอกบ้านคนละแห่งและอยู่ใกล้กัน เพื่อนของแต่ละฝ่ายก็แล้วแต่ความสัมพันธ์และความ
 ชอบพอกันเป็นส่วนตัวของแต่ละคน และไม่มีมีความคุ้นเคยกับเพื่อนของแต่ละฝ่าย
 เพราะการพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านนั้นปกติแล้วภรรยาจะเป็นฝ่ายออกไปกับบุตร หรือ
 เพื่อนบ้านใกล้เคียงในบางโอกาส มีเพียงเพื่อนบ้านในละแวกบ้านใกล้เคียงเท่านั้นที่
 สามีภรรยาจะรู้จักดีทุกคน (ครัวเรือนที่ ๘)

(๖) แนวทางการเลือกประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพของ
 สามีภรรยาที่แตกต่างกัน (รับจ้างในธุรกิจเอกชน) จากอาชีพเดิมของบิดา (รับราชการ)
 ก็เพราะต้องการมีเงินรายได้ที่มากกว่าเกณฑ์กำหนดขึ้นเงินเดือน ด้วยเหตุนี้ทั้งสามี

ภรรยาจึงไม่มีความสนใจพิเศษแต่ประการใดในเรื่องการแนะนำของบิดาเรื่องการเลือกอาชีพ (ครัวเรือนที่ ๘) สามีที่ค่อนข้างพ้นจากความจำเจและการเคี้ยวเข็ญของบิดา (ทำสวน/ธุรกิจบ้านเขา) (ค้าขาย) ก็จะหันมาประกอบอาชีพตามแนวที่ตนชอบ (รับราชการทหาร) (รับจ้างเป็นครูโรงเรียนราษฎร์) ขณะเดียวกันกับที่ภรรยาก็ต้องการเลือกอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้ประจำแน่นอน ซึ่งยอมเป็นการดีกว่าอาชีพเดิมของบิดา (ค้าขาย) ซึ่งมักจะขาดทุนอยู่บ่อย ๆ (ครัวเรือนที่ ๘)

(๘) การเลื่อนชั้นทางสังคม ในงานอาชีพประเภทเดียวกัน สามีซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ทางการทำงานสูงกว่าภรรยา ก็รู้จักกับคนภายนอกได้กว้างขวางมากกว่าภรรยา เพราะมีโอกาสไปติดต่องานข้างนอกบ่อยครั้ง (ครัวเรือนที่ ๘) หากสามีและภรรยาไม่ชอบการสมาคมนอกบ้านซึ่งเป็นพิธีการ การที่จะรู้จักกับคนในวงนอกก็ไม่ค่อยมีจะพึงกระทำในบางโอกาสที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น (ครัวเรือนที่ ๘)

การศึกษา ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา (ระดับอาชีวศึกษา) ระหว่างสามีภรรยา จะทำให้ภรรยามีโอกาสให้คำแนะนำแก่สามีได้ในการถกเถียงปัญหาต่างๆ ประจำวันโดยเฉพาะ (ครัวเรือนที่ ๘) ในเรื่องสถานการณ์บ้านเมืองทั่ว ๆ ไป และที่สำคัญก็คือการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตร หากสามีมีการศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา) สูงกว่าภรรยา (ระดับประถมศึกษา) ก็ยังเป็นโอกาสง่ายที่สามีจะแนะนำสั่งสอนภรรยาในทุก ๆ เรื่องได้ โดยแสดงความทรงภูมิจิตใจด้านการศึกษาที่เห็นอกเห็นใจ และยังมีบุตรอยู่ในวัยเรียนด้วยแล้ว สามีจะเป็นผู้เอาใจใส่การศึกษาของบุตรอย่างเห็นได้ชัด (ครัวเรือนที่ ๘)

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ ภรรยาซึ่งมีโอกาสไปจับจ่ายซื้อของมากกว่าสามีก็มักจะมีของฝากเล็กน้อย มาให้สามีด้วยแทบทุกครั้ง

เช่น เสื้อผ้าของโชสวนท้าว (คร่าวเรือนที่ ๘, ๙) ขณะเดียวกันกับที่สามีซึ่งเมื่อมีโอกาสนาน ๆ ครั้งไปหาซื้อของสักหนึ่งชิ้นก็มีของฝากให้กับภรรยา เนื่องในเทศกาลสำคัญ หรือโอกาสสำคัญ เช่น ปีใหม่ กรบรอบวันแต่งงานและวันเกิด (คร่าวเรือนที่ ๘)

(๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน สามีจะเป็นฝ่ายให้ภรรยาฝ่ายเดียว โดยจะมอบหมายเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ค่านมกาอาหารของบุตร ตลอดจนการสะสมทรัพย์ (คร่าวเรือนที่ ๘, ๙)

(๓) การรักษาพยาบาล ปกติแล้วภรรยาเป็นผู้ปฏิบัติต่อสามีไม่ว่าจะเป็นการเจ็บป่วยที่เล็กน้อยหรือไม่ก็ตาม (คร่าวเรือนที่ ๘, ๙) กรณีที่สามีก็เอาใจใส่การเจ็บไข้ได้ป่วยของภรรยาด้วยก็เนื่องจากมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกันมาก สามีจะเป็นผู้จัดหาหนูกยาให้รับประทานหรือพาไปหาแพทย์ (คร่าวเรือนที่ ๘)

(๔) การให้คำแนะนำปรึกษา หากสามีมีความเชื่อดีในเหตุผลของภรรยาบ้างแล้วภราราก็จะเป็นฝ่ายให้คำแนะนำแก่สามีได้ เช่น แนะนำสามีเรื่องการวางตัวตามมารยาททางสังคมเมื่อสามีเกิดความอึดอัดใจว่า ควรจะปฏิบัติตนเช่นใด ในสถานการณ์ที่บีบบังคับให้อยู่ในภวณารำคาญใจ เช่น การวางตัวกับพ่อตาแม่ยาย เมื่อถูกตำหนิเรื่องการลงโทษบุตร (คร่าวเรือนที่ ๘) แต่ถาภรรยาเป็นฝ่ายก้าวตามสามีมาแทน สามีจะเป็นฝ่ายให้คำแนะนำปรึกษาแก่ภรรยาในทุก ๆ เรื่อง แม้แต่เรื่องการคาดหวังเรื่องความรู้สึกนึกคิดของญาติในคร่าวเรือน (คร่าวเรือนที่ ๘)

๑.๓ ระดับบิตามารดาของหัวหน้าคร่าวเรือน

พบในคร่าวเรือนที่ ๘ และคร่าวเรือนที่ ๑

เพศ

(๑) อำนาจในคร่าวเรือน สามีภรรยาซึ่งอยู่ในวัยสูงอายุแล้วเมื่อมาอยู่กับบุตรโดยให้บุตรเป็นฝ่ายหาเลี้ยง ลักษณะที่สามีเคยแสดงอำนาจเหนือกว่าภรรยาไม่มีแล้ว มีแต่ความเป็นเพื่อนคอยปรึกษาหารือกันในเรื่องของหลานและ

เรื่องร้ายรับร้ายจ่ายของครอบครัว แต่การที่ภรรยายังคงแสดงความเชื่อต่อความคิดเห็นของสามีมาโดยตลอด สามีจึงยังคงเป็นผู้นำการตัดสินใจเพื่อให้ภรรยานำไปกล่าวอ้างกับบุตรชายหรือบุตรสาวใด (ครัวเรือนที่ ๒) กรณีที่สามีเจ็บป่วยอยู่เสมอ ภรรยาจะเป็นผู้จัดการเรื่องต่าง ๆ ภายในบ้านตามหน้าที่แทนบุตรสาว ซึ่งคงทำงานนอกบ้านลักษณะการแสดงออกซึ่งอำนาจนั้น สามียังคงเป็นผู้นำเรื่องอำนาจการตัดสินใจ แม้ว่าภรรยาจะแสดงการคัดค้านไม่เห็นด้วยแต่ก็ต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้เพราะภรรยาไม่ต้องการรับฟังคำตำหนิติเตียนจากสามี สามีจะเป็นผู้เสนอแนะความเห็นให้กับภรรยาในเรื่องการจัดรายรับรายจ่ายที่ต้องชำระเป็นค่าป่วยเจ็บ โดยไม่ต้องทำความเดือดร้อนให้แก่บุตร การฝากเงิน และการจัดแบ่งมรดก (ครัวเรือนที่ ๓)

(๒) การแบ่งงาน สามีภรรยาในฐานะที่กลายเป็นทายาทของหลานแล้ว หรือเป็นคนแก่ที่คงอยู่กับบ้าน ก็สามารถทำประโยชน์ให้กับบุตรได้ด้วยการช่วยเหลือหลาน และฝึกอบรมมรรยาททางสังคมต่าง ๆ (ครัวเรือนที่ ๒) ในขณะที่สามีช่วยดูแลว่ากล่าวตักเตือนหลานซึ่งสามีจะควบคุมใกล้ชิดในวันหยุด และภรรยาจะเป็นผู้ทำงานบ้านอันเป็นหน้าที่ของลูกผู้หญิงรวมทั้งรับภาระเรื่องการจัดสรรปันส่วนค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่บุตรขอรองควย (ครัวเรือนที่ ๒) หน้าที่แม่บ้านของภรรยาจะลดน้อยลงเพราะบุตรสาวคอยช่วยเหลือควย ขณะที่สามีไม่ค่อยมีโอกาสช่วยเหลือเพราะมีสุขภาพโรคร้ายไข้เจ็บเบียดเบียน (ครัวเรือนที่ ๓)

(๓) บุคลิกภาพ สามีมีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก อคติตน ภรรยาที่ยังแสดงความเชื่อต่ออยู่เช่นเดิม เพราะภรรยาได้ใกล้ชิดกับสามีมาโดยตลอดก็ยอมรับรู้จักคุ้นเคยกันมาก ภรรยาจะมีความอ่อนน้อมถ่อมตนมาก (ครัวเรือนที่ ๒) ความสงบสุขในชีวิตประจำวันนั้น เมื่อภรรยาเป็นฝ่ายสนใจชีวิตความเป็นอยู่ของสามีมาก และพูดจาตรงไปตรงมา หากสามีมีอาการความรู้สึกที่โกรธขงายแล้ว ย่อมจะเกิดความขัดแย้งโดยง่าย แต่การที่สามีเป็นคนอคติตน ใจเย็นและสุ่ม จึงสามารถเข้าใจความเป็นห่วงกังวลของภรรยาได้โดยไม่ยากนัก ความขัดแย้งส่วนตัวจึงเกิดขึ้นน้อยมาก (ครัวเรือนที่ ๓)

อายุ

การเคารพเชื่อฟัง การที่ภรรยา (อายุ ๒๓ ปี) มีความเคารพและเชื่อฟังความคิดเห็นของสามีมาตั้งแต่คน แม่เมื่อมีอายุอยู่ในวัยชราทั้งคู่ ภรรยาก็ยังเชื่อต่อบทบาทและความคิดของสามีอยู่ เพราะเคยชินอยู่กับการแสดงออกของมารดา คอยพิทักษ์ในครอบครัวเดิม แมว่าลักษณะความมีอำนาจของสามี (อายุ ๒๖ ปี) จะลดน้อยลงกว่าก่อนแล้วก็ตาม (ครัวเรือนที่ ๖) แต่ภรรยา (อายุ ๒๐ ปี) เริ่มเข้ามามีบทบาทในเรื่องของบุตรมาก ในขณะที่สามี (อายุ ๒๒ ปี) ใฝ่ฝันไม่มีเข้ามายุ่งเกี่ยวแล้ว ลักษณะการเคารพเชื่อฟังของภรรยาที่เคยมีต่อสามี แต่ก่อนก็จะเริ่มลดลง จะเริ่มแสดงความคิดเห็นคัดค้านสามีบ่อยครั้ง (ครัวเรือนที่ ๗)

อาชีพ

(๑) รายได้ สามีภรรยาที่ไม่มีรายได้ของตัวเอง ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากบุตร ภรรยาจะเป็นฝ่ายจัดการในเรื่องรายรับรายจ่าย โดยจะจัดแบ่งส่วนหนึ่งให้กับสามี โดยที่บุตรมีได้ เขามามีส่วนแนะนำหรือเกี่ยวข้องด้วยเลย (ครัวเรือนที่ ๖) ส่วนสามีซึ่งมีรายได้ประจำ (ประมาณ ๓,๐๐๐ บาท) มากกว่าภรรยา (ประมาณ ๕๐๐ บาท) โดยภรรยาเป็นผู้ขอจัดการเรื่องสะสมทรัพย์เอง และสามีก็ยินยอม ภาระทางการเงินเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวจึงอยู่ที่ภรรยา (ครัวเรือนที่ ๗)

(๒) ฐานะทางเศรษฐกิจก่อนและหลังแต่งงานของคู่สมรส ภรรยาซึ่งมีฐานะค้อยกว่าสามี ซึ่งครอบครัวเดิมประกอบอาชีพเดียวกัน เมื่อมีชีวิตคู่สมรสรวมกัน ฐานะความเป็นอยู่ก็ไม่ดีกว่าเก่าแต่อย่างใด การมีชีวิตอยู่ร่วมกันหลังแต่งงานใหม่ ๆ ประสบกับความเดือดร้อนทางการเงินเพราะมีบุตรหลายคน และเริ่มมีชีวิตที่สุขสบายกว่าเดิมเมื่ออยู่ในความอุปการะของบุตรในปัจจุบัน (ครัวเรือนที่ ๖) ภรรยาซึ่งมีฐานะค้อยกว่าสามี แต่เมื่อมีชีวิตคู่หลังแต่งงานแล้ว ชีวิตสุขสบายกว่าเดิม เพราะสามารถสะสมทรัพย์สินได้ ในขณะที่แต่ก่อนไม่อาจกระทำได้อันนี้ เพราะอาชีพเดิมของครอบครัวของภรรยาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าครอบครัวเดิมของสามี (ครัวเรือนที่ ๗)

(๓) ทรัพย์สินสมบัติ สามีภรรยาเมื่อไม่มีอาชีพที่สามารถหารายได้เอง ก็ยอมไม่มีโอกาสสะสมทรัพย์สินสมบัติใด ๆ เพราะครอบครัวยังประสบกับความเดือดร้อน เรื่องการเงิน แม้ว่าแต่ก่อนนั้นสามีจะมีมรดกตกทอดอยู่บ้าง เช่น ที่ดินแต่ก็ขายไปแล้ว (ครัวเรือนที่ ๔) หากสามีภรณายังคงมีรายได้หรือสามารถหารายได้ให้ตนเอง โดยไม่ต้องรับภาระเรื่องค่าใช้จ่ายหลักในครัวเรือน เพราะสะสมทรัพย์สินยอมสามารถจัดแบ่งเป็นมรดกให้แก่บุตรได้ เช่น ที่ดินและบ้าน เครื่องประดับมีค่าต่าง ๆ (ครัวเรือนที่ ๗)

(๔) การทำงาน สามีภรรยาที่ไม่มีบทบาททางเศรษฐกิจใด ๆ ก็ยอมรับภาระเป็นผู้ดูแลบ้าน หรือช่วยงานบ้านเป็นธุระเรื่องบุตรหลานเท่าที่จะทำประโยชน์ได้ (ครัวเรือนที่ ๖) หรือสามีซึ่งมีรายได้แต่ไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ แล้ว (ข้าราชการบำนาญ) ในขณะที่ภรรยาไม่มีอาชีพและรายได้พอใช้จ่ายเฉพาะตัวเอง และเป็นการค้าขายส่วนตัวไม่มีคนอื่นร่วมด้วย ภรรยาก็ยังเป็นผู้มีธุรกิจในงานประจำของตนทั้งเรื่องค้าขายและปรนนิบัติสามีด้วย (ครัวเรือนที่ ๗)

(๕) การคบเพื่อนและสังสรรค์ สามีภรรยาอยู่ใกล้ชิดกันตลอด เวลาและพบปะพูดคุยกันอยู่เสมอ โดยที่ไม่ชอบออกไปเที่ยวเตร่ที่ใด ๆ การพบปะเพื่อนฝูงก็ไม่มีเหมือนแต่ก่อนแล้ว ห้องการพักผ่อนอยู่กับบ้านเงียบ ๆ เป็นความสุขส่วนตัวในชั้นปลายของชีวิต (ครัวเรือนที่ ๖) แต่ภรรยาที่มีความจำเป็นต้องออกนอกบ้าน เพื่อกิจธุระส่วนตัวเสมอ ๆ แม้จะออกไปในระยะสั้น ๆ ก็มีโอกาสรู้จักคบค้าสมาคมกับคนภายนอกในขณะที่สามีจะอยู่เฉพาะที่บ้าน เพราะมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ การสังสรรค์การนอกบ้านจะไม่ค่อยมีทั้งสามีและภรรยา ทั้งนี้เพราะชอบพักผ่อนที่บ้านมากกว่า (ครัวเรือนที่ ๗)

(๖) แนวทางการเลือกประกอบอาชีพ หากเป็นครอบครัวในระดับพอมือพอกิน โดยที่สามีก็มีรายได้อยู่แล้ว แต่ภรณายังเห็นช่องทางที่จะหาอาชีพให้แก่ตนเองเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ทำขนมขายอันเป็นความสนใจส่วนตัว เมื่อภรรยาสามารถหาเงินเป็นรายได้ประจำวัน จึงกลายเป็นอาชีพของภรรยาอันเป็น

รายได้พิเศษที่แม้ว่าภรรยาจะไม่ทำก็ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจในครัวเรือน (ครัวเรือนที่ ๗)

(๗) การเลื่อนชั้นทางสังคม สามีภรรยาซึ่งไม่มีบทบาทด้านอาชีพหรือกิจกรรมทางสังคมใด ๆ แล้ว ความเป็นอยู่ก็ไม่มีเปลี่ยนแปลงใด ๆ (ครัวเรือนที่ ๖) หรือแม้ว่าภรรยาจะมีอาชีพแต่เป็นอาชีพที่รู้จักกันในวงแคบ คือในเขตละแวกบ้าน ขณะเดียวกันสามีก็ไม่มีบทบาทใด ๆ ด้านอาชีพหรือเข้าร่วมในกิจกรรมของสังคมอื่นใดแล้ว จึงไม่มีผลเปลี่ยนแปลงเรื่องสถานภาพทางสังคมแต่ประการใด (ครัวเรือนที่ ๗)

การศึกษา สามีซึ่งมีการศึกษา (มัธยมศึกษา, อุดมศึกษา) อยู่ในระดับสูงกว่าภรรยา (ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา) การยอมรับนับถือจากภรรยายังคงมีอยู่ในเรื่องการศึกษาของบุตร ตลอดจนการแนะนำการประกอบอาชีพ รวมทั้งมรรยาททางสังคมที่พึงปฏิบัติด้วย (ครัวเรือนที่ ๘, ๑)

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือกันในรูปแบบของการให้สิ่งของ เมื่อภรรยามีโอกาสจับจ่ายซื้อของนอกบ้าน ภรรยาจะเป็นฝ่ายให้แก่สามีฝ่ายเดียว และไม่คำนึงถึงโอกาสสำคัญใด ๆ (ครัวเรือนที่ ๖, ๗)

(๒) ความช่วยเหลือกันในรูปแบบของการให้เงิน หากภรรยาเป็นผู้จัดการเรื่องรายจ่ายของครัวเรือน (ครัวเรือนที่ ๖) หรือจัดการเฉพาะรายจ่ายที่จำเป็นของครอบครัวหรือเฉพาะส่วนตัวของตนและของสามีด้วย (ครัวเรือนที่ ๗) ภรรยาจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดแบ่งเงินและมอบให้กับสามีส่วนหนึ่ง โดยที่ภรรยาจะเป็นผู้สะสมทรัพย์ผู้เดียว

(๓) การรักษาพยาบาล ภรรยาจะเป็นคนเอาใจใส่ปรนนิบัติสามีในบริการด้านนี้ และถือว่าเป็นหน้าที่ที่พึงกระทำด้วย (ครัวเรือนที่ ๖, ๗)

(๔) การให้คำแนะนำปรึกษา สามีจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ภรรยา
ทุกเรื่อง ได้แก่ เรื่องการงานภายในบ้าน การวางตัวต่อการใช้ปฏิบัติของบุตร หรือ
บุตรเขย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของหลาน (คร่าวเรือนที่ ๖, ๗)

๑.๔ ระคับหลานของหัวหน้าครัวเรือน

พบในคร่าวเรือนที่ ๖ เพียงคร่าวเรือนเดียว ซึ่งสามีได้นำภรรยา
มาอาศัยน้าชาย (หัวหน้าครัวเรือน) อยู่ด้วยกัน

เพศ

(๑) อำนาจในครัวเรือน สามีและภรรยาเป็นเพียงผู้มาอาศัย
อยู่กับหัวหน้าครัวเรือน แต่โดยที่สามีเป็นหลานของหัวหน้าครัวเรือน สามีจึงมีอำนาจ
เหนือภรรยา เพราะภรรยาเข้ามาเป็นสะใภ้ของบ้านโดยที่ญาติของสามีมิได้รับรู้เรื่อง
การสมรสด้วยและประกอบกับการตัดญาติขาดมิตรของญาติฝ่ายภรรยา ภรรยาจึงต้อง
ตกอยู่ในภาวะจำยอม และต้องยอมอยู่ในอำนาจการปกครองของญาติฝ่ายสามี และ
ยิ่งสามีต้องพึ่งพาญาติอยู่เสมอ ภรรยาจึงต้องอาศัยสามีเป็นคนกลางในการปรับตัวให้
เข้ากับญาติทุกคนของสามี ภรรยาจึงไม่คอยกล้าแสดงความเห็นขัดแย้งต่อสามีต่อหน้า
ญาติในครัวเรือน

(๒) การแบ่งงาน ภรรยาทำหน้าที่แม่บ้านคอยดูแลเรื่องกิจการ
ต่าง ๆ ภายในบ้านร่วมกับญาติอาวุโสของสามี (ตายาย) ในขณะที่สามีทำงานนอกบ้าน
แต่ชีวิตสมรสของคู่สมรสคู่นี้ ไม่คอยราบรื่นเพราะสามีหารายได้ไม่เพียงพอแม้ว่าจะ
ยังไม่มีบุตรก็ตาม

(๓) บุคลิกภาพ สามีจะแสดงความก้าวร้าวในบางครั้งโดยการ
ประทุษร้ายร่างกายภรรยาในกรณีที่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน แต่ไม่เคยแสดง
กริยาเช่นนั้นต่อหน้ามารดาและหัวหน้าครัวเรือน นอกจากนี้ก็เป็นคนค่อนข้างส่ำรวย
ทะเล่เยอทะยาน ภรรยาเป็นคนค่อนข้างสงบเสงี่ยม และเอื้อเฟื้อต่อญาติในครัวเรือน

ควยการทำงานบ้านให้ สามีนั้นเชื่อมั่นในตนเองมาก จึงมีลักษณะค่อนข้างคือวันที่ไม่ยอมฟังเหตุผลของภรรยาในบางครั้ง

อายุ

การเคารพเชือฟัง สามี(อายุ ๒๐ ปี) ต้องการให้ภรรยา (อายุ ๑๔ ปี) รู้จักเคารพและเชือฟังตน ซึ่งภรรยาไม่เชือฟังเสมอไป เมื่อมีความเห็นขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ในเรื่องความประพฤติส่วนตัวของสามี และปัญหาเรื่องการเงิน การที่ภรรยายอมเชือฟังสามีก็เพราะญาติผู้ใหญ่ของสามีคือ ทายาย คอยอบรมคุณสมบัตินองลูกผู้หญิงเสมอ ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันนั้น สามีภรรยาไม่มีโอกาสคัดสินใจเรื่องส่วนตัวใดโดยลำพัง เพราะมักมีญาติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ภรรยาจึงต้องเป็นฝ่ายคลอยตามสามีอยู่บ่อยครั้ง

อาชีพ

(๑) รายได้ สามีซึ่งมีอาชีพไม่มั่นคง (บริกร) และมีการเปลี่ยนงานอยู่เสมอ รายได้จึงไม่คงที่ (ประมาณ ๗๐๐ - ๘๐๐ บาท) เมื่อภรรยาไม่มีอาชีพใด ๆ ความเป็นอยู่ปัจจุบันก็ต้องพึ่งพาสามี เมื่อสามีไม่อาจให้ความสุขแก่ภรรยาในเรื่องเศรษฐกิจใดอย่างเพียงพอแล้ว ความขัดแย้งก็ย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดาแต่จะรุนแรงมากแค่ไหนขึ้นอยู่กับความอดทนของภรรยา

(๒) ฐานะทางเศรษฐกิจก่อนและหลังแต่งงานของคุณสมรส ภรรยา นั้นมาจากครอบครัว (อาชีพคหาขาย) ที่มีฐานะดีกว่าครอบครัว (อาชีพรับจ้าง) ของสามี เมื่อมาอยู่กับสามีซึ่งยังไม่พร้อมที่จะเป็นผู้นำครอบครัวได้อย่างแท้จริง ก็ย่อมประสบความลำบากกว่าแต่ก่อน ส่วนสามีนั้นก็เช่นกันเมื่อแต่งงานแล้วก็ยิ่งลำบากกว่าแต่ก่อน เพราะต้องทำงานหารายได้ให้ตัวเองและภรรยา ในขณะที่แต่ก่อนเรียนหนังสือเพียงอย่างเดียว

(๓) ทรัพย์สินสมบัติ เมื่อสามีไม่อาจจะหารายได้พอเลี้ยงตัวเอง

และภรรยาไค้อย่างสุขสบายพอควรแล้ว และต้องพึ่งพาอาศัยญาติในครัวเรือน จึงไม่มีทรัพย์สินแต่อย่างไค

(๔) การทำงาน สามีมีอาชีพเป็นบริกร มีรายไคน้อย ในขณะที่ภรรยาไม่มีอาชีพไค ๆ สามีจึงมีบทบาทคานเศรษฐกิจเพียงคนเดียว ภรรยาไคก็ตระหนักถึงความสำคัญของสามีนี้ด้วย แมวว่าเงินส่วนแบ่งที่ไครับจากสามีมีอย่างไคไม่เสมอคานเสมอปลายก็คาน

(๕) การคบเพื่อนและสัมพันธ์การ ภรรยาเมื่อแต่งงานแล้วก็ไคไม่มีโอกาสไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านเป็นเวลานาน เพื่อนฝูงก็ลดคานลงจะรู้จักก็ไคเฉพาะเพื่อนสามีบางคนไคที่เคยมาเยี่ยมบ้านนาน ๆ ครั้งเท่านั้น ภรรยาไคนั้ยังคานเป็นกังวลเรื่องการคบเพื่อนของสามีเคยพูดเปรย ๆ ให้สามีฟังเสมอเพราะต้องการให้สามีเลิกประพฤคคานที่กลับบ้านนิคเวลาบอย ๆ เนื่องจากออกไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านยามคานคานเพียงคนเดียว

(๖) แนวทางการเลือกประกอบอาชีพ ความล้มเหลวทางการศึกษาของสามี ทำให้เขาต้องเลือกประกอบอาชีพคานมคานคานและนิสัยของคานและไคคานองการทำงานหนักเช่นมารคาน (อาชีพช่างเย็บผ้า) การมีนิสัยเสีียงโชคจึงต้องเปลี่ยนงานอยู่บอยครั้ง เพราะไคยังมีคานหวังที่จะไครู้จักคานมากขึ้น เพื่อมีโอกาสเปลี่ยนอาชีพมีรายไคคานมากขึ้น ภรรยาไคนั้แมจะไคไม่มีอาชีพไค ๆ แต่ก็ต้องการทำงานนอกบ้าน โดยไคขอเลือกงานแต่เนื่องจากคานองช่วยเหลืองานบ้านจึงไคยังไม่มีโอกาสหางานทำเป็นคานการแข่งชันกับสามี

(๗) การเลื่อนชันทางสังคม แมวว่าสามีจะรู้จักคานไคกว้างขวางกวาภรรยา เพราะทำงานนอกบ้าน แต่คานความเป็นอยู่ก็ไคไคคานขึ้นกวาเดิมทั้งเรื่องการงานและชีวิตส่วนคานตัว จึงมีไคคานมีการเปลี่ยนแปลงไค ๆ ในเรื่องของสถานภาพสังคม

การศึกษา การศึกษาที่เท่าเทียมกัน (มัธยมศึกษา) ของคานสมรส ทำให้สามีไคอาจจะแสดงภูมิปัญญาไคเห็นอกกวาภรรยาไคคานมากกว่าคานคานไว้ ทั้งนี้เพราะภรรยา

ไม่เคยคล้อยตามในด้านการศึกษา เช่น เรื่องอื่น อาจจะเป็นเพราะเคยเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนมาแล้ว และทราบผลการเรียนของสามีดี

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ สามีจะเป็นฝ่ายให้ภรรยาจำพวกเสื้อผ้าแพรพรรณ โดยเป็นการให้ที่ขึ้นอยู่กับความพอใจของสามีมิได้คำนึงโอกาสสำคัญแต่อย่างใด

(๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน สามีจะเป็นฝ่ายให้ภรรยาเป็นประจำทุกเดือน แต่ไม่เป็นจำนวนที่แน่นอน

(๓) การรักษาพยาบาล ภรรยาจะเป็นฝ่ายปรนนิบัติสามีเมื่อเจ็บป่วย ด้วยการจัดหาหมอยาให้รับประทาน

(๔) การให้คำแนะนำปรึกษา ภรรยาจะหาโอกาสแนะนำสามีในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับงานอาชีพ เพื่อนร่วมงาน และการใช้จ่าย โดยที่สามีมิได้ขอคำปรึกษาแต่ประการใด คำแนะนำของภรรยาจึงถูกเพิกเฉยละเลยอยู่เสมอ

๒. พอลดาแมยาย - พอลัว แมียว\leftrightarrowเชย - สะโก*

๒.๑ ระดับหัวหน้าครัวเรือน\leftrightarrowบุตรเชย-สะโก

อายุ

(๑) การเคารพเชิดชว้ บุตรสะโกที่เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของครอบครัวโดยไม่เป็นที่ยอมรับของแมียว เพราะเห็นว่าต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ทั้งของบุตรคนและบุตรสะโกด้วย แมียวจึงมีความเสียใจต่อการกระทำของบุตรมาก จึง

* หมายความว่ารวมถึงระดับพื้นองของหัวหน้าครัวเรือน อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างแมียวกับบุตรสะโกเท่านั้น ที่ปรากฏในครัวเรือนที่ ๒

เห็นว่าบุตรสะใภ้เองก็เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ด้วย แม้วัวจึงไม่ค่อยชอบหน้าบุตรสะใภ้
นัก การจะทำตัวเป็นญาติที่คอกกันนั้น แม้วัวเห็นว่าตนเป็นผู้มีอาวุโสกว่า (อายุ ๔๔ ปี)
บุตรสะใภ้ (อายุ ๑๕ ปี) มาก บุตรสะใภ้ควรเป็นฝ่ายกระทำก่อนทุกครั้งที่มีโอกาส และ
ควยเหตุที่บุตรสะใภ้ก็เจียมตนวามมาอาศัยแม้วัวอยู่อย่างเดียว จึงไม่กล้ามีปากเสียงกับ
แม้วัวในเรื่องทุก ๆ เรื่อง (ครวัเรื่อนที่ ๖) แต่กับพอตัวแม้วัวและบุตรสะใภ้ซึ่งบังเอิญ
เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของบ้านโดยที่แต่แรกไม่ได้รับการยอมรับอย่างเปิดเผย การยอมรับ
โดยสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อบุตรสะใภ้คลอดบุตรแล้ว บุตรสะใภ้ (อายุ ๓๔ ปี) เมื่อสำนึก
ในสถานภาพของตนในครวัเรื่อน จึงยอมรับความคิดเห็นหรือคำแนะนำจากพอตัวแม้วัว
เสมอ ๆ (ครวัเรื่อนที่ ๘) ในกรณีที่พอตัวแม้วัวกับบุตรเชยเข้ากันได้ก็เพราะบุตรเชย
(อายุ ๓๒ ปี) เคารพนับถือในความอาวุโสของพอตัวแม้วัว (อายุ ๕๕ ปี และ ๕๓ ปี
ตามลำดับ) หากเป็นความเห็นของพอตัวแล้วแม้วัวบุตรเชยต้องการจะโต้แย้งก็ไม่กล้า
อาจจะกระทำได้ก็โดยขอให้ภรรยาเป็นคนกลาง ซึ่งก็เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง หากกับแม้วัว
ซึ่งมีความเป็นกันเองกับบุตรเชยมากกว่าพอตัว บุตรเชยยังกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นคัด-
ค้านได้โดยตรง (ครวัเรื่อนที่ ๘) แลดูบุตรเชยเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของบุตรสาวมาก
พอตัวแม้วัว (อายุ ๖๐ ปี และ ๕๖ ปี ตามลำดับ) ก็มีความเกรงใจบุตรเชยเรื่องการ
เสนอแนะความเห็นต่าง ๆ แม้วัวปลื้มแล้วบุตรเชยจะเชื่อฟังความคิดเห็นของพอตัวแม้วัว
ยายเสมอมา (ครวัเรื่อนที่ ๑)

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ ในขณะที่แม้วัวต้องออกไปทำงานนอก
บ้าน เพราะยังมีภาระเลี้ยงดูบุตรอีกหลายคน เมื่อบุตรสะใภ้ไม่มีอาชีพใด ๆ ก็ได้รับกา
รมอบหมายจากแม้วัวให้ช่วยเหลืองานบ้านร่วมกับทายายที่คอยดูแลบ้านให้ แต่เนื่องจาก
บุตรสะใภ้ไม่เคยคุ้นเคยกับงานบ้านทุกประเภทมาก่อน ผลงานที่ย่อมไม่เป็นที่พอใจของ
แม้วัวเท่าใดนัก การกระทบกระทั่งกันตามประสาแม้วัวกับบุตรสะใภ้ก็มีอยู่บ้างแต่ไม่บ่อย
นัก เพราะแม้วัวมีเวลาว่างอยู่กับบ้านเพียงวันหยุดประจำสัปดาห์เพียงวันเดียว วันอื่น ๆ
ก็มีเวลาพบนานกันเพียงระยะเวลาอันสั้น (ครวัเรื่อนที่ ๖) กรณีที่บุตรสะใภ้ต้องทำงาน
นอกบ้าน แม้วัวพอตัวแม้วัวจะไม่ถือว่าตนเป็นหน้าที่ที่คอยดูแลหลาน เพราะตนก็มีอาชีพที่ต้อง

ทำอยู่ควย แต่ความเอื้อเฟื้อของพ่อค้าแม่ค้าก็เป็นสิ่งที่บุตรสะใภ้ทราบดีในเรื่องการได้เง
 หลาน เพราะบางครั้งพ่อค้าแม่ค้าก็เคยผลิตเปลี่ยนเวรกันฝากหลานให้เมื่อไม่มีโอกาส
 ไหววามบุตรคนโตได้ (คร่าวเรือนที่ ๑) สำหรับพ่อค้าแม่ขายนั้น เมื่อพ่อค้ามีอาชีพของ
 ทำ ภาระของแม่ขายที่ช่วยเหลือบุตรชายก็ก็คือเลี้ยงหลานและถือว่าเป็นหน้าที่ควย
 เพราะเห็นว่าไม่มีใครช่วยเหลือบุตรและบุตรชายซึ่งต้องทำงานนอกบ้านควย (คร่าวเรือน
 ที่ ๔) หรือกรณีพ่อค้าแม่ขายมีอาชีพทั้งคู่ แต่ความผูกพันระหว่างมารดากับบุตรสาวมี
 มาก แม่ขายก็จะช่วยดูแลหลานไปตามโอกาส โดยมอบหน้าที่การงานเป็นของพ่อค้าแทน
 บุตรชายก็จะช่วยเหลือเรื่องการดูแลบุตร ในขณะที่เดียวกันกับของประกอบอาชีพนอกบ้าน
 ควย (คร่าวเรือนที่ ๕)

เพศ

(๑) บุคลิกภาพ ระหว่างแม่ค้ากับบุตรสะใภ้ แม่ค้าซึ่งเป็นคนเจ้าระ-
 เบียบ และเป็นคนที่มาจาจากอนชางการราว บุตรสะใภ้จะมีความสงบแสงี่ยมมากขึ้นทั้ง ๆ
 ที่นิสัยเดิมจะไม่เป็นเช่นนั้นมากอนก็ตาม (คร่าวเรือนที่ ๖) หรือหากพ่อค้ามีความเชื่อมั่น
 ตนเองมาก และมีอุปนิสัยที่ตองกันกับภรรยา คือ มานะบากบั่น ซันซันแข็งและอดทน บุตร
 สะใภ้จะเป็นคนหัวอ่อนคล้อยตามความเห็นของพ่อค้าแม่ค้าโดยง่าย (คร่าวเรือนที่ ๗) ส่วน
 พ่อค้าที่เป็นคนตักสินใจเด็ดขาด รวดเร็วและสุขุม ขณะที่แม่ขายเป็นคนโอบอ้อมอารีและ
 มีขันยสุ บุตรชายก็เป็นคนสุขุมใจเย็นและมีเอื้อเฟื้อเช่นกัน (คร่าวเรือนที่ ๘) บุตรชายที่
 มีอุปนิสัยใจคอคล้ายคลึงกับพ่อค้าคือ เชื่อมั่นตนเองแม่จะไม่ชอบการคัดค้านเมื่อตนเป็น
 ฝ่ายเสนอความเห็น และที่คล้ายคลึงและแตกต่างไปจากแม่ขายก็คือ ความอดทนแต่เป็น
 ความอดทนตามสภาพแวดล้อมในแต่ละโอกาสเท่านั้น เช่น แมว่าบุตรชายซึ่งเป็นฝ่ายเสนอ
 ความคิดเห็นที่เชื่อมั่นว่าถูกต้องแล้วได้รับการคัดค้านจากพ่อค้าแม่ขาย บุตรชายจำเป็น
 ต้องเป็นฝ่ายยินยอม (คร่าวเรือนที่ ๙)

อาชีพ

(๑) รายได้ บุตรสะใภ้ซึ่งไม่มีรายได้ แม่ค้าก็ยอมถือไฟเห็นอแคม

กว่า ในการแสดงอำนาจเหนือ แมวอาชีพของแม่แมว (ช่างเย็บผ้า) ทำรายได้เป็นจำนวนไม่มากนัก (ประมาณ ๔๕๐ บาท) แต่ก็สามารถเลี้ยงตัวเองและบุตรได้ตามกำลังความสามารถ (ครัวเรือนที่ ๖) ยิ่งกรณีที่พ่อแมว (อาชีพทำสวน/ธุรกิจบ้านเช่า) มีรายได้ (ประมาณ ๙,๐๐๐ บาท) มากกว่าบุตรสะใภ้ (รับราชการทหาร) (ประมาณ ๔๐๐ บาท) เป็นจำนวนมาก เพราะเป็นเจ้าของผลผลิตเอง บุตรสะใภ้ก็ยิ่งตระหนักใน ความสำคัญของพ่อแมวแม่แมว ในการอุปการะสมาชิกในครัวเรือน (ครัวเรือนที่ ๗) แม่ยายที่ไม่มีรายได้ของตัวเอง แต่อาศัยพ่อตาซึ่งรับราชการ มีรายได้ (ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท) มากกว่าบุตรเขย (อาชีพรับจ้างในธุรกิจเอกชน) (ประมาณ ๓,๐๐๐ บาท) ความสำคัญของพ่อตาแม่ยายในเรื่องความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และการจัดสรรรายจ่ายรายรับให้สมดุลกันก็เป็นสิ่งที่บุตรเขยยอมรับตระหนักดี (ครัวเรือนที่ ๘) ยิ่งพ่อตาแม่ยาย (อาชีพทำสวน/ธุรกิจบ้านเช่า) มีเงินรายได้ (ประมาณ ๙,๐๐๐ บาท) เป็นจำนวนมากกว่ารายได้ของบุตรเขย (ประมาณ ๒,๒๐๐ บาท) ซึ่งอาชีพเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ พ่อตาแม่ยายก็ย่อมมีความสำคัญมากในบทบาทของอุปถัมภ์ในครัวเรือน ในขณะที่บุตรเขยรับผิดชอบเฉพาะครอบครัวของตนเท่านั้น (ครัวเรือนที่ ๙)

(๒) การเลื่อนชั้นทางสังคม ครอบครัวที่ยากจนอยู่แล้วแมวแม่แมวจะมีรายได้แค่ประเภทของอาชีพยังอยู่ในวงแคบไม่มีโอกาสใดที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ความแตกต่างในด้านสถานภาพทางสังคม ระหว่างแม่แมวกับบุตรสะใภ้ไม่มี (ครัวเรือนที่ ๖) กรณีที่บุตรสะใภ้มีอาชีพและรายได้ที่แน่นอน แต่ตำแหน่งการทำงานอยู่ในระดับต่ำ รู้จักกับคนในวงสังคมระดับเดียวกันและยังคงพึ่งพาพ่อแมวแม่แมวอยู่บ่อย ๆ ในการติดต่อกับคนวงนอก ทั้ง ๆ ที่พ่อแมวแม่แมวมีโอกาสในการเข้าสมาคมกับคนอื่นน้อยกว่าพ่อแมวแม่แมวซึ่งเป็นคหบดีที่ยอมรับรู้จักกับผู้มีฐานะร่ำรวยในระดับเดียวกัน สถานภาพทางสังคมนั้นพ่อแมวแม่แมวจะอยู่เหนือกว่าบุตรสะใภ้ (ครัวเรือนที่ ๒) และกรณีของพ่อตาแม่ยายกับบุตรเขยเมื่อพ่อตามีตำแหน่งการทำงานสูงกว่า รู้จักกับคนในวงสังคมกว้างกว่าบุตรเขย บุตรเขยก็ย่อมพึ่งพาพ่อตาแม่ยายในการชักนำให้ตนก้าวเขาไปสู่วงสังคมภายนอกที่กว้างขวางกว่า (ครัวเรือนที่ ๘) แต่ตามบุตรเขยไม่เคยพึ่งพาพ่อตาแม่ยายให้ชักนำตนได้

รู้จักกับบุคคลอื่นที่อยู่ในวงสังคมกว้างขวางกว่า ในทางกลับกันบุตรเขยมีตำแหน่งหน้าที่
 งานซึ่งมีหนทางก้าวหน้าได้อีก แต่การนับหน้าถือหน้านั้นพอตาเมยายได้รับจากวง
 สังคมมากกว่า สถานภาพทางสังคมของบุตรเขยก็ย่อมดีกว่าของพอตาเมยาย (ครีว
 เรือนที่ ๕)

(๓) การคบเพื่อนและสันตนาการ บุตรสะโกลซึ่งทำหน้าที่ดูแลบ้าน
 และไม่คอยมีโอกาสออกไปพบปะสันตนาการกับเพื่อนฝูงนอกบ้าน หรือแถวละแวกบ้าน
 เพราะแม่ตัวไม่ต้องการให้ทำเช่นนั้นควย การสันตนาการพักผ่อนหย่อนใจก็อยู่ภายใน
 รั้วบ้านเป็นส่วนใหญ่ จะมีอยู่บ้างโอกาสที่ออกไปจับจ่ายซื้อของนอกบ้านเท่านั้น แม่ตัวแม่
 จะมีโอกาสพบกับคนภายนอกมากกว่าบุตรสะโกล แต่การที่มีภาระมากจึงไม่ค่อยได้ทำ
 ความสนิทสนมกับเพื่อนบ้าน หรือเพื่อนร่วมงานหรือแม้กระทั่งการออกไปเที่ยวเตร่นอก
 บ้าน (ครีวเรือนที่ ๖) แต่บุตรสะโกลมีนิสัยรักบ้านมากกว่าจะออกไปเที่ยวเตร่นอกบ้าน
 พอตัวแม่ตัวก็มีใครเขามากกว่ากายเรื่องนี้แต่อย่างใด เพื่อนบ้านของบุตรสะโกลและของพอ
 ตัวแม่ตัวก็มักจะเป็นเพื่อนบ้านในละแวกบ้านเดียวกัน เพราะมีความคุ้นเคยสนิทสนมกันที่
 (ครีวเรือนที่ ๕) กรณีของพอตาเมยายและบุตรเขยซึ่งไม่เคยสนใจเรื่องนี้เป็นส่วนตัว
 พอตาเมยายไม่เขามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องการคบเพื่อน การเที่ยวเตร่ของบุตรเขยเลยแม้แต
 น้อย ส่วนใหญ่เพื่อนของบุตรเขยจะเป็นเพื่อนร่วมงานที่เคยมาเยี่ยมบ้านและพอตาเม
 ยายก็รู้จักดี ส่วนพอตาเมยายนั้นเพื่อนฝูงที่มาเยี่ยมบ้านมีน้อยมาก เพราะไม่ชอบเป็น
 ฝ่ายออกไปเยี่ยมเยียนหรือออกไปนอกบ้านเพื่อเที่ยวเตร่ ชอบพักผ่อนอยู่กับบ้านมากกว่า
 (ครีวเรือนที่ ๕) หากบุตรเขยไม่ชอบเที่ยวเตร่นอกบ้าน เรื่องเพื่อนนั้นนอกจากเพื่อน
 ร่วมงานแล้วก็เป็นเพื่อนที่พอตาเมยายรู้จักดี (ครีวเรือนที่ ๕)

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือกันในรูปของการให้สิ่งของ แม่ตัวจะเป็นฝ่ายให้
 บุตรสะโกล และจะเป็นพวกของโชที่จำเป็นเช่นเสื้อผ้า ซึ่งให้ในบางโอกาสเมื่อเห็นว่า
 สมควร (ครีวเรือนที่ ๖) หรือพอตัวแม่ตัวจะให้ของโชประจำบ้าน พวกถวายชามแก

บุตรสะใภ้ในโอกาสสำคัญ เช่น ทำบุญบ้าน (ครัวเรือนที่ ๕) สำหรับพ่อกาแม่ยายและบุตรเขยนั้น บุตรเขยจะเป็นฝ่ายให้สิ่งของที่ค่อนข้างมีราคา เช่น เสื้อผ้า และของใช้ส่วนตัวอื่น ๆ ที่จำเป็นในโอกาสสำคัญ เช่น เทศกาลปีใหม่ (ครัวเรือนที่ ๕) แต่กรณีที่บุตรเขยไม่นิยมของพ่อแม่เพียง สิ่งของที่บุตรเขยมอบให้พ่อกาแม่ยายก็เป็นของใช้ที่จำเป็น และเห็นว่าจะใช้ประโยชน์ไ้จริง ๆ เช่น ผาหม และจะเป็นฝ่ายมอบให้กับพ่อกาแม่ยายเพียงฝ่ายเดียวในเทศกาลสำคัญ เช่น ตรุษสงกรานต์ (ครัวเรือนที่ ๕)

(๒) ความช่วยเหลือกันในรูปแบบของการให้เงิน ไม่มีการให้กันโดยตรง โดยเฉพาะระหว่างพ่อกาแม่ยายและบุตรเขย จะต้องให้โดยผ่านบุตรสาวและจะเป็นการให้จากพ่อกาแม่ยายฝ่ายเดียว (ครัวเรือนที่ ๔, ๕) ส่วนระหว่างพ่อผู้แม่ผู้หรือแม่ผู้กับบุตรสะใภ้ไม่มีการช่วยเหลือกันเรื่องการเงินแต่อย่างใด (ครัวเรือนที่ ๖, ๕)

(๓) การเลี้ยงดูเด็ก พ่อกาแม่ยายหรือพ่อผู้แม่ผู้ จะช่วยดูแลหลานได้เมื่อบุตรเขย บุตรสาวหรือบุตรชาย บุตรสะใภ้ ต้องทำงานนอกบ้าน หากพ่อกาหรือพ่อผู้ต้องประกอบอาชีพด้วยก็จะเป็นหน้าที่ของแม่ยายหรือแม่ผู้มากกว่า (ครัวเรือนที่ ๔, ๕) ดังที่ไ้กล่าวไว้ในตอนต้นของหัวข้ออายุ (ข้อ ๒)

(๔) การรักษาพยาบาล เป็นหน้าที่ของบุตรสะใภ้ที่จะปรนนิบัติแม่ผู้ (ครัวเรือนที่ ๖) หรือพ่อผู้แม่ผู้ (ครัวเรือนที่ ๕) ตามโอกาส สำหรับบุตรเขยนั้นเมื่อพ่อกาแม่ยายเจ็บป่วย จะทำหน้าที่อย่างมากเพียงจัดหาหนูกยาหรือพาไปหาแพทย์เท่านั้น เพราะหน้าที่รักษาพยาบาลเป็นเรื่องของบุตรสาว (ครัวเรือนที่ ๔, ๕)

(๕) การให้คำแนะนำปรึกษา กรณีที่แม่ผู้กับบุตรสะใภ้ไม่ค่อยมีโอกาสพบจากัน (ครัวเรือนที่ ๖) หรือบุตรสะใภ้ไม่มีความสนิทสนมกับแม่ผู้เหมือนญาติคนอื่น ๆ (ครัวเรือนที่ ๕) บุตรสะใภ้จะขอคำแนะนำปรึกษาน้อยครั้งมาก หรือแทบจะไม่เกิดขึ้นเลย นอกจากแม่ผู้จะเป็นผู้แนะนำเองเสียก่อน แต่กับพ่อผู้นั้นบุตรสะใภ้ต้องการขอคำแนะนำหรือหารือได้ (ครัวเรือนที่ ๕) สำหรับพ่อกาแม่ยายและบุตรเขย ในเรื่องเกี่ยวกับบุตร บุตรเขยจะปรึกษาหารือกับแม่ยาย ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับการงาน จะขอคำแนะนำจากพ่อกา (ครัวเรือนที่ ๔, ๕)

๒.๒ ระดับหัวหน้าครัวเรือน-พ่อกาแมยาย
พบในครัวเรือนที่ ๗ เพียงครัวเรือนเดียว

อายุ

(๑) การเคารพเชื่อฟัง บุตรชาย (อายุ ๔๔ ปี) ซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน แสดงความเคารพเชื่อฟังพ่อกาแมยาย (อายุ ๖๒ ปี และ ๖๐ ปี ตามลำดับ) อย่างสม่ำเสมอ ในฐานะเป็นผู้มีอาวุโสกว่า แต่ถาเป็นเรื่องของบุตรแล้ว บุตรชายจะไม่เห็นด้วยทุกครั้งไป แต่การแสดงความเห็นแย้งต่อหน้าพ่อกาแมยาย เป็นสิ่งที่บุตรชายไม่ต้องการจะทำมักจะอาศัยใจหาว่าบุตรชายเป็นคนกลางถายทอดความคิดของคนอีกทีหนึ่ง สำหรับพ่อกาแมยายนั้นบุตรชายมีความเกรงใจมาก และมียอมรับเหตุผลและความคิดเห็นของพ่อกาแมยายมากกว่าแมยาย ทั้งนี้เพราะพ่อกาแมยายไม่เคยมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวเช่นแมยาย ได้แก่ เรื่องการช้รถยนต์ เลือกโรงเรียนให้บุตร เป็นต้น

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ ภายเหตที่บุตรชายเป็นคนใหม่ของครอบครัว บทบาทของบุตรชายจึงถูกคาดหวังอย่างมากจากพ่อกาแมยายในเรื่องการให้ความสุขสบายแก่ภรรยาไค้ดีเหมือนเดิม หรือดีกว่าเดิม บุตรชายจึงพยายามทำงานหนักเพื่อครอบครัวและโดยเฉพาะเพื่อพิสูจน์ตัวเองให้พ่อกาแมยายทราบว่าเขามีความสามารถที่จะรับอุปถัมภ์สมาชิกในครัวเรือนได้ บุตรชายจึงรับผิดชอบเรื่องภาระทางการเงินของครัวเรือนเอง ขณะเดียวกันพ่อกาแมยายก็สามารถทำประโยชน์ให้กับบุตรชายได้ด้วยการช่วยเหลือและบรมหลานด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี

เพศ

(๑) บุคลิกภาพ ความพอใจของพ่อกาแมยายที่มีต่อบุตรชายก็คือความเอาใจจริงเอาใจกับการทำงาน สุขุม และสนใจรับผิดชอบต่อครอบครัว ส่วนบุตรชายนั้นชอบพอกับพ่อกา เพราะมีอุปนิสัยที่ตองกันอยู่บางอย่างคือใจเย็น สุขุมและอดทน แมยายนั้นบุตรชายเข้าใจความหวังดีของแมยายที่สนใจเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของเขา

และสามารถเข้าใจความรู้สึกทางอารมณ์ ของแม่ยายจากวิธีการพูดจาอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา โดยไม่อ้อมค้อม

อาชีพ

(๑) รายได้ บุตรเขยมีรายได้ (ประมาณ ๒๕,๐๐๐ บาท) มากกว่า พ่อตาแม่ยาย (ประมาณ ๓,๐๐๐ บาท และ ๕๐๐ บาท ตามลำดับ) เนื่องจากบุตรเขย ประกอบอาชีพทั้งอาชีพหลักและอาชีพรอง (ค้าขายสินค้าประเภทของที่ระลึก เป็นธุรกิจ ส่วนตัวแบบลงพื้นที่ และรับจ้างเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีในธุรกิจของเอกชน) อันเป็นอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้ที่แน่นอน เพราะเป็นธุรกิจที่ค่อนข้างกว้างขวางในหมู่อุรกิจด้วยกัน ส่วนพ่อตานั้นเป็นข้าราชการบำนาญมีรายได้พอเลี้ยงตัวเองและภรรยาได้ในวัยปลายของชีวิต แต่ยังมีโชคที่แม่ยายนั้นก็มีรายได้ของตัวเองอันเป็นรายได้ประจำ ความเดือดร้อนเรื่องการเงินจึงไม่เคยมี เพราะไม่มีการรบกวนซึ่งกันและกัน ระหว่างพ่อตาแม่ยายกับบุตรเขย บุตรเขยจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการเงินภายในบ้านโดยที่พ่อตาแม่ยาย นำเงินรายได้นั้นใช้จ่ายสำหรับตัวเอง และอาจเผื่อแผ่ถึงหลาน ๆ ด้วย

(๒) การเลื่อนขั้นทางสังคม เนื่องจากบุตรเขยมีธุรกิจที่กำลังเจริญก้าวหน้าในวงนักธุรกิจ โอกาสที่จะทางคณาสมาคมกับนักธุรกิจประเภทอื่น ๆ ก็มีมา ประกอบกับตำแหน่งหน้าที่ทางการงานได้รับความไว้วางใจจากหุ้นส่วน และวงการที่เกี่ยวข้อง สถานภาพทางสังคมจึงเป็นที่ยอมรับจากพ่อตาแม่ยายว่า อยู่ในระดับสูงกว่าตน เพราะพ่อตาแม่ยายไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมระดับสูง เหมือนกับบุตรเขย

(๓) การคบเพื่อนและสัมพันธ์การ พ่อตาแม่ยายไม่ได้เข้าไปควบคุมเรื่องการคบเพื่อนและการพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านของบุตรเขย แม่ยายนั้นได้รับรู้เรื่องราวของบุตรเขยทั้งโดยความประพฤติกของบุตรเขยเอง และจากการบอกเล่าของบุตรสาวบาง เช่น การที่บุตรเขยไม่ค่อยมีโอกาสคุยพร้อมหน้ากับภรรยาและบุตร เพราะมีธุระควมมาก หากแม่ยายมีความกังวลแทนบุตรสาวมาก ก็ไม่กล้าสอบถามจากบุตรเขยโดยตรง เพราะการที่คัดทานจากพ่อตา แม่ยายจะเป็นผู้แนะนำบุตรสาวให้ซักถามบุตรเขย

อีกทีหนึ่ง สำหรับพอลาแมยายนั้นไม่ชอบเที่ยวเตร่นอกบ้านอยู่แล้ว เพื่อนฝูงก็มีน้อย จะมีอยู่บ้างก็มักเป็นเพื่อนในวงการค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ของแมยาย

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ บุตรชายจะเป็นฝ่ายให้พอลาแมยายในรูปของสิ่งของที่ค่อนข้างมีราคาต่างวาด ไค้แก่ ของใช้ที่จำเป็นไค้แก่ ทั่วหม เสื้อกันหนาว และจะให้ในโอกาสเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลปีใหม่

(๒) ความช่วยเหลือกันในเรื่องการให้เงิน บุตรชายจะเป็นฝ่ายให้พอลาแมยายแต่มีไค้ให้โดยตรง จะออกมาในรูปของการช่วยเหลือเรื่องการรักษาพยาบาล พอลาแมยาย ช่วยเหลือคาชอมแซมบ้าน

(๓) การเลี้ยงดูเด็ก พอลาแมยายเป็นฝ่ายเอื้อให้ความช่วยเหลือคานันแก่บุตรด้วยการเอาใจใส่ดูแลอบรมหลานตั้งแตแรกเกิดจนเติบโต คั้งที่ไค้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ อายุ (ขอ ๒)

(๔) การรักษาพยาบาล แมยายจะเป็นผู้เอาใจใส่สุขภาพของบุตรชายเมื่อเจ็บป่วยซึ่งมักจะเป็นเพียงการป่วยเจ็บเล็ก ๆ น้อย ๆ แมยายจะทำหน้าที่แทนบุตรสาวบางโอกาสเท่านั้น ส่วนพอลานั้นเนื่องจากมีสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง บุตรชายจะเอื้อเพื่อไค้โดยการพาไปหาแพทย์หึ่งไค้โดยการรับอาสาและไค้รับการขอร้องจากแมยาย เมื่อเห็นว่ามีใครพอจะช่วยเหลือไค้ในขณะนั้น

(๕) การให้คำแนะนำปรึกษา พอลาแมยายจะรับหน้าที่เป็นที่ปรึกษาแก่บุตรชายในเรื่องพิธีการต่าง ๆ เช่นเกี่ยวกับพิธีทางศาสนา ส่วนในเรื่องของความประพฤติของหลานนั้นพอลาแมยายจะเป็นฝ่ายปรึกษากับบุตรชาย ในฐานะที่เป็นพ่อของเด็ก ส่วนเรื่องกิจการภายในบ้านบุตรชายไม่เข้าไปเกี่ยวของควย เมื่อมีปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็เป็นหน้าที่ของพอลาแมยาย-แต่ถาพอลาแมยายไม่กลาคัดสินใจเองแล้ว บุตรชายจะคัดสินใจเอง

๓. พี่น้องเขยสะใภ้สามภรรยา-พี่น้อง สามภรรยา, พี่เขยน้องสะใภ้

๓.๑ ระดับหัวหน้าครัวเรือน (พี่น้องเขยสะใภ้-พี่น้องสามภรรยา)

พบในครัวเรือนที่ ๗ อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพี่เขยกับน้องชายของ

ภรรยา

อายุ

(๑) การเคารพเชือฟัง เนื่องจากพี่เขย (อายุ ๔๔ ปี) วางตัว
อย่างเคร่งขรึมไม่ก้าวกายเรื่องส่วนตัวของน้องชายภรรยา (อายุ ๓๓ ปี) ตลอดจน
ความเกรงใจในบุคลิกและความอาวุโสกว่าของพี่เขยและการวางตัวเป็นผู้ใหญ่ ทำให้
น้องภรรยาไม่กล้าเขาเหยหรือพูดคุยกันอย่างสนิทสนมเหมือนกับที่ปฏิบัติต่อพี่สาว เมื่อมี
การพูดคุยกันน้องภรรยาก็จะเป็นฝ่ายรับฟังมากกว่าจะโต้แย้ง และการตักเตือนของพี่เขย
ในเรื่องการให้ข้อคิดเห็นแก่น้องภรรยาก็ต้องผ่านคนกลางคือภรรยาของตน การแสดง
ออกอย่างเปิดเผยสนิทสนมระหว่างกันไม่มี

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ พี่เขยรับผิดชอบเรื่องภาระการเงิน
ทุกอย่างในครัวเรือน เพราะเป็นผู้มีรายได้มากที่สุด และมีความสามารถในการทำงาน
ดี ในขณะที่น้องภรรยาทำงานทำประจำ แต่ไม่เคยช่วยเหลือเรื่องเศรษฐกิจของครัวเรือน
แต่อย่างใด ความช่วยเหลือที่น้องภรรยาสามารถทำประโยชน์แก่พี่เขยได้ก็คือ ช่วยสอน
หนังสือแก่หลาน

การศึกษา เนื่องจากพี่เขยกับน้องภรรยาได้รับการศึกษามาอย่างเท่าเทียม
กัน (ระดับอุดมศึกษา) แต่ละคนจึงไม่มีความรู้สึกในเรื่องบ่มเคนหรือบ่มค้อยแต่ประการ
ใดในเรื่องนี้ นอกจากความเลื่อมใสศรัทธาเรื่องความมานะพยายามของพี่เขยที่น้อง
ภรรยาเกิดความรู้สึกเช่นนั้นจริง ๆ เมื่อทราบภูมิหลังและความยากลำบากในการศึกษา
ของพี่เขย

อาชีพ

(๑) รายได้ พี่เขยมีอาชีพ (ธุรกิจส่วนตัวประเภทสินค้าของที่ระลึก

ผู้ตรวจสอบบัญชี) ที่ทำรายได้ (ประมาณ ๒๕,๐๐๐ บาท) มากกว่ารายได้ของน้อง
ภรรยา (ประมาณ ๒,๗๐๐ บาท) เพราะเป็นอาชีพที่กว้างขวางกว่าทั้งอาชีพหลักและ
อาชีพรอง ในขณะที่น้องภรรยารับราชการเพียงอย่างเดียวไม่มีรายได้พิเศษทางอื่น

(๒) การทำงาน ตำแหน่งการงานของน้องภรรยา เมื่อเทียบกับพี่ชาย
แล้ว พี่ชายมีตำแหน่งการงานในระดับผู้บริหาร รู้จักบุคคลอื่น ๆ ในวงการธุรกิจอย่าง
กว้างขวาง มีโอกาสเข้าสมาคมกับคนในวงการอื่น ๆ คอย ฝึกหัดขบวงงานของน้องภรรยา
ซึ่งพบปะกับบุคคลในวงการเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ น้องภรรยาเองก็เชื่อมั่นในความสา-
มารถของพี่ชาย ในบทบาทด้านอาชีพเพราะเห็นความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน
ของพี่ชายมาตั้งแต่ต้น

(๓) การเลื่อนขั้นทางสังคม คอยเหตุที่พี่ชายมีอาชีพการทำงานที่ก้าว
หน้ากว่าน้องภรรยา จึงมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมสังคมบ่อยครั้ง และเป็นโอกาสอันดีที่
พี่ชายจะพบผู้ทางการค้าเป็นกิจการงานของตนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก การวางตัวของ
พี่ชายในการสมาคมนอกบ้านไม่ว่าจะกับเพื่อนร่วมงานหรือนักธุรกิจอื่น ๆ คอยกันยอมมี
โอกาสเลือกแนวทางที่กำลังแสวงหาความรุ่งโรจน์ในชีวิตแวดล้อมได้ เมื่อมีประสบการณ์
การเรียนรู้มาเพียงพอแล้ว ส่วนน้องภรรยา นั้นแม้ว่าจะมีโอกาสก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน
มากกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกันหลายคน แต่ขอบเขตของงานระเบียบและวินัยยังไม่อาจ
อำนวยความสะดวกรวดเร็วเท่าของพี่ชาย ยังรู้จักคนในวงการเดียวกันได้ในวงกว้าง
เท่าพี่ชาย

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือกันในรูปแบบของการให้สิ่งของ ส่วนใหญ่พี่ชายจะเป็น
ฝ่ายให้น้องภรรยาโดยไม่คำนึงถึงโอกาสสำคัญใด ๆ แต่ปกติแล้วจะให้เป็นบางครั้งบาง
คราว สิ่งของที่ให้ก็ได้แก่ หนังสือ เสื้อผ้า

(๒) ความช่วยเหลือกันในรูปแบบของการให้เงิน ไม่เคยมีความช่วยเหลือ
ในเรื่องนี้ระหว่างกันแต่ประการใด เพราะยังไม่มีความสัมพันธ์สมคุณเคยกันที่จะขอร้องกัน

ในเรื่องนี้ และแม่วานองภรรยาจะมีเงินน้อยกว่าแต่ก็เพียงพอที่จับจ่ายใช้สอยให้ตัวเอง

(๓) การดูแลเด็ก น้องภรรยาจะช่วยเหลือเรื่องการสอนหนังสือแก่หลาน ตลอดจนทำความสะอาดเปลเด็กให้แก่หลาน (โดยเฉพาะหลานชาย) เรื่องการสอนเทคนิควิชาชีพด้านการกีฬาให้

(๔) การรักษาพยาบาล ยังไม่ปรากฏเรื่องความช่วยเหลือในด้านนี้ เพราะมักจะเป็นฝ่ายดูแลตัวเองซึ่งกันและกัน หรือเมื่อคนใดคนหนึ่งป่วยเจ็บก็จะเป็นหน้าที่ของญาติคนอื่นมากกว่า

(๕) การให้คำแนะนำปรึกษา พี่ชายสามารถให้คำแนะนำแก่น้องภรรยาในเรื่องวิธีการติดคองานกับบุคคลภายนอก และพี่ชายก็จะปรึกษาหารือกับน้องภรรยาในเรื่องภูมิปัญญาของบุตรคนใดเมื่อเห็นว่าน้องภรรยาจะสามารถให้ความคิดเห็นเรื่องนี้ ไม่ว่าจะตรงกันหรือแย้งกับความนึกคิดของตนก็ตาม

๓.๒ ระดับบุตรของหัวหน้าครัวเรือน (พี่น้องชายสะใภ้-สามี-ภรรยา-พี่น้องสามีภรรยา, พี่ชาย-น้องสะใภ้)

พบในครัวเรือนที่ ๘ และครัวเรือนที่ ๙ อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพี่ชายกับน้องชายของสาวภรรยา (ครัวเรือนที่ ๘) พี่น้องชายสะใภ้กับพี่น้องชายหญิงของสามีภรรยา และพี่ชายกับน้องสะใภ้ (ครัวเรือนที่ ๘)

อายุ

(๑) การเคารพเชือฟัง หากความสัมพันธ์ระหว่างพี่ชาย (อายุ ๓๒ ปี) กับน้องภรรยา (อายุ ๒๒ - ๒๘ ปี) มีอยู่อย่างใกล้ชิดกันมาโดยตลอด มีการไหวพริบกันอยู่เสมอ แม่น้องภรรยาถึงวางตัวเป็นผู้นอนอาวูโสกว่าและมีความเกรงใจและเห็นความสำคัญของการเอื้อเฟื้อของพี่สาว ทำให้มีความเกรงใจพี่ชายด้วยเช่นกัน เมื่อพี่ชายตั้งเตื่อนน้องภรรยาด้วยความหวังดี น้องภรรยาก็เชือฟังด้วยดี แต่ปกติแล้วการตั้งเตื่อนของพี่ชายอยู่ในวงแคบ เพราะไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของน้องภรรยา โดยเฉพาะเรื่องการคบเพื่อน และไม่ต้องการให้เกิดความกินแหนงแคลงใจกันกับน้องภรรยา

การที่พี่ชายรู้จักวางตัว ไม่เคยปฏิเสธการขอความช่วยเหลือจากน้องภรรยาเลย ทำให้ลักษณะการเคารพเชื่อฟังของน้องภรรยาที่มีต่อพี่ชายมีอยู่อย่างเสมอคนเสมอปลาย และมีความเกรงใจมากกว่า (คร่าวเรือนที่ ๔) หากพี่ชายซึ่งเป็นคนเคร่งขรึมและไม่ชอบการเยาะแหยะหยอกล้อระหว่างพี่น้อง แมว่าการพูดคุยกันจะเข้ากันได้ ความสัมพันธ์ระหว่างพี่ชาย (อายุ ๓๔ ปี) กับน้องภรรยา (อายุ ๒๐ - ๓๐ ปี) ก็ไม่ค่อยสนิทสนมกัน พี่ชายก็ไม่ต้องการเข้าไปมีบทบาทใด ๆ ในการตั้งแต่อน้องภรรยา แต่ในลักษณะการแสดงความคิดเห็น น้องภรรยามิได้โต้แย้ง ยอมรับฟังความคิดเห็นของพี่ชาย หากน้องภรรยา มาขอคำแนะนำบางโอกาสก็มีใ้ค้หมายความว่าจะปฏิบัติตามพี่ชายเสมอไป เพียงแต่รับฟังแนวความคิดการจะกระทำตามหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับตัวเขาเอง (คร่าวเรือนที่ ๕)

สำหรับพี่ชาย-น้องสะใภ้กับพี่น้องสามีนั่น น้องสะใภ้ (อายุ ๓๔ ปี) มีความเคารพเชื่อฟังและยำเกรงพี่สามี (อายุ ๓๔ ปี) มากเพราะเห็นว่าพี่สามีเป็นผู้ช่วยเหลือดูแลบุตรให้ตน น้องสะใภ้ไม่กล้าขัดแย้งความคิดเห็นหรือคำสั่งของพี่สามีแต่อย่างใด แต่กับน้องสามี (อายุ ๒๐ - ๒๕ ปี) ในฐานะพี่สะใภ้ ซึ่งพ่อผู้แม่ผู้คาดหวังให้อยู่ในโอวาท พี่สะใภ้ไม่กล้าคัดค้านน้องสามีเท่าใดนัก และน้องสามีก็ให้ความเกรงใจพี่สะใภ้เพียงอย่างเดียว มิได้เชื่อฟังหรือเห็นว่าต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพี่สะใภ้แต่อย่างใด และน้องสามีก็มีใ้ค้ทำตัวให้เป็นที่ยกย่องของพี่สะใภ้ใด ๆ คว้ย (คร่าวเรือนที่ ๕)

ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างพี่ชาย (อายุ ๓๔ ปี) กับน้องสะใภ้ (อายุ ๓๔ ปี) จะ เป็นความสัมพันธ์อันดี โดยทางฝ่ายทางสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน น้องสะใภ้มักพูดจาขอรับฟังความเห็นจากพี่ชายอยู่เสมอ เพื่อเป็นการนำเอาแนวความคิดเห็นของตน โดยเฉพาะในเรื่องของหน้าที่การงาน (คร่าวเรือนที่ ๕)

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ พี่ชายจะถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องให้ความเอื้อเฟื้อเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่น้องภรรยา เมื่อมีโอกาสและเมื่อปฏิบัติแล้วถือว่าเป็นความรับผิดชอบต่อตนคว้ย เช่น การรับ-ส่งน้องภรรยาในยามค่ำคืน น้องภรรยาจะช่วยเหลือตอบแทนพี่ชายด้วยการช่วยเหลือดูแลหลานและทำความสะอาดบ้านให้ในกรณีที่พี่สาวเจ็บป่วย (คร่าวเรือนที่ ๔) แต่ถาพี่ชายกับน้องภรรยาไม่สนิทสนมกันก็ไม่มีความสัมพันธ์ที่จะ

ต้องรับผิดชอบต่อกันเท่าใดนัก อาจจะเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันตามโอกาส เช่น ช่วยซ่อมแซมบ้านของน้องภรรยา น้องภรรยาจะรับผิดชอบเรื่องช่วยเหลือหลานให้พี่ชายบางโอกาส (คร่าวเรื่องที่ ๕)

กรณีของพี่สะใภ้กับน้องภรยานั้น พี่สะใภ้จะสนใจการช่วยเหลือเอื้อเพื่อแก่งานของสามีด้วยการทำความสะอาดห้องให้ ส่วนใหญ่แล้วพี่สะใภ้จะรับหน้าที่เรื่องนี้มากกว่า ความช่วยเหลือดูแลหลานที่น้องภรรยาจะทิ้งเอื้อเพื่อให้บางครั้งบางคราวเท่านั้น เพราะไม่ค่อยอยู่บ้าน แต่กรณีของน้องสะใภ้กับพี่สามี พี่สามีช่วยดูแลหลานอย่างดีที่สุด และถือว่าเป็นพันธะที่ต้องรับผิดชอบด้วย เพราะมีความผูกพันลึกซึ้งกับหลานมาก น้องสะใภ้จะช่วยเหลืองานบ้านของพี่สามีมากที่สุดเท่าที่จะช่วยเหลือได้ โดยเฉพาะในวันหยุดประจำสัปดาห์ (คร่าวเรื่องที่ ๕) แคร่ระหว่างพี่ชายกับน้องสะใภ้ไม่ถือว่ามีความรับผิดชอบต่อกันเป็นส่วนตัว เพียงแต่ยอมรับว่ามีหน้าที่ช่วยเหลือกันตามโอกาส ปกติแล้วพี่ชายจะเป็นฝ่ายกระทำมากกว่าของน้องสะใภ้ เช่น การแนะนำเรื่องการปฏิบัติตนต่อสามีเมื่อเกิดกินแหว่งแกล้งใจกันในเรื่องส่วนตัว และน้องสะใภ้จะเป็นคนกลางให้กับพี่ชายในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับน้องสามีหรือน้องภรรยา (คร่าวเรื่องที่ ๕)

การศึกษา พี่ชายซึ่งมีการศึกษา (ระดับอาชีวศึกษา) คอยกวนน้องภรรยา (ระดับอุดมศึกษา) นั้น เมื่อการวางตัวของพี่ชายเป็นที่ยอมรับนับถือของน้องภรรยา ความรู้สึกในเรื่องความแตกต่างทางการศึกษาจะไม่มีควยกันทั้งสองฝ่าย เพราะน้องภรรายังมิได้มองคุณค่าทางการศึกษาว่าเป็นสิ่งสำคัญ ในเรื่องการสร้างสรรความเข้าใจอันดีต่อกัน (คร่าวเรื่องที่ ๕) หากพี่ชายได้รับการศึกษาในระดับเดียวกันกับน้องภรรยา (ระดับมัธยมศึกษา) หรือในระดับต่ำกว่าของน้องภรรยา (ระดับอุดมศึกษา) ยิ่งความสัมพันธ์ยังไม่มีความผูกพันฉันท์ญาติอย่างลึกซึ้งแล้ว พี่ชายจะคำนึงถึงระดับการศึกษาของคนมากที่สุด ไม่กล้าให้ความเห็นใด ๆ ในเรื่องนี้หากไม่ได้รับคำร้องขอจากน้องภรรยา (คร่าวเรื่องที่ ๕) สำหรับผู้เป็นสะใภ้ นั้น เมื่อมีการศึกษาคือยกวา (ระดับประถมศึกษา) น้องภรรยา (ระดับอุดมศึกษา) จึงมีความเจียมตัวทางการศึกษามาก ไม่เคย

แสดงความคิดเห็นใด ๆ ในเรื่องนี้เลย เพราะทราบว่าไม่มีคนใครสนใจความคิดเห็น
 ของตน แต่จะออกความคิดเห็นเรื่องนี้กับพี่สามี่ ที่มีการศึกษาในระดับเดียวกัน (คร้ว-
 เรือนที่ ๘) แต่ระหว่างน้องสะโลกกับพี่เซย ซึ่งพี่เซยมีการศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา)
 สูงกว่าน้องสะโลก (ระดับประถมศึกษา) พี่เซยจะเป็นฝ่ายเสนอแนะเรื่องแนวทางการ
 ศึกษาของบุตรให้แก่ของสะโลก โดยที่น้องสะโลกได้รับเอาอิทธิพลทางความคิดของพี่เซย
 มากที่สุดในบรรดาญาติด้วยกัน (คร้วเรือนที่ ๘)

อาชีพ

(๑) รายได้ การที่พี่เซยมีรายได้ (ประมาณ ๓,๐๐๐ บาท) มาก
 กว่าน้องภรรยา (ประมาณ ๒,๐๐๐ บาท) เพราะมีอาชีพต่างกัน (รับจ้างในธุรกิจเอก-
 ซน, รับราชการ) น้องภรรยาจึงยอมรับความสามารถของพี่เซย แต่ไม่ได้รับกวนเรื่อง
 การเงินกับพี่เซยแต่อย่างใด เพราะแต่ละคนสามารถรับผิดชอบตัวเองได้ แม่น้อง
 ภรรยาคนที่ยังไม่มีรายได้ก็เช่นกัน (คร้วเรือนที่ ๘) กรณีที่พี่เซยแม่จะมีรายได้ (ประมาณ
 ๒,๒๐๐ บาท) มากกว่าน้องภรรยา (ประมาณ ๑,๕๐๐ - ๒,๐๐๐ บาท) แม่น้องภรรยา
 มิได้แสดงความชื่นชมในความสามารถของพี่เซยอย่างเปิดเผย ทั้งนี้ เพราะน้องภรรยา
 มีความคิดว่า แม่นตนเองจะมีรายได้น้อยแต่มีหลักทรัพย์ที่คาดว่าจะ เป็นมรดกตกทอดจากบิดา
 มารดาที่สามารถทำประโยชน์เป็นเงินจำนวนมากได้ พี่เซยเองก็ไม่อาจแสดงความสำคัญ
 ของตนในเรื่องนี้ได้ เพราะไม่มีบทบาทใด ๆ ในเรื่องเศรษฐกิจของคร้วเรือน รับผิดชอบ
 เรื่องของบุตรและภรรยาเท่านั้น (คร้วเรือนที่ ๘) สำหรับผู้เป็นสะโลก (อาชีพรับราชการ
 ทหาร) นั้น แม่วาพี่สามี่จะไม่มีอาชีพที่ทำรายได้แต่อย่างใด ในขณะที่น้องสะโลกมีราย
 ได้ของตัวเอง (ประมาณ ๘๐๐ บาท) แต่เนื่องจากพี่สามี่มีความสำคัญมากในความคิด
 เห็นของน้องสะโลก ที่ว่าเป็นผู้ที่ได้รับความรักใคร่อย่างมากจากหัวหน้าคร้วเรือนด้วย
 น้องสะโลกจึงทราบว่า รายได้ของคนไม่มีความหมายใด ๆ กับพี่สามี่เลย เพราะใน
 เรื่องการเงินไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับ และฐานะทางการเงินของพี่สามี่ยอมดื่กกว่าน้องสะโลก
 เพราะเป็นบุตรของครอบครัวคหบดี (คร้วเรือนที่ ๘) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้องสามีนั่น

เนื่องจากน้องสามมี (อาชีพรับจ้างในธุรกิจการโรงแรม) มีรายไ้มากกว่าคน (ประมาณ ๒,๐๐๐ บาท) พี่สะใภ้จึงยอมรับความสามารถของน้องสามมี แต่ทั้งคู่มิได้มีบทบาทใด ๆ ในการช่วยเหลือเศรษฐกิจของครัวเรือน พี่สะใภ้ยังเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่หาหารายได้เพื่อใช้สอยส่วนครัวและแบ่งใหญ่ครอบครัวสม่ำเสมอ แมวจะมีรายได้น้อยกว่าน้องสามมีซึ่งใช้จ่ายเฉพาะส่วนตัวหรืออาจจะให้แก่น้องซึ่งยังไม่มีรายได้ใช้สอยบ้างเล็กน้อยเฉพาะบางโอกาส (ครัวเรือนที่ ๕) เมื่อพี่เชย (อาชีพครูโรงเรียนราษฎร) มีรายได้ (ประมาณ ๒,๒๐๐ บาท) มากกว่าน้องสะใภ้ (ประมาณ ๘๐๐ บาท) แมวจะไม่เคยมีการรบกวนเรื่องการเงินซึ่งกันและกัน แต่การที่มีความเข้าใจอันดีต่อกัน น้องสะใภ้จะยอมรับความมีบทบาทของพี่เชยอย่างเปิดเผยและจริงใจ (ครัวเรือนที่ ๕)

(๒) การทำงาน แมวตำแหน่งที่ทางการงานของพี่เชยกับน้องภรรยาจะอยู่ในระดับเดียวกัน แต่เนื่องจากพี่เชยประกอบอาชีพ (รับจ้างในธุรกิจเอกชน) ที่รู้จักคนภายนอกมากกว่าน้องภรรยา (อาชีพรับราชการ) น้องภรรยาก็ยังมีความมั่นใจว่าพี่เชยจะประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานได้เร็วกว่าตน เพราะมีประสบการณ์ในการทำงานมานานแล้ว (ครัวเรือนที่ ๕) ส่วนกรณีพี่เชยแม่จะมีรายไ้มากกว่าน้องภรรยา และตำแหน่งการงานสูงกว่า แต่ในวงการทำงานของน้องภรรยามีความกว้างขวางในวงสมาคมและมีความมั่นคงกว่า (ครัวเรือนที่ ๕) ส่วนพี่หรือน้องสะใภ้ นั้นแม่อาชีพจะมั่นคง (รับราชการทหาร) แต่อยู่ในวงราชการแคบ ๆ และเป็นเพียงข้าราชการชั้นผู้น้อย ผิดกับน้องภรรยาซึ่งมีโอกาสแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานได้รวดเร็วตามผลงาน แต่ไม่อาจเทียบกับพี่สามมีได้เนื่องจากอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีอาชีพที่มีรายได้ของตัวเอง (ครัวเรือนที่ ๕) แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเชยกับสะใภ้ พี่เชยมีอาชีพ (รับจ้าง) ที่มีตำแหน่งสูงกว่าน้องสะใภ้ (รับราชการทหาร) คือยังอยู่ในระดับหัวหน้างานแมวจะเป็นสายงานย่อยก็ตาม ในขณะที่น้องสะใภ้ไม่มีโอกาสเช่นนั้น (ครัวเรือนที่ ๕)

(๓) การเลื่อนชั้นทางสังคม กรณีที่พี่เชยไม่ชอบงานด้านกิจกรรมทางสังคมเช่นเดียวกับน้องภรรยา การรู้จักคนวงนอกก็มีเพียงตามโอกาสที่จำเป็นเท่านั้น

การเข้าสมาคมบ่อยครั้งมักจะกระทำระหว่างเพื่อนร่วมงานเท่านั้น เมื่อพูดถึงขอบเขตของงานแล้ว พี่เขยจะมีโอกาสมากกว่า (ครัวเรือนที่ ๘) สำหรับพี่เขยที่ไม่ชอบการสมาคมกับคนหมู่มากแล้วทั้ง ๆ ที่มีโอกาสบ่อยครั้ง การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมจึงค่อย ๆ เปลี่ยนไปอย่างช้า ๆ นึกถึงน้องภรรยา ที่เขารวมกิจกรรมทางสังคมมากครั้งกว่า ย่อมมีโอกาสปรับปรุงตนเองอยู่เรื่อย ๆ (ครัวเรือนที่ ๘) ส่วนพี่หรือน้องสะโกล ไม่มีโอกาสเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงการเข้าสมาคมกับคนวงนอกมากนัก เพราะไม่ค่อยมีโอกาสหรือแทบจะไม่มีเลย ส่วนใหญ่จะเป็นการคบค้าสมาคมกับคนในระคับเดียวกันแถวละแวกบ้าน ในขณะที่เกี่ยวกับพี่หรือน้องสามีซึ่งเป็นฝ่ายแรก ก็เป็นแบบเดียวกันกับน้องสะโกล ส่วนน้องสามีชอบการสมาคมมาก เพราะมีโอกาสในหน้าที่การงานมากกว่า ทั้งพี่ตัวและพี่สะโกลก็ยอมรับความสามารถของน้องสามี ที่รู้จักกับผู้อื่นได้ง่ายเช่นเดียวกับเพื่อนในเขตละแวกบ้าน (ครัวเรือนที่ ๘) ระหว่างพี่เขยกับน้องสะโกล พี่เขยมีโอกาสมากกว่า ทั้งโดยงานอาชีพและตำแหน่งการงานในขณะที่น้องสะโกลมีคุณสมบัติค่อยกว่าทั้งหมด (ครัวเรือนที่ ๘)

ความร่วมมือกันและการบริการทาง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ พี่เขยจะเป็นฝ่ายให้น้องภรรยามากกว่า และเป็นของเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น หนังสือ (ครัวเรือนที่ ๘) หรืออาจจะเป็นของใช้ที่จำเป็นที่นาน ๆ ครั้งจะมอบให้ โดยไม่คำนึงถึงโอกาสสำคัญ น้องภรรยาจะมอบให้พี่เขยตอบแทนเป็นครั้งคราว เช่น เสื้อผ้า (ครัวเรือนที่ ๘) ส่วนน้องสะโกลจะเป็นฝ่ายให้ของจำพวกเสื้อผ้าให้กับพี่น้องสามี แต่มักเป็นการให้เมื่อถึงเทศกาลสำคัญ เช่น ตรุษสงกรานต์ ปีใหม่ (ครัวเรือนที่ ๘) ส่วนพี่เขยกับน้องสะโกลนั้นจะให้กันเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฝากซื้ออาหารหรือผลไม้จากนอกบ้าน (ครัวเรือนที่ ๘)

(๒) ความช่วยเหลือกันในรูปแบบของการให้เงิน ปกติแล้วไม่มีการรบกวนเรื่องเงินทองต่อกันแต่อย่างใด ทั้งระหว่างพี่เขยกับน้องภรรยา (ครัวเรือนที่ ๘) หรือระหว่างพี่น้องสะโกลกับพี่น้องของสามีภรรยา ตลอดจนระหว่างพี่เขยและน้อง

สะโก (ครัวเรือนที่ ๔)

(๓) การเลี้ยงดูเด็ก ผู้อาวุโสกว่า คือ น้องภรรยาจะช่วยพี่ชาย หรือพี่สะโก ดูแลหลานได้ในบางโอกาส (คู่หัวขออายุ ขอ ๒)

(๔) การรักษาพยาบาล พี่ชายจะช่วยเหลือน้องภรรยาได้ด้วยการ พาไปหาแพทย์เท่านั้น ส่วนน้องภรรยาจะเอื้อเพื่อหาซื้อหยูกยาให้พี่ชาย เมื่อทราบว่า การเจ็บไข้โดยป่วยของพี่ชาย (ครัวเรือนที่ ๔) แต่การที่พี่ชายผูกพันกับภรรยาของเขา มากกว่า การดูแลเอาใจใส่สุขภาพโรคร้ายไข้เจ็บจึงเป็นของภรรยาของเขาโดยที่น้อง ภรรยา หรือน้องสะโกไม่เคยช่วยเหลือหรือให้บริการเรื่องนี้ แต่กรณีของพี่สะโกกับน้อง ภรณานั้น พี่สะโกสามารถเอื้อเพื่อเรื่องหยูกยาให้กับน้องสามีโดยไม่ต้องรอกการเอื้อ ปากขอรองจากน้องสามี ขณะเดียวกันน้องภรรยาจะช่วยเหลือพี่สะโกเมื่อได้รับการขอ รอง เช่น พาไปหาแพทย์ หรือไปบริการรักษาที่โรงพยาบาล (ครัวเรือนที่ ๔)

(๕) การให้คำแนะนำปรึกษา พี่ชายจะเป็นฝ่ายให้คำแนะนำแก่น้อง ภรรยาทุกครั้งพี่น้องภรรยาปรึกษาคอย เช่น ระบบการทำงาน การวางตัวกับผู้มีบังคับ บัญชาและเพื่อนร่วมงาน (ครัวเรือนที่ ๔) แต่ตาน้องภรรยาสามารถตัดสินใจเองใน เรื่องส่วนตัวของตนแล้วก็ไม่ต้องการปรึกษาหารือกับพี่ชาย หรือกับพี่สะโก แต่ของ สะโกซึ่งพูดคุยกับพี่ชายเสมอ ๆ ก็มีโอกาสดายทอดความคิดเห็นซึ่งกันและกัน น้องสะโก จะเป็นผู้รับเอาคำแนะนำจากพี่ชายบ่อยครั้ง โดยเฉพาะเรื่องส่วนตัวของตน (ครัว เรือนที่ ๔)

๓.๓ ระดับหลานของหัวหน้าครัวเรือน (พี่น้องชายสะโก พี่น้องสามีภรรยา)

พบในครัวเรือนที่ ๖ อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพี่สะโกกับน้องชาย และน้องสาวสามี

อายุ

(๑) การเคารพเชือฟัง เนื่องจากพี่สะโก (อายุ ๑๔ ปี) ได้เข้า เป็นสมาชิกใหม่ของครอบครัวโดยไม่ไคยงานการสมรสที่ถูกคองตามกฎหมายและประเพณี

และญาติผู้ใหญ่ไม่มีใครมีส่วนรับรู้การสมรสนั้นก่อน น้องสามมี (อายุ ๑๕ - ๑๘ ปี) ก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากมารดาเสมอ ๆ ในเรื่องของพี่สะใภ้คนนี้ เมื่อน้องสามมีเองก็ยังไม่เคารพเชื่อฟังพี่ชายเหมือนพี่น้องของครอบครัวอื่น และไม่มีความสัมพันธ์สมกับพี่ของตนมากกว่าที่ควรจะเป็น เมื่อน้องสามมีก็ไม่ต้องการให้พี่สะใภ้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับตน พี่สะใภ้เองก็ไม่ออกปากคัดค้านหรือออกความเห็นใด ๆ เพราะทราบดีว่าไม่มีใครยอมรับความคิดเห็นของตน

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ พี่สะใภ้มีหน้าที่ดูแลบ้านและทำงานบ้านช่วยเป็นธุระเรื่องเสื่อผืนของน้องสามมีด้วย ในขณะที่น้องสามมีจะทำงานบ้านบางอย่างเฉพาะวันหยุดเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะน้องสามมีกำลังศึกษาอยู่จึงต้องเอาใจใส่เรื่องการเรียน แต่การช่วยเหลืองานบ้านของน้องสามมีนั้นเป็นเพราะได้รับมอบหมายจากมารดา หรือจากนายชายควย พี่สะใภ้สามารถช่วยเหลือน้องสามมีตามโอกาสโดยที่ยังมิได้รับการขอร้องจากน้องสามมีเลย เช่น การจัดห้อง

การศึกษา น้องสามมียังศึกษาอยู่ทั้งในระดับเตรียมอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา แม้ว่าพี่สะใภ้จะมีการศึกษาที่เท่าเทียมกับน้องสามมี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นเตรียมอุดมศึกษา แต่พี่สะใภ้ได้มีบทบาทใด ๆ เกี่ยวกับการเล่าเรียนของน้องสามมี เพราะน้องสามมีทุกคนถือว่าตนจะต้องมีการศึกษาที่สูงกว่าพี่สะใภ้แน่นอน เพราะได้ตั้งเป้าหมายการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทุกคน ปัญหาเรื่องการเรียนของน้องสามมีจะปรึกษากันเอง โดยมีใครขอร้องให้พี่สะใภ้มีส่วนร่วมพิจารณาตัดสินใจใด ๆ

อาชีพ เนื่องจากทั้งพี่สะใภ้และน้องสามมีไม่มีใครมีอาชีพใด ๆ เพราะพี่สะใภ้ก็เป็นแม่บ้าน และน้องสามมีก็กำลังศึกษาเพียงอย่างเดียว ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงไม่มีบทบาทใด ๆ ทางเศรษฐกิจที่จะหาเลี้ยงตัวเองหรือครอบครัว และสถานภาพทางสังคมนั้น เมื่อน้องสามมีมีโอกาสเข้าศึกษาก็พบปะเพื่อนฝูงมากหน้าหลายตา และมีโอกาสเที่ยวเตร่นอกบ้าน ในขณะที่พี่สะใภ้ของคุญแลบ้าน การเขารวมวงสมาคมที่โรงเรียนมีโอกาสดำรงกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนก็ทำให้

น้องสามมีใครรู้จักเพื่อนมากขึ้น แต่ความเป็นอยู่ทั้งของน้องสามมีและพี่สะใภ้ในสายตาของคนภายนอก เขตละแวกบ้านก็อยู่ในระดับเดียวกัน แต่ความเป็นจริงแล้วน้องสามมียังมีความสะดวกสบายมากกว่าพี่สะใภ้ซึ่งเขามาอยู่ใหม่

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือกัน ในรูปของการให้สิ่งของ ทั้งพี่สะใภ้และน้องสามมีแทบจะไม่ใคร่เอื้อเฟื้อเรื่องให้สิ่งของซึ่งกันและกันเลย ปกติแล้วพี่สะใภ้จะเป็นฝ่ายเอื้อเฟื้อของเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ผลไม้ ขนม ให้แก่น้องสามมี น้องสามมีที่ตอบแทนพี่สะใภ้ในลักษณะเดียวกัน จะเป็นน้องชายมากกว่าน้องสาว

(๒) ความช่วยเหลือ ในรูปของการให้เงิน ไม่มีการเอื้อเฟื้อใด ๆ เพราะต่างฝ่ายต่างไม่มีรายได้อะไรของตัวเอง หากพี่สะใภ้มีเงินใช้สอยก็จะเอื้อเฟื้อแก่น้องสามมีในรูปของสิ่งของมิใช่การเงินโดยตรง

(๓) การเลี้ยงดูเด็ก ไม่มีการช่วยเหลือใด ๆ จากน้องสามมีเพราะพี่สะใภ้ยังไม่บุตร

(๔) การรักษาพยาบาล พี่สะใภ้เป็นฝ่ายเอื้อเฟื้อแก่น้องสามมีแทบทุกครั้ง โดยช่วยดูแล เรื่อง อาหารการกิน ยาแก้ไข้ เป็นต้น

(๕) การให้คำแนะนำปรึกษา พี่สะใภ้จะเป็นฝ่ายแนะนำน้องสามมีใดอย่างเดียว คือเรื่องการระวังสุขภาพโรคภัยไข้เจ็บ แต่การที่น้องสามมีจะเชื่อฟังหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับเหตุผลของแต่ละคน

๔. บุ๋ยาคายายของสามมี-ภรรยา-หลานชายสะใภ้ (พบเพียงความสัมพันธ์ระหว่างตายายของสามมี-หลานสะใภ้ ในครัวเรือนที่ ๖)

อายุ

(๑) การเคารพเชื่อฟัง หลานสะใภ้ (อายุ ๑๘ ปี) เมื่อเข้ามา

อยู่รวมบ้านเดียวกันกับตายายของสามี และได้รับความเอื้อเฟื้อกรุณาจากตายายของสามี (อายุ ๖๖ ปี และ ๖๓ ปี) มากที่สุดในบรรดาญาติของสามี ตายายของสามีมีความสงสารหลานสะใภ้ที่อยู่แล้ว ที่ไม่ค่อยได้รับการต้อนรับที่ดีพอ จึงได้สั่งสอนแนะนำการปฏิบัติตัวต่อญาติทุกคนในครัวเรือน และหลานสะใภ้ก็เชื่อฟังเป็นอย่างดี หลานสะใภ้มีความเกรงใจตายายของสามีมากที่สุด และเห็นว่ามีเพียงบุคคลทั้งสองเท่านั้นที่สามารถพึ่งพาได้ทุก ๆ เรื่อง และจะเป็นคนกลางให้แกคนในการติดต่อกำความเข้าใจอันดีกับญาติคนอื่น ๆ โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนและแม่สามี

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ หลานสะใภ้ทำงานบ้านดูแลบ้านร่วมกับตายายของสามี โดยเฉพาะยายของสามี ตายายของสามีมีส่วนทำให้หลานสะใภ้เริ่มกลายเป็นผู้ที่มีความสำคัญอยู่บางในการช่วยเหลืองานบ้าน การที่หลานสะใภ้ต้องปฏิบัติตัวเช่นนี้ ก็เป็นเพราะเห็นว่าเมื่อตนเองต้องมาอาศัยอยู่จึงต้องช่วยเหลืองานบ้านตอบแทน และยายของสามีก็สั่งสอนเช่นนี้ด้วย แต่ด้วยเหตุที่หลานสะใภ้ไม่เคยกับงานบ้านทุกอย่าง บางอย่างจึงทำได้ไม่ดีพอเมื่อได้รับการตำหนิจากแม่สามี ตายายของสามีจะเป็นผู้กล่าวแทน

อาชีพ เนื่องจากทั้งตายายของสามีและหลานสะใภ้ ไม่มีอาชีพใด ๆ จึงไม่มีรายได้ของตัวเอง ส่วนหลานสะใภ้ก็ต้องการ ออกหางานทำ เพราะไม่ต้องการอยู่กับบ้านอย่างเดียว ต้องการมีรายได้เพื่อใช้จ่ายส่วนตัวไม่ต้องพึ่งเงินที่สามีจะแบ่งให้ แต่เพราะหัวหน้าครัวเรือนไม่เห็นด้วย จึงต้องระงับความคิดนี้เสียก่อน เมื่อต้องดูแลบ้านและทำงานบ้านซึ่งเป็นเรื่องจุกจิก โอกาสที่จะออกไปพบปะเพื่อนฝูงหรือเที่ยวเตร่นอกบ้านก็ไม่มี อีกทั้งเงินทองก็ไม่ค่อยพอใช้จ่ายส่วนตัว หลานสะใภ้จึงกลายเป็นผู้ใกล้ชิดกับตายายของสามีมากกว่าหลานจริง ๆ เพราะไม่เคยขัดใจตายายของสามีเลย

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

- (๑) ความช่วยเหลือในรูปของการให้สิ่งของ ตายายของสามีจะเป็นฝ่ายให้หลานสะโกด้วยความเอื้อเพื่อเอง หรือเมื่อทราบว่าหลานสะโกอยากได้ เช่น เสื้อผ้า และของใช้ส่วนตัวอื่น ๆ
- (๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน ตายายของสามีเป็นผู้เอื้อเพื่อแก่หลานสะโก ทั้งให้เองและเมื่อหลานขอยืมเป็นครั้งคราว แต่การให้เงินของตายายของสามีไม่เคยบอกญาติคนอื่นให้ทราบเพราะเกรงว่าหลานสะโกจะถูกตำหนิ
- (๓) การรักษาพยาบาล จะเอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างตายายของสามี และหลานสะโก เพราะเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเจ็บป่วย อีกฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้สนใจเรื่องสุขภาพโรคร้ายไข้เจ็บเสมอ ๆ
- (๔) การให้คำแนะนำปรึกษา ตายายของสามีเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่หลานสะโกทุก ๆ เรื่อง แม้แต่เรื่องส่วนตัวของหลานสะโกเอง เช่น แนะนำการปฏิบัติตนเมื่อมีเรื่องขัดแย้งที่แสดงออกอย่างเปิดเผยกับแม่สามี หรือเมื่อเกิดความกินแหนงแคลงใจกับน้องสามี เมื่อเสนอข้อคิดเห็นบางอย่างด้วยความหวังดีแล้วมีปฏิกริยาโต้ตอบที่ค่อนข้างจะไม่สุภาพจากน้องสามี

๕. ลงบ้านอาของสามีภรรยา-หลานชาย-สะโก, ลงบ้านอาชายสะโก-หลานของสามีภรรยา

เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลุงชายกับหลานของภรรยา น้าสะโกกับหลานของสามี (ครัวเรือนที่ ๕) และน้าของสามี-หลานสะโก (ครัวเรือนที่ ๖)

๕.๑ ระดับหัวหน้าครัวเรือน (เป็นความสัมพันธ์ระหว่างน้าชายและน้าสาวของสามีกับหลานสะโก พบในครัวเรือนที่ ๖)

อายุ

(๑) การเคารพเชือฟัง หลานสะโก (อายุ ๑๕ ปี) ให้ความเคารพ

เชื้อหังนำของสามี (อายุ ๓๐ ปี และ ๒๕ ปี) เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกับนำชายของสามีซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน ความรู้สึกของหลานสะโกที่แสดงออกนอกหน้าของสามีมีความจริงใจมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการตกเดือนของนำของสามีโชเหตุผลมากกว่าอารมณ์ และเป็นการพูดโดยตรงกับหลานสะโกเลยมิได้อาศัยไหวหวานผู้ใด แต่ความสนิทสนมยังวางตัวค่อนข้างเห็นทาง และไม่คอยมีโอกาสดูจากปราศรัยบ่อยนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนำชาย หลานสะโกมีความเกรงกลัวนำชายคนนั้นมากกว่านางสาว เพราะเห็นว่าเป็นคนสำคัญที่สุดในครัวเรือนที่ทุกคนในบ้านให้ความเกรงใจมากที่สุด แม่แต่แม่ของสามี

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ นำของสามีซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนรับผิดชอบเรื่องรายจ่ายในครัวเรือนทุกอย่าง ส่วนนางสาวของสามีนั้นก็รับผิดชอบเฉพาะรายจ่ายส่วนตัวของตนเอง และงานบ้านบางเล็กน้อย ซึ่งเป็นงานบ้านที่ไม่ใคร่บกรวน หลานสะโกแต่ประการใด หลานสะโกรับผิดชอบงานบ้าน เป็นผู้ช่วยเหลือค้ายายของสามีตั้งแต่โตกลาวมาแล้ว

อาชีพ

(๑) รายได้ นำของสามีมีรายได้ของตัวเอง (ประมาณ ๔๐๐๐ บาท และ ๓๐๐ บาท) นำชายนั้นมีอาชีพที่มั่นคงกว่านางสาว คืออยู่ในวงการธุรกิจการธนาคาร ขณะที่นางสาวเป็นเพียงช่างเย็บผ้ามีรายได้น้อยอยู่กับผลงาน หลานสะโกเป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว

(๒) การทำงาน นำชายซึ่งมีรายได้สูงสุดในบรรดาญาติพี่น้องทั้งหมด มีตำแหน่งงานดีกว่านางสาว เพราะประกอบอาชีพที่มีหนทางก้าวหน้ากว่านางสาวนั้นเป็นเพียงลูกจ้างชั้นผู้น้อยเท่านั้น และเงินรายได้นั้นอยู่กับผลงานด้วย แต่อย่างไรก็ตามหลานสะโกซึ่งไม่ใคร่ทำงานจะนำมาเปรียบเทียบกับใครไม่ได้ และหลานสะโกเองก็มองเห็นว่าคุณค่าของตนค้อยกว่านางสาวของสามีด้วยเหตุที่ไม่มีอาชีพที่สามารถหารายได้เอง

(๓) การเลื่อนขั้นทางสังคม นายชายของสามีมีโอกาสเข้าสมาคม: นอกบ้านเสมอ เพราะรู้จักกับเพื่อนร่วมงานที่มีฐานะดีกว่า หรือมีตำแหน่งการงานสูงกว่า แต่ภรรยาของสามีนั้นประกอบอาชีพในวงแคบ รู้จักกับเพื่อนในระดับเดียวกันและไม่ชอบการสมาคมนอกบ้านที่ต้องคอยระมัดระวังสำรวมมรรยาทสังคมจนเกินไป หลานสะใภ้หากมีโอกาสที่จะสมาคมนอกบ้าน ก็ไม่เคยยอมพลาดโอกาส แต่ชีวิตหลังการแต่งงานของหลานสะใภ้อยู่ในวงแคบมาก แพบจะไม่ได้ติดต่อกับคนอื่น ๆ นอกบ้านที่เคยรู้จักสนิทสนมกันเลย สถานภาพทางสังคมนั้นนายชายของสามีจึงอยู่ในฐานะที่แตกต่างกับหลานสะใภ้มาก เพราะมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมบ่อยครั้ง

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือกัน ในรูปของการให้สิ่งของ นายของสามีจะให้หลายสะใภ้ส่วนใหญ่จะเป็นนางสาวซึ่งชื่อของฝากเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป ปรากฏ หรือของใช้ส่วนตัวอื่น ๆ ที่จำเป็น

(๒) ความช่วยเหลือ ในรูปของการให้เงิน นายชายจะเป็นผู้ให้บางโอกาสเมื่อถึงเทศกาลสำคัญ เช่น ปีใหม่

(๓) การรักษาพยาบาล หลานสะใภ้จะเป็นผู้เอาใจใส่สุขภาพโรคภัยไข้เจ็บของนายของสามีเป็นส่วนใหญ่ เมื่อหลานสะใภ้เจ็บป่วยบาง นางสาวของสามีจะเป็นผู้เอื้อเฟื้อจัดหาหยูกยาให้รับประทาน ตลอดจนพาไปหาแพทย์

(๔) การให้คำแนะนำปรึกษา หลานสะใภ้จะขอฟังความเห็นส่วนใหญ่จากนางสาวก่อนจะถึงนายชายของสามี เพราะถ้าเป็นเรื่องที่นางสาวเห็นว่าเป็นเรื่องลำบากที่จะให้คำแนะนำ เช่น การขออนุญาตออกหางานทำของหลานสะใภ้ ก็จะทำให้ไปปรึกษากับนายชายเพื่อฟังความเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอันเด็ดขาดแน่นอน

๕.๒ ระดับหลานของหัวหน้าครัวเรือน (ดูบ้านอาเขาสะใภ้หลานสามี

ภรรยา)

พบในครัวเรือนที่ ๘ อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ลุงเซย-น้ำสะโก กับ หลานสาวของหัวหน้าครัวเรือน

อายุ

เนื่องจากหลานยังอยู่ในวัยเด็กหรือทารก (๔ ขวบ, ๑ ขวบ และ ๒ เดือน) การสังเกตพฤติกรรมหาข้อเท็จจริงของอาศัยคำบอกเล่าจากญาติผู้ใหญ่ ๒ คน แต่เนื่องจากหลาน ๒ คนหลังยังอยู่ในวัยทารกที่เพิ่งหัดจกจำหรือเริ่มเรียนรู้ จึงไม่อาจจะให้ข้อสังเกตใดแน่นอน เพราะต้องอาศัยการพูดคุยที่รู้เรื่องกันก่อน ดังนั้นความสัมพันธ์แบบคู่ จึงมุ่งเฉพาะลุงเซยกับหลานภรรยาเท่านั้น เพราะหลานคนนี้อยู่ในเกณฑ์เรียนชั้นอนุบาล พูดจากรู้เรื่องมากแล้ว

(๑) การเคารพเชิดชว ความสัมพันธ์ระหว่างลุงเซย (อายุ ๓๔ ปี) กับหลานภรรยา (อายุ ๔ ขวบ) มีความสนิทสนมกันดี เพราะหลานสนิทกับป้ามาก จึงทำให้ลุงเซยมีโอกาสใกล้ชิดกับหลานภรรยา ประกอบกับลุงเซยเป็นคนรักเด็กผู้หญิง และหลานก็วานอนสอนงาย จึงทำให้ลุงเซยรักและเอ็นดูมาก

(๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ ลุงเซยมิได้มีหน้าที่ใด ๆ ต่อหลานภรรยา แต่เนื่องจากอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ก็มีโอกาสพบปะกันบ่อยครั้ง เมื่อพาหลานไปเที่ยวเตร่เซตละแวกบ้านในบางครั้ง ลุงเซยก็จะรับผิดชอบระมัดระวังความปลอดภัยและเอาใจใส่หลานอย่างดี

อาชีพ ไม่อาจจะเปรียบเทียบให้เห็นได้ เพราะหลานยังอยู่ในวัยเด็กมาก มีเพียงลุงเซยฝ่ายเดียวที่เป็นผู้ใหญ่มีอาชีพและรายได้ของตัวเอง ดังที่ไต่ถามแล้วในเรื่องของญาติที่เกี่ยวข้องในครัวเรือนของครอบครัวขยาย หัวข้อ สาม/ภรรยา ในระดับบุตรของหัวหน้าครัวเรือน

ความร่วมมือกันและบริการต่าง ๆ

(๑) ความช่วยเหลือกันในรูปของการให้สิ่งของ ลุงเซยจะให้ของ

เล่น ขนบ แกล้งหลอมน้อยครั้ง โดยเฉพาะในวันหยุดประจำสัปดาห์ที่พักนอนอยู่ที่บ้าน

(๒) ความช่วยเหลือในรูปของการให้เงิน ลุงเขยจะให้ต่อเมื่อ หลานขอเป็นจำนวนเงินเล็กน้อยที่ผู้ใหญ่ทิ้งให้แกเด็ก แต่จะไม่บ่อยครั้งเพราะลุงเขย ไม่ต้องการให้หลานมีนิสัยเคยตัว หรือรู้จักค่าของเงินตั้งแต่เด็ก

(๓) การรักษาพยาบาล ลุงเขยจะจัดหายาให้หลานรับประทาน เมื่อหลานเจ็บไข้ได้ป่วย แต่ปกติแล้วจะเป็นหน้าที่ของญาติคนอื่นก่อนจะมาถึงลุงเขย

(๔) การให้คำแนะนำปรึกษา มีเพียงคำสั่งสอนจากลุงเขยเท่านั้น เกี่ยวกับบรรพชาที่ทิศทางสังคมที่ผู้น้อยพึงแสดงต่อผู้ใหญ่ เช่น การไหว้ สวดสัจหรือขอบคุณ ตามโอกาส

สรุป

ความสัมพันธ์ตามบทบาททางญาติที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นการชี้ให้เห็น ความสัมพันธ์ตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยบางปัจจัยมีลักษณะเด่นชัดในความสัมพันธ์บาง คุ แต่ไม่ปรากฏในบางคุ หากเป็นญาติสายโลหิตจะสามารถทราบข้อเท็จจริงได้มากใน ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน แมว่าจะอยู่ต่างชั่วอายุกัน ทั้งนี้เพราะมีความใกล้ชิดกันมากกว่าญาติเกี่ยวข้อง ซึ่งจะทราบรายละเอียดมาก เฉพาะคุของหัวหน้าครัว- เรือน ส่วนญาติอื่น ๆ ซึ่งไม่ค่อยมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้นแล้วการเสาะหาข้อเท็จจริงกระทำไต่ถามที่เดียว ปัจจัยบางอย่างมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น เรื่องอาชีพ การศึกษา และอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ในแง่ความร่วมมือกันระหว่างญาติเกี่ยวข้องนั้นมิได้ถือเป็นพันธะ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดทุกกรณี เช่น ญาติสายโลหิต การปฏิบัติต่อกัน ระหว่างญาตินั้นขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของแต่ละฝ่าย แต่ปกติแล้วผู้มาใหม่ย่อมจะต้อง เป็นฝ่ายเรียนรู่มากขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่ในสถานภาพที่ต่ำกว่า เช่น หลานสะโก บุตรเขย-สะโก หากเข้ามาอยู่ในฐานะเขยใหญ่ โดยพี่น้องของภรรยาให้

ความเคารพเกรงใจ การวางตัวก็ยอมไม่ประสมกับความลำบากเท่าการเข้ามาอยู่
ใหม่โดยที่ไม่ค่อยได้รับการต้อนรับ ด้วยความจริงใจเท่าใดนัก การจะเข้ากันได้ก็ยอม
ขึ้นอยู่กับว่าญาติแต่ละคนมีความกรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมากน้อยเพียงใด การที่เชย-
สะโก จะรู้สึกอบอุ่นใจได้ ก็ต่อเมื่อได้รับการต้อนรับอย่างดีจากสมาชิกในกลุ่มญาติของ
ครอบครัวใหม่นั้นเอง

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ของญาติเกี่ยวดองโดยเฉพาะคู่ของพ่อตาแมยาย
พ่อด้วงแม่ด้วง และเชย - สะโก ผู้ที่จะผูกสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย
ก็คือ บุตรของคู่สมรส ซึ่งอยู่ในฐานะหลานของพ่อตาแมยาย หรือพ่อด้วงแม่ด้วง ยิ่งเมื่อ
หลานสามารถใกล้ชิดกับปู่ตายายมากเพียงใด พ่อด้วงแม่ด้วง หรือพ่อตาแมยาย ก็ยอม
แสดงความเห็นอกเห็นใจ เชย - สะโกมากกว่าแต่ก่อน ทั้งนี้เพราะปู่ตายายที่
เลี้ยงหลานมาย่อมมีความผูกพันทางสายโลหิตอยู่แล้ว และความรู้สึกดังกล่าวจึงสามารถ
เชื่อมโยงมาถึง เชย - สะโกด้วย

ในกรณีที่ไม่ว่าฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิง เข้าไปผูกพันกับญาติในครอบครัวเดิม
มากจนเห็นได้ชัดก็ยอมนำเอาคู่สมรสของตนเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยไม่ว่าจะแยกครัวเรือน
ต่างหาก หรืออยู่ร่วมกับครอบครัวเดิมก็ตาม หากเป็นลักษณะครอบครัวขยาย การเข้า
มาอยู่ร่วมกันหลายคน ความขัดแย้งก็ย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ผิดกับครอบครัวเดี่ยวซึ่ง
มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อย

หากเชยหรือสะโกสามารถอำนวยประโยชน์ให้กับครอบครัวได้อย่างแท้จริง
ยอมได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากครอบครัวใหม่นี้ การปรับตัวของเชย-สะโกจะ
สะดวกขึ้นมากกว่าในระยะแรก ๆ ที่เข้ามาอยู่ใหม่ จะมีอยู่บางในบางเรื่องที่ยังต้อง
ระมัดระวังก็คือการวางตัวอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ปกติแล้วผู้ที่เข้ามาเป็นเชย
หรือสะโก จะเป็นผู้ถูกคาดหวังให้เป็นฝ่ายปรับตัวแทบทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งความ
สามารถที่จะเข้ากันได้ก็กับญาติพี่น้อง ของคู่สมรสของตน ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ
ในวงศ์ญาติเกี่ยวดองจะดีหรือไม่ หรือมีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นมากเพียงไรจึงขึ้นอยู่กับ

กับความอคติของเขยหรือสะใภ้ และรวมถึงความเข้าใจเรื่องปัญหาส่วนตัวของญาติ
 เกี่ยวข้องแต่ละคนอีกด้วย

ญาติเกี่ยวข้องในครอบครัวเกี่ยวและครอบครัวขยาย มีความแตกต่างใน
 เรื่องจำนวนของญาติเกี่ยวข้อง เท่าที่ปรากฏในครอบครัวที่เป็นขอมูล มีดังนี้

ครอบครัวเดี่ยว ลักษณะญาติเกี่ยวข้องในครอบครัวเดี่ยวมีจำนวนน้อย
 เพราะญาติเกี่ยวข้องมักอยู่กันลำพังโดยแยกครัวเรือนต่างหาก เป็นเพียงคู่สามี-ภรรยา
 หากจะเกี่ยวข้องกับญาติคนอื่นก็จะรับอุปการะญาติคนนั้น ญาติผู้มาอาศัยอยู่ย่อมมีความ
 สัมพันธ์กับญาติกับเจ้าของบ้านนั่นเอง เช่น เป็นหลาน เป็นน้อง หรือเป็นมารดา
 ความสัมพันธ์ในวงญาติเกี่ยวข้องจะราบรื่นเพียงใดขึ้นอยู่กับที่การปรับตัวของญาติผู้อาศัย
 ไม่ว่าจะเป็นญาติผู้ใหญ่ หรือญาติผู้น้อยก็ตาม สิ่งหนึ่งที่เป็นข้อสังเกตก็คือ พฤติกรรม
 ของญาติผู้อาศัย ซึ่งถ้าสามารถปรับตัวให้เข้ากับความสะดวกของญาติเกี่ยวข้องทั้ง
 หลายได้ โดยเฉพาะเป็นหัวหน้าครัวเรือน ความสัมพันธ์ดังกล่าวก็ย่อมไม่ไร้เรื่องขัด
 แย้งใด ในทางตรงข้ามหากมีปัญหาเรื่องการอยู่รวมกัน ผู้ที่เข้ามาอยู่ในฐานะผู้
 อาศัยย่อมเป็นฝ่ายที่ถูกคาดหวังให้รู้จักปรับตัวมากขึ้น ส่วนครอบครัวที่คงพึ่งพาญาติ
 วงนอกครัวเรือนไม่ว่าจะเป็นญาติของสามี หรือภรรยาก็ตาม จะทำให้สามีหรือภรรยา
 เข้าไปผูกพันกับญาติฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากขึ้น

ครอบครัวขยาย ในครอบครัวขยายแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ครอบครัว
 ขยายที่บิดามารดาเป็นญาติอาวุโสสูงสุดในครอบครัว และรับผิดชอบภาระทางเศรษฐกิจ
 ของครอบครัว กับครอบครัวขยายที่มีญาติผู้ใหญ่อยู่รวมบ้านเดียวกันที่มีใครเป็นผู้รับผิดชอบ
 สมรรถิของครอบครัวในเรื่องเศรษฐกิจ

ครอบครัวที่บิดามารดาเป็นผู้มีอาวุโสสูงสุดในครอบครัว เป็นผู้รับผิดชอบ
 เรื่องภาระเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง และ
 กลางก็สามารถรับผิดชอบจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นครอบครัวของบุตรสาว-บุตรชาย

และบุตรชาย - บุตรสะโลกี ครอบครัวยุคนี้บุตรชาย - สะโลกีก็ยอมมีความเกรงใจเป็น
 ธรรมดา บิดามารดาในฐานะพ่อตาแม่ยาย หรือพ่อตัวแม่ตัว ย่อมมีอำนาจที่ชาย-สะโลกีให้
 ความเคารพยำเกรงเสมอ และทำให้สถานภาพและความเป็นอยู่ของบุตรสาว และบุตร
 ชายไม่เปลี่ยนแปลงในทางที่ต่ำกว่าเดิมแต่ประการใด ส่วนความสัมพันธ์ทางญาติเกี่ยว
 คองในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับพี่น้อง ชายสะโลกีกับพี่น้องสามีภรรยา หรือระดับลุงป้าอา
 ชายสะโลกีกับหลานของสามีภรรยา ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์พื้นฐานในคู่ของชาย-สะโลกีกับ
 หัวหน้าครัวเรือนและภรรยา หากความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถเข้าใจกันได้ดี โดยเฉพาะ
 เมื่อพ่อตัวแม่ตัว หรือพ่อตาแม่ยาย มีบทบาทรวมถึงบุตรของชาย-สะโลกีด้วย บุตรของ
 ชายสะโลกีก็จะเป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์ของสองฝ่ายให้แน่นแฟ้นได้

ครอบครัวที่มีญาติผู้ใหญ่อยู่รวมบ้านเดียวกัน หากเป็นญาติผู้ใหญ่ที่มาอาศัยอยู่ด้วย
 กันโดยไม่มียุทธศาสตร์การอุปถัมภ์การะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแต่อย่างใด โดยตำแหน่ง
 ญาติผู้ใหญ่แล้ว ชาย-สะโลกี จึงต้องให้ความเคารพเชิดฟัง ชายหรือสะโลกีที่สามารถแบ่งเบา
 การะทางเศรษฐกิจได้ ย่อมมีโอกาสอันดีที่ทำให้การปรับตัวทั้งต่อญาติผู้ใหญ่และญาติผู้น้อย
 เป็นไปโดยง่าย หากไม่มีบทบาททางเศรษฐกิจ การแบ่งเบาภาระงานบ้านโดยเฉพาะของ
 สะโลกียอมเป็นที่ถูกคาดหวังอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ในฐานะชาย-สะโลกี
 จึงต้องเป็นฝ่ายปรับตัวเองให้ดีที่สุด